

*Львівський національний університет
імені Івана Франка
Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра державних та місцевих фінансів
Студентський науковий гурток «Фінансів і бізнесу»*

Матеріали

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ

***«Шляхи подолання проблем
ведення бізнесу в Україні у
часі економічних реформ»***

10 травня 2018 року

м. Львів

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КРУГЛОГО СТОЛУ

Керівник комітету: завідувач кафедри державних та місцевих фінансів Львівського національного університету ім. І.Франка д.е.н., проф. **Ситник Н.С.**

Члени комітету: доцент кафедри державних та місцевих фінансів Львівського національного університету ім. І.Франка **Сич О.А.**, к.е.н.;

доцент кафедри державних та місцевих фінансів Львівського національного університету ім. І.Франка **Смолінська С.Д.**, к.е.н.;

доцент кафедри державних та місцевих фінансів Львівського національного університету ім. І.Франка **Ясіновська І.Ф.**, к.е.н.;

доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» **Білик О.І.**, к.е.н.

доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування Львівського торговельно-економічного університету **Мединська Т.В.**, к.е.н.

Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ: науково-практичн. круглий стіл, 10 травня 2018 р. м. Львів [матеріали]; за ред. Сич О.А.: – Львів: ЛНУ, 2018. –160с.

До збірника увійшли доповіді студентів, підготовані під керівництвом науковців та практиків вищих навчальних закладів міста Львова, які відображають результати наукових досліджень бізнес-середовища в умовах глобалізації та висвітлюють шляхи подолання проблем ведення бізнесу в мінливих умовах сьогодення з врахуванням процесів Євроінтеграції та вітчизняних особливостей.

Збірник призначений для студентів, викладачів, аспірантів та широкого кола науковців, які займаються дослідженням проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ.

Зміст

1.	Башко Леся, магістр. <i>БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС У ЧАСІ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</i> . Науковий керівник – д.е.н., проф. Ситник Н.С. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	6
2.	Башнянин О, бакалавр. <i>ІНВЕСТУВАННЯ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ: РИЗИКИ ТА ПЕРЕВАГИ</i> Науковий керівник – к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	9
3.	Бей Ірина, бакалавр. <i>ПОЗИЦЮВАННЯ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ РЕЙТИНГУ ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Петик Л.О. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	11
4.	Бей І.М., Костик Л.М., бакалаври. <i>ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ</i> . Науковий керівник: к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	14
5.	Білинська Анстасія, магістр. <i>СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ МАЛОГО, СЕРЕДНЬОГО ТА ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i> . Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач О.О. Корчинська. <i>НУ «Львівська політехніка»</i> .	16
6.	Бірченко Михайло, бакалавр. <i>АГРАРНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	18
7.	Богуцька Руслана, бакалавр. <i>РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i> . Науковий керівник - к.е.н., доц. Голинський Ю.О. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	22
8.	Борзак Юлія, Євтушок Вероніка, бакалаври. <i>ІДЕЇ ЗАПОЧАТКУВАННЯ МІКРОБІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	25
9.	Варивода Ірина, бакалавр. <i>КОРУПЦІЙНИЙ ЧИННИК ЯК СКЛАДНИК ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Попович Д.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i>	31
10.	Вітів Ірина, магістр. <i>РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ</i> . Науковий керівник – д.е.н., проф.. Ситник Н.С. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i>	34
11.	Волос Ірина, магістр. <i>СУЧАСНИЙ СТАН ТА УМОВИ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i>	37
12.	Вольська Неллі, магістр. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЧАТКУВАННЯ СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i> Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i>	40
13.	Грант Максим, бакалавр. <i>ДЕРЖАВНА ТА НЕДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	44
14.	Дяк Вікторія, магістр. <i>ФІСКАЛЬНИЙ ТИСК НА БІЗНЕС: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Татарин Н.Б. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	48
15.	Дяків Ірина, бакалавр. <i>НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ КЛІЄНТІВ ДО БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Руцишин Н.М. <i>Львівський торговельно-економічний університет</i>	51
16.	Жижка Юлія, бакалавр. <i>РЕЙДЕРСТВО ЯК ЗАГРОЗА ФУНКЦІОНУВАННЮ ПІДПРИЄМСТВА</i> . Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i> .	54

17.	Жовтяк Катерина, бакалавр. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	57
18.	Гузовата Іванна, бакалавр. ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Клепанчук О.Ю. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	61
19.	Колісник Марія, бакалавр. ЧИННИКИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ З ОГЛЯДУ НА СВІТОВІ ПРАКТИКИ. Науковий керівник - к.е.н., доц. Голинський Ю.О. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	64
20.	Колотюк Олег, магістр. ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ З ТОЧКИ ЗОРУ РОБОТОДАВЦІВ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. <i>ЛНУ ім. Івана Франка</i>	67
21.	Корень Діана, бакалавр. НЕДОСКОНАЛІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ПЕРЕШКОД ВЕДЕННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	70
22.	Крамар Діана, бакалавр. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	73
23.	Куровець Тетяна, бакалавр. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В. <i>Львівський торговельно-економічний університет</i>	77
24.	Кухар Віталій, бакалавр. ПОДАТКОВІ ПЕРЕШКОДИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	81
25.	Кухар Віталій, бакалавр. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	84
26.	Лазорко Лілія, магістр. ІНФРАСТРУКТУРА ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ. Керівник - Мицишин І.Р., наук. співроб. ДУ «ІРД ім. М. Долишнього» <i>НАНУ</i>	88
27.	Лис Катерина, Тіцька Ганна–Марія, магістри. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Науковий керівник - к.е.н., доц. Білик О.І.	91
28.	Логін Дарія, бакалавр. ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО – ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В., <i>Львівський торговельно-економічний університет</i>	95
29.	Лучків Іван, бакалавр. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА: СУТЬ, ПРИНЦИПИ, ВИДИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. Науковий керівник – асистент Хім М.К. <i>НУ «Львівська політехніка»</i>	198
30.	Маслак Тетяна, бакалавр. РОЗВИТОК МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА. Науковий керівник – д.е.н., проф. Мельник О.Г. <i>НУ «Львівська політехніка»</i>	101
31.	Мельник Ірина, магістр. ПОКРАЩЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. <i>ЛНУ ім. Івана Франка.</i>	104
32.	Мельник Леся, бакалавр СУЧАСНІ НОВАЦІЇ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ	109

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В. *Львівський торговельно-економічний університет*

33. Мельник Наталія, магістр. НАПРЯМИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 113
34. Мисько Лідія, бакалавр. ОЦІНЮВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ОСНОВНИХ БЮДЖЕТОУТВОРЮЮЧИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ. Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В., *Львівський торговельно-економічний університет.* 116
35. Мишишин Ірина, магістр. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ. Науковий керівник – д.е.н., доц. Ватаманюк – Зелінська У.З. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 121
36. Моргун Соломія, магістр. ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ РЕКЛАМНИХ ІНСТРУМЕНТІВ Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 123
37. Назар Наталія, бакалавр. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Науковий керівник - к.е.н., доц. Попович Д.В. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 128
38. Павлик Ірина, магістр. ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ Науковий керівник - к.е.н., доц.. Ясіновська І.Ф. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 132
39. Петраш Евелина, Білик Олена. АНАЛІЗ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ *Національний університет «Львівська політехніка».* 134
40. Петраш Евелина, Білик Олена. АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ *Національний університет «Львівська політехніка».* 137
41. Потапська Богдана, бакалавр. АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ КАСКО. Науковий керівник - к.е.н., доц. Білик О.І. *Національний університет «Львівська політехніка».* 141
42. Потапська Богдана, бакалавр. СПРОЩЕНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В СИСТЕМІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ Науковий керівник - асистент Савчин О.І. *Національний університет «Львівська політехніка».* 145
43. Русяк Роман, магістр. ФОРМИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ. Науковий керівник - к.е.н., доц. Мединська Т.В. *Львівський торговельно-економічний університет.* 148
44. Субицька Діана, магістр. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНСАЛТИНГОВОГО БІЗНЕСУ Науковий керівник - к.е.н., доц. Сич О. А. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 152
45. Терентій Христина, бакалавр. РЕФОРМА ДЕРЕГУЛЯЦІЇ ДЛЯ СПРОЩЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ. Науковий керівник - к.е.н., доц. Західна О.Р. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 154
46. Хміль Соломія, магістр. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ Науковий керівник - к.е.н., доц. Татарин Н.Б. *ЛНУ ім. Івана Франка.* 158

Башко Леся, магістр

Науковий керівник – д.е.н., проф. Ситник Н.С. ЛНУ ім. Івана Франка

БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС У ЧАСІ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сьогодні тенденції посткризового розвитку банківського бізнесу в Україні, які включають загальне падіння його рентабельності, посилення нормативних вимог з боку Національного банку України, зміна пріоритетів споживачів банківських послуг у бік зростання запитів до транспарентності й надійності банків, тощо спричиняють загострення проблеми забезпечення ефективності банківської діяльності. Тому тема організації банківської діяльності і бізнесу в сучасних умовах економічних реформ є досить актуальною як у науковому, так і організаційно - методичному аспектах.

Характеризуючи сутність банку, можна сказати, що це - специфічна установа, яка здійснює свою діяльність у сфері обігу, а не у сфері виробництва. Банк створює особливий товар у вигляді грошей, платіжних засобів, тому цей товар матиме завжди попит.

Банківський бізнес надає велику кількість послуг, основною і найбільш потрібною можна назвати кредитування. Діяльність банків на території України з кожним роком набирає все більшу і більшу силу. На сьогоднішній день банками може надаватися більше сотні послуг.

На території нашої країни послуги надаються не тільки державними, але і приватними банками. Приватний банк – відносно новий вид бізнесу. Величезний вплив на ведення банківського бізнесу має обрана стратегія і її реалізація.[2]

Щоб банк отримував максимальний результат, потрібно вибрати оптимальну структуру, питання з покращення якості послуг і задоволення клієнтів різні банки вирішують по своєму.

Кількість діючих банків в Україні на 01.01.2016 становила 117 одиниць, з яких 41 з іноземним капіталом, що становило 35%, а з 100% іноземним капіталом -17 од. (14,5%).

На 01.01.2017 існувало 96 банків, з яких іноземних – 38 (39,6%), а з 100% іноземним капіталом -17 (17,7%).

У першому кварталі 2017 року НБУ вивів з ринку Platinum Bank, Народний капітал, Фортуна-банк, Вектор Банк.

НБУ погіршив оцінку прибутку банків за перший квартал 2017 року майже на один мільярд гривень, - до 4,102 млрд гривень. За підсумками кварталу 69 банків отримали прибуток.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

На 01.04.2018 провадять свою діяльність 82 банки, з яких іноземних – 39(47,6%), з 100% іноземним капіталом -20(24,4%).[3]

Порівнюючи дані, можна зробити висновок, що за 2016-2017 рр, кількість банків зменшилася на 21 одиницю, що становить 17,9 %. А за період з 01.01.2017 по 01.04.2018 на – 14, або 14.6%.

Нацбанк констатував погавлення роботи банківського сектора країни і відновлення кредитування в 2017 році. Так, чисте збільшення банківських кредитів в минулому році становило 42%.

При цьому лідером у кредитуванні став державний "Приватбанк", а найбільші темпи зростання показав сектор споживчого кредитування.

У той же час, починаючи з II півріччя погавилося кредитування та бізнесу. Чисті гривневі кредити корпораціям в 2017 році помітно зросли в іноземних та державних банках, на 17,5% і 12,8% відповідно.

В 2018 році Національний банк очікує продовження стрімкого зростання споживчого кредитування, а також на погавлення гривневого кредитування бізнесу.

У минулому році від населення і юридичних осіб були залучені депозити у значних розмірах, вони вирости аж на 22,4%. Лідером по залученню гривневих коштів населення став "Приватбанк", а валютних – "Ошадбанк". Депозити корпорацій в гривні вирости за рік на 13,6%. Валютні кошти суб'єктів господарювання скоротилися на 10% у доларовому еквіваленті.

У 2017 Національним банком була збільшена облікова ставка до 16%. Вартість валютних депозитів населення зберігалася на історично низькому рівні 3,7% (річні депозити).

Поступово збільшується кількість банків, які демонструють прибуткову діяльність. Кількість збиткових банків за минулий рік скоротилася до 18 з 33 в 2016 році.

За прогнозами НБУ в 2017 році операційний дохід сектора збільшився на 10% в річному вимірі. Проте через значні обсяги відрахувань у резерви, банківський сектор завершив рік зі збитками у 24,4 млрд гривень - в основному за рахунок чотирьох великих банків, зокрема "Приватбанку".

Банки у 2017 році заробляли на:

- Споживчому кредитуванні (автокредити);
- Взаємовигідні партнерства з забудовниками;
- Перспективні сегменти в корпоративному бізнесі: агро-кредитування і кредитування торгівлі;

- Оптимізація старих процесів і мережі;
- Зручний інтернет-банкінг.

Лідерами рейтингу Mind життєздатності банків, що працюють в Україні, за результатами 2017 року стали австрійський Райффайзен Банк Аваль та французький УкрСиббанк. За ними розташувались французький Креді Агріколь та американський Сіті Банк.

За останні роки збільшилася частка державних банків не лише за рахунок націоналізації ПриватБанку, який зараз займає 20% банківської системи, але і за рахунок розширення частки старих державних банків, на які припадає 36%, тобто разом 56% банківської системи.

Національний банк з огляду на сприятливу ситуацію на валютному ринку з 30 березня продовжив пом'якшення щодо валютних операцій для банків і бізнесу і, зокрема, скасував добовий ліміт на купівлю-продаж валюти банками.

Проблемами, які притаманні банківському бізнесу України є:

- Недостатній рівень капіталізації;
- Спектр та обсяги послуг залишаються досить обмеженими;
- Отриманий банками прибуток за групами розподіляється нерівномірно;
- Низький рівень довіри до банків;
- Низький рівень фінансової стабільності.
- Незначна участь іноземного капіталу, іноземних банків та їх філіалів, що істотно обмежує притік іноземних інвестицій [4]

Необхідним для підвищення рівня фінансової стійкості, надійності, конкурентоспроможності банків на внутрішньому і зовнішньому ринках потрібно:

- Покращити і збільшити рівень контролю за діяльністю банків;
- Вдосконалити чинне законодавство щодо діяльності банків;
- Підвищити рівень капіталізації банків;
- Підвищення прибутковості банківських операцій;
- Забезпечення довіри кредиторів і вкладників до банків шляхом підвищення стабільності, стійкості й конкурентоспроможності на світовому ринку банківської системи України.[5]

Отже, основними шляхами покращення результативних показників банківського бізнесу у часі економічних реформ повинні бути: прогресивні структурні зміни в активах, капіталі, зобов'язаннях банків[6], підвищення дохідності активів за рахунок скорочення

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

частки недохідних і проблемних активів, а також зниження вартості запозичених та залучених коштів витратної діяльності, насамперед унаслідок скорочення адміністративних витрат тощо.

Планомірне і послідовне впровадження у масштабах країни комплексу запропонованих заходів може прискорити розвиток банківського бізнесу, створивши реальні передумови для виникнення на фінансових ринках повноцінного конкурентного середовища та формування конкурентоздатності банківського сектора на світовому рівні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121–III (зі змінами та доповненнями) . – <http://www.rada.kiev.ua>
2. Банківське життя. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://bankdengi.blogspot.com>
3. Міністерство фінансів. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <https://index.minfin.com.ua/bank/stat/count.php>
4. Глобалізація фінансових ринків / О.Г. Білорус, Ф.В. Костенко та ін. – К., 2006. – 75 с.
5. Мишкін Ф. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. Мишкін. – К., 2008. – 763 с.
6. Сич О.А. Аналіз участі фінансових інституцій у проектах ревіталізації / О.А. Сич // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – Львів, 2016. – Вип. 1(117). – С.51-55.

Башнянин О, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. ЛНУ ім. Івана Франка

ІНВЕСТИВАННЯ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ: РИЗИКИ ТА ПЕРЕВАГИ

У зв'язку із макроекономічною нестабільністю інвестувати гроші в економіку України є досить ризиковано. Як фізичні, так і юридичні особи продовжують шукати оптимальні шляхи вкладень, щоб збільшити свій дохід. Тому варто розглянути найбільш актуальні та прибуткові напрями інвестування, не забуваючи враховувати ризики.

Одним з поширених видів вкладання коштів є депозит. Відкрити рахунки в різних банках – один з кращих способів покласти гроші на депозит. Крім того, найкращим варіантом вважається оформити вклад в одному банку в національній валюті, в іншому – в іноземній. Це в першу чергу зменшить ризики.

Придбання нерухомості – ще один із способів інвестування. Вважається що вартість нерухомості буде зростати, тому придбання квартири чи будинку дозволить бути у вигаши. Ще чим добрий такий вклад, це тим, що приміщення можна здавати в оренду, і таким чином отримувати додатковий дохід [2].

При виборі виду інвестування варто зважати на наявну для інвестицій суму. Отже, маючи 100 тис. дол. можна інвестувати в роздрібну торгівлю. Також не залишається без уваги інвестування в ІТ-стартапи і вечурні угоди. 1 млн дол. найвигідніше вкладати в сільське господарство, а також малий і середній бізнес, 20 млн. дол. доцільно інвестувати в сонячну енергетику [3].

Наш час змінився і відповідно додалися певні ризики. Серед них корупція, недовіра до судової системи, бойові дії на сході України, нестабільність національної валюти. Таким чином, для підвищення впевненості захисту капіталу, слід створити антикорупційні суди, підвищити прозорість майнових реєстрів, захистити права акціонерів і т.д..[1].

Ринок криптовалют досить спекулятивний, мають місце значні коливання цін. У 2016 році біткоїн коштував 925 доларів, зараз близько 10 тис. доларів. Внутрішньоденні коливання криптовалюта можуть становити 25%. Потрібно мати залізни нерви, щоб витримувати скачки, адже можна все втратити. При цьому скільки буде коштувати біткоїн у найближчій перспективі невідомо.

Вкладати кошти в нерухомість також потрібно обдуманно. На первинному ринку ціни помірні. У забудовників маса пропозицій в новобудовах з економ сегментом, тому не варто ризикувати купівлею житла на стадії котловану, адже є великі ризики призупинення об'єкта. Можна довго вибирати привабливий варіант і на вторинному ринку. Можна підбирати гарне житло, щоб потім отримати дохід у вигляді оренди, яка в містах-мільйонниках постійно зростає. Потрібно пам'ятати, що інвестиції в нерухомість окупаються довго – 10-20 років, і у разі форс-мажору продати житло швидко не завжди вдається. Щодо депозитів, експерти зазначають: краще зберігати кошти не під матрацом, гроші повинні працювати, забезпечуючи прибуток власнику.

Список використаних джерел:

1. *Бедратенко Оксана. Як Україні не зникнути з радарів інвесторів у 2018 році// Голос Америки – від 15.01.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrainian.voanews.com/a/ne-znyknuty-z-radariv-investoriv/4205100.html>*

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

2. Коваль Андрій. Куди вкласти гроші в 2018 році: поради експерта з інвестування// *WestNews* – від 05.03.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westnews.com.ua/kudi-vklasti-groshi-v-2018-rotsi-poradi-eksperta-z-investuvannya/>
3. Штука Наталя, Бізнес-ідеї на 2018 рік. Куди інвестувати гроші в Україні// *Новое Время Бізнес* – від 18.01.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/publications/biznes-ideji-na-2018-rik-kudi-krashche-vkladati-hroshi-pid-chas-krizi-2446083.html>

Бей Ірина, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Петик Л.О. ЛНУ ім. Івана Франка

**ПОЗИЦІЮВАННЯ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ РЕЙТИНГУ ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ
БІЗНЕСУ**

Відповідно до стратегії сталого розвитку «Україна-2020» перед нашою державою поставлені важливі завдання соціально-економічного розвитку, в основі досягнення яких – суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством. Кожна сторона цього договору виконує надзвичайно важливі функції для вирішення завдань стратегії: держава має забезпечити реалізацію необхідних реформ, бізнес – розвивати підприємницьке середовище, здійснювати ефективне інвестування в економіку, сплачувати податки, а громадянське суспільство – контролювати владу.

Підприємницьке та інвестиційне середовища на сьогоднішній день в Україні має суперечливий характер. Глобальний економічний спад позбавив підприємства вигод економічного зростання, таких як зростання споживчого попиту, доступність кредитних ресурсів тощо. В результаті втрати доступу до зовнішніх ринків, їх звуження відбулося стрімке зниження економічної стійкості вітчизняних підприємств і фінансових установ, значно скоротилась купівельна спроможність громадян на внутрішньому ринку. Це зумовило потребу в прямій підтримці ринку, зростанні міри впливу державного регулювання.

Визнання цього безумовно спонукає до реалізації низки управлінських заходів спрямованих на просування політики реформ з розвитку підприємництва і бізнес клімату в Україні. Сьогодні міжнародними організаціями розраховуються декілька різноманітних рейтингів інвестиційної привабливості, які, ґрунтуючись на різних методиках і базах об'єктивних і суб'єктивних первинних даних, відображають якість інвестиційного клімату більшості країн світу.

Рейтинг Doing Business оцінює простоту здійснення підприємницької діяльності в 189 країнах світу на основі десяти індикаторів, таких як легкість відкриття бізнесу, отримання

Львів, 10 травня 2018 р.

дозволів на будівництво, реєстрація власності, захист прав інвесторів, сплата податків тощо [3].

Позиція України в міжнародному рейтингу Doing Business 2017 Equal Opportunity for All покращилася. За результатами дослідження аналітиків Світового банку наша країна зайняла 80-е місце та покращила результат попереднього року. Це частково відбулося завдяки методологічним змінам, зокрема введенню гендерного компоненту та розширенню показників в сфері оподаткування. Ретроспективне застосування методологічних змін зсуває показники минулих років на 81 місце у звіті Doing Business 2016, тобто власно реформи змінили положення країни лише на один пункт. У порівнянні із 2016 роком, Україна покращила свої позиції за показниками:

- реєстрація підприємства – з 34-го до 20-го місця;
- підключення до системи електропостачання – із 140-го до 130-го місця;
- захист інвесторів – із 101-го до 70-го місця;
- забезпечення виконання контрактів – із 93-го до 81-го місця.
- Крім того, у представництві назвали сфери, в яких показники погіршилися або залишилися на тому самому рівні. Серед них:
 - отримання дозволів на будівництво – із 137-го до 104-го місця;
 - реєстрація власності – із 62-го до 63-го місця;
 - доступ до отримання кредитів – із 19-го до 20-го місця;
 - оподаткування – із 83-го до 84-го місця;
 - міжнародна торгівля – із 110-го до 115-го місця;
 - вирішення проблем із неплатоспроможністю – із 148-го до 150-го місця.

Перше місце у 2017 році за сумарним ступенем сприятливості умов для підприємницької діяльності зайняла Нова Зеландія, яка змістила на друге місце Сінгапур, на третьому місці – Данія. В першу десятку країн-лідерів також увійшли: Південна Корея, Гонконг, Норвегія, Великобританія, Сполучені Штати Америки, Швеція і Македонія. Найбільш несприятливими країнами для ведення бізнесу у 2017 році визнані Південний Судан, Венесуела, Лівія, Еритрея та Сомалі.

Найближчими сусідами по рейтингу для України стали: Туніс, зайнявши 77-ме місце, Китай – 78, Сан Марино – 79, а нижче по списку Боснія і Герцеговина – 81, В'єтнам – 82, Катар – 83. Примітно, що географічно сусідні з нами країни займають набагато більш високі позиції. Так Грузія розташувалася на 16-му місці, Казахстан – 35, Білорусь – 37, Вірменія – 38, Росія – 40, Молдова – 44, Румунія – 36.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Тому Україні необхідно більш рішуче впроваджувати реформи з дерегуляції, оскільки наша країна значно поступається сусіднім країнам, у яких рейтинг майже в два рази вищий.

За підрахунками Світового банку підняття країни у рейтингу на одну позицію приносить державі щорічний приток прямих іноземних інвестицій у розмірі 250-500 млн. доларів.

Наразі місце України у цьому рейтингу визначається державними органами як індикатор якості проведення реформ і відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» стратегічним пріоритетом є загальне 30 місце у рейтингу Doing Business у 2020 році, що є достатньо амбітним завданням з огляду на сьогоднішні позиції [1].

Підвищення позиції у рейтингу для України означатиме створення сприятливих умов для ведення бізнесу, суттєве покращення міжнародного іміджу України в очах інвесторів та залучення мільйонів доларів додаткових інвестицій.

Слід зазначити, що деяка оптимізація економічних процесів в Україні відбувається: відкривається інформація про майно завдяки електронному декларуванню доходів, державна судова адміністрація дозволила сплачувати судовий збір он-лайн, знижено єдиний соціальний внесок, введено «єдине вікно» на митниці. Але суттєвого докорінного прогресу економічних реформ не спостерігається.

Наразі, для просування України у міжнародному рейтингу Doing Business органам державної влади всіх рівнів потрібно приділяти значну увагу стимулюванню розвитку підприємництва через прийняття належних та необхідних законопроектів у цій сфері. Покращення бізнес-клімату в Україні є наразі одним із пріоритетів роботи уряду, задекларованих у програмі дій Кабінету міністрів. Серед першочергових кроків на цьому шляху влада називає викорінення корупції у сфері реєстрації бізнесу, проходження митних формальностей, а також податкового адміністрування [2].

Також вкрай необхідно:

- прийняти закони щодо дерегуляції та ефективного захисту прав інвесторів;
- прийняти законопроекти, спрямовані на лібералізацію механізмів захисту прав кредиторів;
- створити ефективні та прозорі системи дозволу банкрутства приватних і державних компаній;
- здійснити оптимізацію процесу реєстрації прав власності;
- розширити права кредитора на доступ до он-лайн-інформації про матеріальний стан боржника;
- здійснити комплекс заходів по забезпеченню виконання контрактів тощо.

Такі зміни здатні докорінно вплинути на стан бізнес-клімату в Україні, реально позначитися на привабливості вкладення коштів і відкриття тут нових бізнесів. Важливо розуміти, що рейтинг Doing Business – це не просто цифри, а дзеркало, що відбиває ступінь довіри міжнародного бізнес-співтовариства до держави, зобов'язаної забезпечити правові і економічні умови розвитку внутрішнього ринку.

Список використаних джерел:

1. *Україна у світових рейтингах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9160>.*
2. *УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/business/1893704-pidpriemtsi-nazvali-golovni-pereshkodi-dlya-zrostannya-malogo-ta-serednogo-biznesu-v-ukrajini.html>*
3. *Як Україні потрапити до ТОП-15 країн у рейтингу легкості ведення бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nv.ua/ukr/authors/a=354.html><http://nv.ua/ukr/publications/jak-ukrajini-potrapitido-top-15-krajin-u-rejtingu-doing-business-80526.html>.*

Бей І., Костик Л., бакалаври

Науковий керівник - к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. ЛНУ ім. Івана Франка

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Роль іноземних інвестиційних потоків відіграє важливу роль у розвитку будь-якої держави. Рівень інвестиційної привабливості визначає кількість зацікавлених іноземних інвесторів. Досвід розвинених країн свідчить, що без залучення іноземних інвестицій, не маючи доступу до сучасних технологій, під час постійного посилення впливу процесів глобалізації країнам важко вийти на достатньо високий економічний рівень розвитку. Інтенсивні інвестиційні потоки сприяють розвитку економіки країни.

Для України підвищення інвестиційної привабливості є важливим стратегічним завданням і основою для вирішення соціально-економічних проблем, що стоять перед суспільством. Інвестування в об'єкти господарювання країни є одним із найефективніших способів розвитку економічної, соціальної, екологічної та інших сфер. Економіка України, переживаючи складні часи, потребує додаткових інвестиційних ресурсів в реальний сектор економіки.

Потенційно Україна є привабливою для інвестицій країною, яка не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство, проте, згідно з

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

даними Державної служби статистики України, темпи приросту прямих іноземних інвестицій до України за період 2012-2015 рр. знизились, з 2016 р. намітилася позитивна динаміка зростання.

Перешкодою залучення іноземного капіталу в національну економіку є недосконала законодавча база у цій сфері, непередбаченість податкового регулювання, політична та економічна нестабільність.

Відсутність обґрунтованої стратегії економічного розвитку приводить до найбільш негативних факторів соціального характеру (зубожіння, безробіття населення) і до зниження рівня конкурентоспроможності України у міжнародних рейтингах. У 2017 р. Україна зайняла 85-е місце у рейтингах глобального індексу конкурентоспроможності серед 138 учасників рейтингу, знизивши свою позицію на 6 місць за останній рік [2].

Важливе значення має створення адекватної інституційної бази для повернення довіри експортерів до системи державного регулювання зовнішньоекономічних операцій. З-поміж заходів, що сприятимуть експортній підтримці малого та середнього бізнесу, варто виділити наступні: забезпечення належної інформаційної підтримки вітчизняним експортоорієнтованим суб'єктам малого та середнього бізнесу, застосування дієвої системи кредитування та страхування експортних операцій. Важливим є встановлення конструктивного співробітництва між владою та суб'єктами господарювання з метою покращення вітчизняного бізнес-середовища [3, с. 315].

Згідно з останніми статистичними даними, видно, що конфлікт на сході України, а також анексія Криму, негативно вплинули на залучення нових інвесторів з 2014 року. Разом з тим, можна навести хороші приклади залучення іноземного капіталу в різні сфери бізнесу. Наприклад, французька компанія Biocodex інвестує у фармацевтичний ринок, а американська Cargill та китайська Sofco в логістику сільського господарства. Французька Nexans і японська Fujikura розпочали промислове виробництво у Львівській області. Ці компанії використовують такі переваги України як освічена та дешева робоча сила і близькість до європейських ринків.

Опитування зацікавлених Україною інвесторів компанії Dragon Capital [4] показало, що військовий конфлікт з Росією є меншою перешкодою, ніж корупція, відсутність довіри до судової та фінансової системи.

Для того, щоб перетворити іноземні інвестиції на позитивний чинник розвитку України, державі необхідно виконати декілька умов: вдосконалити законодавство у сфері іноземного інвестування для того, щоб іноземні інвестори почували себе комфортніше і впевненіше при вкладанні коштів, внаслідок чого частина коштів наповнюватиме державний бюджет країни; розробити стратегію подолання наслідків економічної та політичної кризи,

що призведе до покращення інвестиційного клімату України; сприяти покращенню бізнес-клімату та стимулюванню розвитку малого та середнього бізнесу; поширити реалізацію обласними державними адміністраціями навчальних програм серед бізнесменів з підготовки інвестиційних пропозицій та бізнес-планів; передбачити механізми надання державою послуг щодо підвищення кваліфікації та атестації фахівців у сфері інвестиційної діяльності; підвищити показники суспільного благополуччя громадян.

Таким чином, реалізація вище запропонованих заходів приведе до підсилення інвестиційного потенціалу української економіки не тільки в короткостроковому періоді, але і на подальшу перспективу, що є важливою умовою успішного розвитку української економіки.

Список використаних джерел:

1. *Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>*
2. *The Global Competitiveness Report 2016–2017 // www.weforum.org*
3. *Ясіновська І.Ф. Державна регуляторна політика у сфері підприємництва та її вплив на діяльність суб'єктів господарювання / І.Ф. Ясіновська // Інноваційна економіка : всеукраїнський науково-виробничий журнал. – Тернопіль. – 2012. – № 5 [31]. – С. 312–315.*
4. *Результати опитування Dragon Capital та Європейської бізнес-асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dragon-capital.com/ru/about/media/press_relizy/korupciya_ta_nedovira_do_sudovoyi_sistemi_v_ukrayini_naybilshi_pereshkodi_dlya_inozemnih_investoriv.html*

Білинська Анстасія, магістр

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач О.О. Корчинська

НУ «Львівська політехніка»

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ МАЛОГО, СЕРЕДНЬОГО ТА ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ В
УКРАЇНІ**

Актуальність дослідження: успіх будь-якої країни залежить, в першу чергу, від конкурентоспроможності продукції національних (або транснаціональних) приватних компаній, які стають основними гравцями на міжнародних ринках. З огляду на масштаби їх діяльності, ці компанії, як правило, є представниками великого бізнесу [1]. Малий та середній бізнес на сьогодні являється соціально-економічним фундаментом розвитку будь-

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

якої держави. Саме малий та середній бізнес (МСБ) відіграє значну роль в економіці країни - визначає темпи економічного зростання, структуру і якість внутрішнього валового продукту, але діє переважно на внутрішньому ринку країни.

МСБ є домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу оскільки дані підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, а водночас - виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця (в Україні близько 73% зайнятих працівників в підприємствах МСБ [1]) та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Таблиця 1

Кількість підприємств за їх розміром у 2014-2016 рр. [1]

Вид підприємства	Великі підприємства			Середні підприємства			Малі підприємства		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Роки	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Кількість	497	423	383	15906	15203	14832	324598	327814	291154
у % до загальної кількості	0,1	0,1	0,1	4,7	4,4	4,9	95,2	95,5	95,0

Аналізуючи таблицю 1 можна сказати, що основну питому вагу (95 %) серед усіх підприємств займають підприємства малого бізнесу. У 2016 у порівнянні з 2014 роком відбувається скорочення кількості підприємств, а саме: кількість великих підприємств зменшилась на 114 (22,9%), середніх підприємств - на 1074 (6,8%); малих підприємств - на 33444 (10,3%); що свідчить про існуючі проблеми у розвитку підприємств . В першу чергу це є наслідком ведення АТО і тимчасової окупації частини території східних регіонів, де здебільшого розміщувались великі промислові підприємства, та впливу загальнооекономічної кризи, що лише посилилась у зв'язку з подіями воєнного характеру.

На відміну від великого підприємництва підприємства МСБ є мобільними, швидко реагують на зміни і потреби ринку, пропонують штучний, унікальний товар або послугу, мають високу ефективність капіталовкладень і прибутковість.

Негативні тенденції розвитку МСБ в Україні передусім обумовлені такими чинниками і причинами [3]:

- зниження мотивації до підприємницької діяльності через невисокі фінансові результати господарювання та значну частку суб'єктів господарювання, які збиткові або припинили діяльність.;

- низький рівень захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва, у т. ч. через наявність дій, пов'язаних з протиправним захопленням підприємств, недосконалість чинного корпоративного і кримінального законодавства і судової системи щодо протидії рейдерству, відсутність практики впровадження міжнародних стандартів боротьби з протиправними поглинаннями та активної участі ЗМІ у вирішенні проблеми неправомірного захоплення суб'єктів господарювання та їх майна, активів, персоналу.

Отже, бізнес в Україні розвивається недостатньо швидкими темпами, що свідчить про наявність стримуючих факторів реалізації його потенціалу. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки необхідно вибрати і сформувані нові організаційно-економічні системи розвитку, які об'єднували б всі рівні функціонування економіки регіону – від малих підприємств до промислових гігантів з метою підвищення їх конкурентоспроможності, стабільності і прибутковості.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Павленко Н.В. Проблеми розвитку великого бізнесу в економіці України. / Н.В. Павленко // Бізнесінформ, 2011. - №9 - С.21-23.
3. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.

Бірченко Михайло, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. ЛНУ ім. Івана Франка

АГРАРНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В умовах глобалізації, стрімкого росту населення планети та підвищення попиту на сільськогосподарську продукцію варто розглядати аграрний сектор економіки України як один з ключових аспектів розвитку економіки. На разі частка земель сільськогосподарського призначення складає близько 70% від загальної площі земель, що еквівалентно 42700 тис. га. Дані природні умови та ресурси практично зобов'язують Україну бути конкурентоспроможним постачальником агропромислової продукції закордон. Часка сільського господарства у ВВП України сягнула 11,7% в 2016 р., тоді як в 2013 р. – лише 8%. Це ніша ринку, яка має бути пріоритетним напрямком для розвитку. Враховуючи сільськогосподарський потенціал України, розвиваючи дрібних та середніх виробників,

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Україна має змогу збільшити ВВП на 30%. Держава повинна сприяти бізнесу та формувати умови його розвитку, бути гарантом права володіння людей на землю.

Наразі існує низка питань, що потребують вирішення, серед яких ті, що стосуються земельної реформи, оптимізації контролю за доходами та податками, покращення інвестиційної і фінансової привабливості АПК, створення стимулюючого законодавчого підґрунтя для ведення бізнесу, гарантування діяльності та компенсацію ризиків пов'язаних з природними умовами, систем контролю безпеки аграрної продукції.

Сьогодні земля виконує свою місію через договори оренди. Обмежуються права власників у розпорядженні нею, не працює схема капіталізації через заставу, що перешкоджає вкладанню коштів в агробізнес. Актуальною є розробка механізму прозорого формування ринку землі у відповідності до інтересів, в першу чергу, їх господарів, які у своїй більшості юридично і фінансово не спроможні ефективно використовувати отриману цінність. Згідно із законодавством, під мораторій підпадають такі категорії земель:

- сільськогосподарські угіддя у державній та комунальній власності – 10,5 млн. га;
- несільськогосподарські угіддя в державній та комунальній власності – 1,3 млн. га;
- невитребовані паї – 16 тис. га;
- земельні частки (паї) – 27,7 млн. га;
- сільськогосподарські землі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва (у власності юридичних осіб близько 1 млн. га, громадян – оціночно 500 тис. га)

(рис. 1). Тобто під мораторій підпадає приблизно 41 млн. га, що становить 96% всіх с/г земель в Україні. 68% підмораторних земель – це земельні паї, які перебувають у приватній власності. Щодо кількості землевласників, яких стосується мораторій, то тільки власників паїв – 6,9 млн., а це – 16,2% постійного населення України. Переважна більшість таких власників мешкають у сільській місцевості.

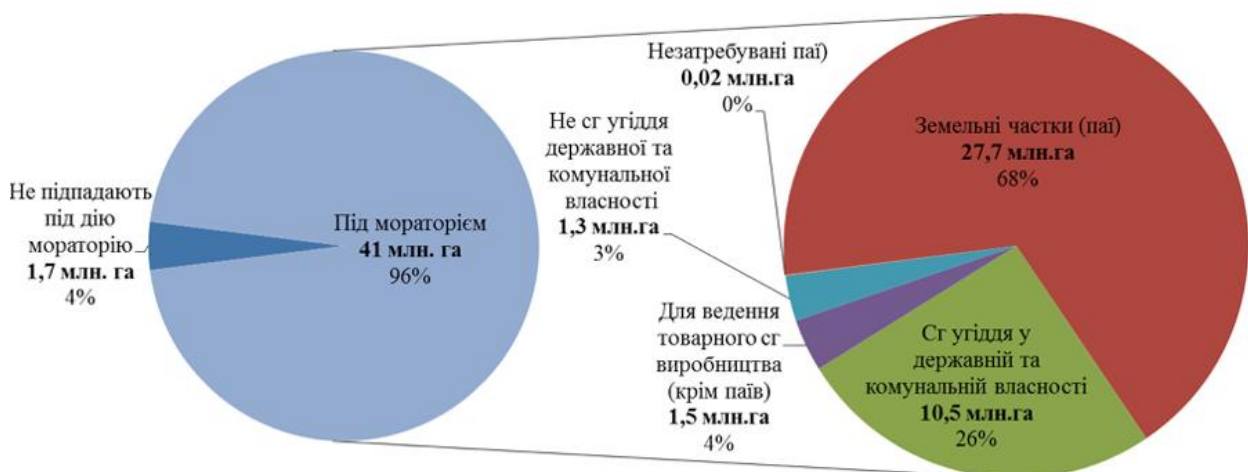

Рис. 1. Розподіл сільськогосподарських земель в Україні [2]

Скасування заборони на продаж землі має свої як позитивні, так і негативні сторони. Звісно, збільшиться обсяг ВВП, посиляться ділова активність та збільшиться обсяг інвестицій. Крім того, вартість землі може зрости до 4000 дол. До мінусів можна віднести ризик утворення монополій, спекуляцій та масового напливу іноземного капіталу. Крім того, є ризик для власників втратити свою землю.

Наприкінці квітня 2017 року в Києві відбувалася конференція Agri Invest Forum 2017, де зібралось близько тисячі представників українського агробізнесу. Серед них було проведено опитування щодо купівлі-продажу землі. Результат – 72 % проти. Вказане опитування підтверджує, що проведення обговорюваної земельної реформи вигідне лише великим агрохолдингам, у яких є доступ до зовнішніх ринків запозичення.

Для виробництва продукції сільськогосподарські підприємства мають бути забезпечені необхідною кількістю відповідних засобів виробництва і насамперед – засобами праці. З 1991 року по 2012 рік у сільськогосподарських підприємствах кількість тракторів, що задіяні у виробництві продукції зменшилася у 3,3 рази, зернозбиральних комбайнів – у 3,2 рази, при цьому їх потужність значно не збільшилася. Але протягом останніх років сільськогосподарські підприємства збільшують закупівлю нової техніки, у тому числі з більшою потужністю, переважно – іноземних фірмовиробників.

Наступним важливим фактором агропромислового виробництва є забезпеченість трудовими ресурсами. Зайнятих у сільській місцевості налічується майже 6,371 млн. осіб, з них: у сільському господарстві, мисливстві, рибальстві та рибництві зайнято 575,8 тис. осіб, решта – працюють в інших сферах економічної діяльності.

Ефективність використання трудових ресурсів переважно залежить від рівня мотивації робітників. Рівень оплати праці в сільському господарстві на 33% нижчий від середнього по економіці України. Скорочення сільськогосподарського виробництва і падіння життєвого рівня призводить до того, що значна частина працездатного населення витісняється з сільськогосподарських підприємств, посилюються безробіття і міграційні процеси. За межею бідності перебувають 19,7% сільських домогосподарств. Бізнес в селах страждає від нестачі працівників та посиленої урбанізації через низький рівень життя в селах.

Отже, серед нагальних проблем в аграрному бізнесі можна виділити наступні:

- недосконала нормативно-правова система пов'язана з аграрною політикою України;
- відсутність серйозної системної роботи на рівні законодавчої гілки влади по лобюванню інтересів дрібного і середнього фермера в питаннях законотворчості;
- надмірне податкове навантаження;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- відсутність достатніх оборотних ресурсів і доступних кредитів для їх поповнення;
- проблема нестабільного, і традиційно завищеного ціноутворення на паливо мастильні матеріали (ПММ), при повній відсутності компенсаційних державних механізмів;
- зношена матеріально-технічна база;
- недостатня кваліфікація дрібного фермера в питаннях сучасних методів прогресивного сільгоспвиробництва;
- недостатня державна підтримка малого і середнього фермера;
- відсутність реальних регіональних і загальнодержавних середньострокових і довгострокових стратегій розвитку сільськогосподарської галузі України;
- загрози пов'язані з введенням в комерційний оборот земельних ресурсів країни та ін.

Сучасний економічний і соціальний розвиток нації неможливий без впровадження інноваційних технологій виробництва та господарювання. АПК на сьогоднішній день одна з небагатьох галузей української економіки, що демонструє стабільне зростання та має потребу в інвестиціях і державній підтримці. Практичним є досвід ЄС в субсидуванні даної сфери, виділяючи 40% від своїх витрат. Фермерам компенсуються витрати, пов'язані з захистом навколишнього середовища, відтворення ґрунтів, покращення умов утримання тварин та виконанням стандартів харчової безпеки. Важливо надавати бізнесу інформацію про проекти та гранти, наприклад від USAID або від ЄС. Держава повинна стимулювати експорт, надавати податкові пільги і, найголовніше, надавати можливість малому та середньому бізнесу працювати без перешкод, впевнено та без великої кількості посередників, як це відбувається зараз. В разі скасування мораторію на продаж землі уряд повинен забезпечити умови для функціонування ринку землі та звести до мінімуму негативні ризики.

З вищевикладеного можна визначити шляхи вирішення існуючих проблем, а саме:

- розробка та впровадження концепції забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки в контексті Євроінтеграції;
- структурна перебудова агропромислового комплексу;
- забезпечення адаптації підприємств АПК з урахуванням вступу України в СОТ та інтеграції в ЄС;
- удосконалення та розширення державної підтримки АПК;
- збільшення обсягів експорту продукції сільського господарства;
- створення умов для розвитку ефективного підприємництва в АПК;
- нарощування обсягів інвестицій, в тому числі іноземних та їх інноваційне спрямування;

- створення цивілізованих умов проживання в сільській місцевості як основи припливу працездатних верств та ін.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, на якій ґрунтується продовольча безпека і продовольча незалежність держави. Він забезпечує робочими місцями велику частину сільського населення країни, населення – продуктами споживання, і довго забезпечував позитивне зовнішньоторговельне сальдо, при цьому економічні можливості його використовуються не повністю.

Розвиток АПК є лише одним з багатьох кроків, що сприятимуть побудові потужної та продуктивної економіки нашої Держави!

Список використаних джерел:

1. *Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку)/за ред.. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова.- К.: ННЦ ІАЕ, 2011.- 1008 с.*

2. *«Публічний аудит» розповів про плюси та мінуси скасування мораторію на продаж землі. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/moratoriy-na-zemli-ua/>*

Богуцька Руслана, бакалавр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Голинський Ю.О. ЛНУ ім. Івана Франка

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Малий бізнес в ринковій економіці виступає провідним сектором. На його основі визначаються темпи економічного і соціального розвитку країни, структура і якість валового національного продукту тощо. З ним пов'язуються надії на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для розширення впровадження ринкових реформ. Розвиток малого підприємництва є ефективним засобом покращення нинішньої ситуації в Україні, адже на частку малого бізнесу припадає майже половина приросту нових робочих місць, що є однією з основних проблем нашої країни, дозволить змінити показники з безробіття, послабить майнову нерівність (адже є дуже мала частка середнього класу населення, у більшості це бідні-багаті). На жаль, в Україні розвиток бізнесу залишається на низькому рівні, хоча має високий потенціал. Крім того, саме малим підприємством легше управляти в умовах нестабільного курсу національної валюти. А отже визначення проблем та шляхів покращення малого бізнесу є актуальним.

В Україні розвиток малого бізнесу не має суттєвих змін, хоча у всьому світі мале підприємство є основним з двигунів економіки. Наприклад, в Данії цей двигун економіки

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

створює 80% ВВП, в Італії-60%, а в середньому в країнах ЄС близько 55-60%. У той же час в Україні, не зважаючи на те, що малими вважаються 90% всіх зареєстрованих приватних підприємств, їх питома вага у ВВП не перевищує 12-14%.

Малі підприємства в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами. Головною проблемою є недостатня ресурсна база як матеріально - технічна, так і фінансова. По суті йдеться про створення нового сектора народного господарства майже на порожньому місці. Протягом останніх десятиліть такого сектора у нас не було. Це також означало відсутність підготовлених підприємців. Тому що, у більшості населення, що жило «від зарплати до зарплати» не було змоги відкласти кошти, для започаткування власної справи. На сьогодні наше завдання відшукати ці кошти. Зрозуміло, що державний бюджет не може стати цим джерелом, адже й так перенапружений. Залишається сподіватись на кредитні ресурси. Проте через постійну інфляцію вони є не значні та важкореалізовані.

Ще одна проблема - це законодавча база. Формування відповідної законодавчої бази передбачає: встановлення правових гарантій для забезпечення свободи і захисту приватної власності; розробку дійових законодавчо - нормативних актів, спрямованих на стимулювання малого бізнесу, усунення правових суперечностей і скасування положень, що гальмують розвиток приватної ініціативи.

Також величезною проблемою є те, що багато підприємств малого бізнесу знаходяться «в тіні» (поза економікою), не приносячи прибутку державі. Сьогодні український уряд намагається вжити якихось заходів, аби зменшити частку «тіньової економіки», а саме ввівши спрощену систему оподаткування. Але не відомо чи подіють ці заходи, чи ні.

До переліку проблем можна віднести таку проблему, як кадри. Адже нам не вистачає освічених, кваліфікованих підприємців, які не лише мають так звані «підприємницький хист», а й справді розуміються у своїй справі.

Отже існує ряд причин гальмування розвитку малого бізнесу в Україні:

- високі податки, саме через яких підприємці змушені йти в «тіньову економіку»;
- підтримка малих підприємств з фінансово - кредитної та майнової сторони є недостатньою;
- недосконале законодавство, не лише з питань малого підприємництва, а й підприємства в цілому;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу;
- інформаційне та консультативне забезпечення є обмеженим;

- немає стимулів для інвестицій;
- несприйняття позитивної ролі підприємців у ринкових перетвореннях окремими верствами населення.

Щоб вирішити проблеми розвитку малого бізнесу України потрібно докорінно перебудувати державну політику щодо сприяння цьому сектору економіки. Основними шляхами вирішення проблем малого бізнесу для України можуть бути:

- впорядкування спрощеної системи оподаткування для малих підприємств;
- зниження максимального доходу (дає підстави для використання спрощеної системи);
- вирішити питання щодо організаційного забезпечення малого бізнесу (розробка різноманітних програм розвитку та підтримки малого бізнесу з відповідним фінансовим, організаційним забезпеченням);
- стимулювати інвесторів;
- організувати підготовку та перепідготовку кадрів;
- сприяти розвитку інноваційного підприємництва;
- формувати сучасну фінансову інфраструктуру підтримки підприємництва в Україні за зарубіжними зразками.

Отже, вирішити проблеми розвитку малого бізнесу в Україні можна лише шляхом докорінної перебудови державної політики. Регулювання й підтримка малого підприємництва полягає, в основному, в розробці відповідної законодавчої й нормативної бази, організації спеціальних органів підтримки, розширенні доступу до фінансових ресурсів і інновацій, забезпеченні повної й своєчасної інформації, організації навчання працівників. Потрібно створювати сприятливі умови для підприємців, а також стимулювати підприємців ставати більш обізнаними в своїй справі. Забезпечення раціонального використання економічного потенціалу розвитку малого підприємництва доцільно здійснювати на основі державної стратегії розвитку малого та середнього підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Воронич К.М. Міжнародний досвід організації малого бізнесу та можливість його впровадження в Україні / К.М. Воронич // Науковий вісник НЛТУ України . – 2011. Гобир І. Б. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні в кризових умовах / І. Б.Гобир, М. І. Мельник // Агросвіт. – 2015.
2. Добуляк Л.П. Проблемы развития малого предпринимательства в Украине [Електронний ресурс] / Л.П.Добуляк, Г.Г.Цегелик.
3. З.Жирко С.О . Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні / С.О .

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Жирко // Режим доступу:

4. <http://www.kbiara.kharkov.ua/ebook/db/2007-1-2/doc/2/25.pdf>
5. Ольвінська Ю.О. Розвиток інфраструктури малого і середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Ю.О. Ольвінська, О.В. Самоєнкова Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jsrui/bitstream/>
6. Череп О. Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / О.Череп, А. Полякова. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2013_1_14

Борзак Юлія, Євтушок Вероніка, бакалаври

Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. ЛНУ ім. Івана Франка

ІДЕЇ ЗАПОЧАТКУВАННЯ МІКРОБІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Доволі тривалий час в економіці України істотно домінував великий бізнес, що логічно, з огляду на наше радянське минуле. Тільки в останні десять років малий і середній бізнес почав потроху ставати драйвером нашої економіки. Що не менш важливо, малий і середній бізнес забезпечує зайнятість – на нього припадає майже 80% робочих місць для населення, інформують Економічні Відомості.

Відповідно до дослідження «Ідеї для мікробізнесу: практичні поради», здійсненого в межах проектів «Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні» і «Економічне та соціальне відновлення Донбасу», що реалізуються Програмою Розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки Уряду Японії, були визначені основні пріоритетні сфери мікро- та малого бізнесу, які мають перспективи для розвитку та зростання на території України найближчим часом.

Ринок побутових послуг

На ринку побутових послуг переважно працюють мікро-бізнеси – 30 тис. суб'єктів господарювання, в яких задіяно приблизно 300 тис. працівників. Водночас ринок досі не сформований і активно розвивається, а обсяг ринку зростає (2008 р. – 446 млн грн., 2014 р. – 1858 млн грн.). Опосередковано зростання ринку можна обґрунтувати падінням платоспроможності населення та відповідним зростанням попиту на ремонт, індивідуальні замовлення тощо.

Ринок побутових послуг залишається ненасиченим, особливо у малих містах і сільській місцевості. Високий темп життя та поступове призвичаєння споживачів до використання таких послуг призведуть до розширення ринку (більша кількість потенційних клієнтів). Через високу конкуренцію бізнеси на ринку побутових послуг мають низьку рентабельність (5%-10%). Основний фактор зростання ринку - підвищення якості послуг.

Ринок швидкого харчування

В Україні обсяг ринку громадського харчування за останні шість років зріс до 28,4 млрд грн. у 2014 р. Чверть цього ринку припадає на сегмент швидкого харчування і зростає через скорочення кількості закладів вищого цінового сегменту. Троє з п'яти офісних працівників почали економити і витрачають на обід у середньому не більше 30 грн. Лише 3% офісних працівників замовляють обіди в офіс, у 53% обід складається лише з другої страви. Ринок заморожених напівфабрикатів зростає протягом останніх 5 років, причому у 2012-2013 рр. темпи зростання у натуральному вигляді становили 70%, а кількість замовлень у виробників у домашніх умовах зросла на 25%. Потреба у швидкому харчуванні та попит на відповідні послуги та товари зростатиме через подальшу зміну структури економіки – частка сервісів в економіці вже становить 60%.

Ринок дитячих товарів та послуг

Через закриття та перепрофілювання дитячих садків у 2000-х роках в усіх регіонах дошкільні навчальні заклади переповнені. Це зумовило попит на приватні дошкільні навчальні заклади. Витрати на дітей є пріоритетними у сімейних бюджетах і становлять від 15% до 70% річного сімейного доходу. Лише 30% купують товари у дитячих магазинах, частка нерегульованого ринку (прямих продажів) становить 38%. Онлайн-магазини дитячого одягу і товарів займають значну частину нерегульованого ринку і пропонують ціни на 5-15% нижче, ніж у роздрібній торгівлі. Незважаючи на складні економічні умови, причин для різкого зменшення народжуваності в країні немає, тож продажі дитячих товарів в Україні будуть зростати на 3% щорічно у середньостроковій перспективі (дані дослідження EY).

Ринок дитячого харчування теж показує гарну динаміку, незважаючи на негативні макроекономічні фактори (дані дослідження AR-group). Діти ВПО створюють додатковий попит на дошкільні навчальні заклади. На попит також впливає той факт, що жінки з дітьми змушені працювати, тож відповідно розширюється ринок послуг із догляду за дітьми.

Ринок послуг для дозвілля

Українці досить обмежені у варіантах проведення дозвілля: телебачення, хатня робота, походи та прийом гостей, приготування їжі. 43% українців надають перевагу інертному дозвіллю, 39% – помірному за інтенсивністю дозвіллю, 17% – активному дозвіллю, 1% – динамічному. У 2014 р. 40% споживачів економили на дозвіллі, 42% економлять на відпустці. Зважаючи на зниження купівельної спроможності, попитом користуватимуться дешеві послуги, націлені на масовий ринок, або недорогі послуги для сімейного відпочинку, варіанти сімейного або групового відпочину на вихідних. Попит на тури всередині країни у 2015 р. зріс на 15-20%.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Ринок послуг з енергоефективності

Підвищення тарифів на газ для населення, яке розпочалось у 2014 р. та триватиме до повного приведення ціни на газ для населення у відповідність із ринковими цінами, спричинило підвищений інтерес до питань енергоефективності у житловому секторі.

Станом на кінець 2014 р. в Україні налічується 6,5 млн індивідуальних будинків загальною площею 622 млн кв. м та 255 тис. багатоквартирних будинків загальною площею 464 млн кв. м, з яких 80% потребують термомодернізації (дані Держенергоефективності України, ДЕЕУ). Влітку 2014 р. 52 % мешканців готові були інвестувати у підвищення енергоефективності свого житла за умови державної підтримки на принципах співфінансування. З 2015 р. діє програма державної підтримки енергоефективності, яка передбачає механізм відшкодування 20% тіла кредиту на придбання “негазових” котлів, 30%-40% – на придбання енергоефективного обладнання та матеріалів. Загальний передбачений обсяг становить 340 млн грн.

Ринок послуг з дистрибуції та постачання

Дедалі популярнішими стають такі види послуг: нарощення нігтів, послуги манікюру/педикюру, перукарські послуги. У великих містах поширюються міні-салони з експрес-зачісок та експрес-манікюру, ця тенденція також поступово стане помітною і в менших містах країни. Крім того, в перспективі можливе створення салонів краси з більш широким спектром послуг.

У сфері сільського господарства перспективною вважається ніша екологічно чистого виробництва продуктів харчування, реалізація яких можлива через спеціалізовані еколавки або спеціалізовану доставку. Послуги спеціалізованої доставки харчових продуктів із сільської місцевості до споживача в місто також можна розглядати як незайняту бізнес-нішу.

Виготовлення та продаж товарів ручної роботи – особлива ніша, яка має значні перспективи на ринку товарів, бо незмінно користується попитом серед покупців.

Отже, на сучасному етапі розвитку економіки існує безліч проблем ведення бізнесу. Одним із шляхів їх подолання є створення малого та середнього бізнесу, які мають перспективи для розвитку та зростання на території України найближчим часом.

Ринок місцевих продуктів харчування

На ринку продуктів харчування відбувається переорієнтація споживачів із супермаркетів на базари – частка українців, які купують товари на базарах зросла з 27% (2013 рік) до 70% (2014 рік).

За дослідженнями Асоціації постачальників торговельних мереж українці стали менше відвідувати гіпермаркети, а більше відвідують дрібні магазинчики. Причина полягає у тому, що населення країни збідніло. По-перше, товари стали на багато дорожчі, ніж кілька років

тому. По-друге, у більшості людей зараз дуже нестабільний час, адже часто затримують заробітню платню, а декому її знизили. Реструктуризація сегментів споживачів товарів харчування через зменшення купівельної спроможності призводить до зміни поведінки споживачів у нижчому сегменті. Споживачі купують базові та дешеві товари, звертають увагу на склад, якість та розмаїття продукції. Також, аби забезпечити якість товару та не високу ціну продукти харчування виготовляються неподалік від місць проживання споживачів. Більшість споживачів, а це 50% , віддають перевагу продуктам із тієї самої місцевості, де вони і проживають, а 25% помічає географічні зазначення у назвах продуктів.

Вирощування птиці :

Класична
птахоферма(кури, качки, ін
дики)
Дієтичне м'ясо (перепілка
, голуб)
Продаж яєць (страус,
перепілка)

Тепличне господарство :

Вирощування борщових
наборів (цибуля, морква,
капуста, буряк і картопля)
Вирощування зелені
Вирощування овочів
(помідор, перець,
баклажан, огірок)
Вирощування квітів і
розсади
Вирощування ягід
Плівкові або скляні
теплиці

Виробництво

молокопродуктів :

Виготовлення молока та
молочних виробів
(йогурт, кефір, сироватка)
Виготовлення сирів
(короткого визрівання,
моцарелла, адигейський,
м'який сир або твердих
сортів)
Виготовлення морозива

Ринок освітніх послуг

Темпи розвитку деяких галузей перевищує темпи розвитку ринку освітніх послуг. До прикладу, в ІТ сфері може бути створенно 169 тисяч нових робочих місць ,але українські ВНЗ щороку випускають лише 16 тисяч кадрів.

Ринок навчальних послуг із вивчення іноземних мов стабільно зростає. Попри загальних потреб ринку праці ,попит на мовні курси підсилив обов'язок студентів та учнів ретельно готуватися до вступу на магістратури чи до ВНЗ.

Труднощі у пошуку роботи спонукають багатьох відвідувати курси підвищення кваліфікації.

Відбувається зростання ринку освітніх послуг на 3-7% щорічно протягом наступного десятиліття, незважаючи на економічну та політичну нестабільність.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Курси інформаційних технологій :

Курси із навчання фахівців у різних галузях програмування та дотичних галузях

Центри підготовки фахівців з вузькою спеціалізацією в одному чи кількох напрямках

Школа практичних бізнес-курсів

Іноземні мови та репетиторство :

Курси із навчання іноземних мов (одна або кілька мов)

Центр іноземних ділових мов

Підготовка за шкільними предметами, підготовка до державної атестації, овнішнього незалежного оцінювання.

Корпоративне навчання для бізнесу

Ринок послуг для бізнесу

Протягом 2000-2010 кількість мікро- та середніх підприємств в Україні зросла ,але у 2011-2014 роках відбувся спад, який був пов'язаний із змінами у спрощеній системі оподаткування, що суттєво не вплинуло на потребу малого бізнесу в адмініструванні податків. Підвищення технологізації українського суспільства впливає на потреби малаго та середнього бізнесу. У 2015 році рівень проникнення інтернету в Україні становив 58%. На одного українця припадав 1,1 пристрій, який підключений до інтернету. За підсумками 2014 року 32% компаній використовують ІТ-аутсорсинг. Саме це забезпечує їм можливість зосередитися на основному бізнесі компанії та зменшити витрати в 1,5-2 рази. Відповідно до даних Світового Банку, в Україні 19% зайнятого населення – це само зайняті особи.

Цифровий маркетинг та інтернет-комунікації:

Агенція у сфері веб-дизайну, розробки та підтримки сайтів

Агенція із спеціалізацією

Пошукова оптимізація та просування в соціальних мережах ,контент-менеджмент та копірайтинг

Рекламне та агенство з повним спектром послуг

Бухгалтерські послуги:

Індивідуальне підприємство у сфері надання бухгалтерських послуг

Кооперація з фахівцями у бухгалтерському обліку та суміжних сферах

Агенція з надання комплексних послуг із супроводу бізнесу

Ринок послуг гостинності

Ринок послуг гостинності охоплює в себе ресторанний та готельний сегменти і традиційно є ринком малого бізнесу. У сфері готельного бізнесу залишається стабільним ринок ділових поїздок,їхня частка є найбільшою – 50%, але поїздки з метою відпочинку значно зменшились ,і складають – 40%. На ресторанному ринку привабливим залишається сегмент кав'ярень недорогих ресторанів і «неформатних» закладів. Розвивається ринок подорожної оренди квартир,особливо у не великих містах.

Кав'ярня :

- Заклад із широким асортиментом страв (сніданки,обіди,напої)
- Заклад без кухні
- Заклад із спеціалізацією
- Антикафе

Подобова оренда житла :

- Здача в оренду власного житла
- Здача в оренду житла ,що перебуває в суборенді
- Здача в оренду спальних місць у хостелі або апарт-готелі

Ринок послуг з дистрибуції та постачання

Тенденції, що формують нові бізнес-можливості у сфері дистрибуції та постачання – зменшення купівельної спроможності населення, зростання ризиків несплат, скорочення кредитування, пришвидшення звичаїв до онлайн-форматів. Ненасиченим є ринок логістичного обслуговування. Це пов'язане із малою кількістю операторів, низькою якістю та асортиментом наданих послуг та високою ціною. На ринок послуг з дистрибуції впливає також зростання сегменту інтернет-торгівлі. У 2014 кількість українців ,що купували товари в інтернеті зросла з 3,14 мільйонів у січні до 3,19 мільйонів у грудні. Необхідність розширення географії збуту малими виробниками стимулюватиме попит на послуги доставки, логістики, постачання. Виробники активніше використовують аутсорсинг, це пов'язане із відсутністю доступу до дешевих кредитних ресурсів.

Інтернет-магазини:

Товари з Китаю, Європи, США
Одяг, взуття, аксесуари, дитячі товари
Продукти харчування та товари для дому
Побутова техніка
Квитки в кіно та на розважальні заходи
Цифрова та фототехніка, мобільні телефони та аксесуари

Автозапчастини,

спортивний інвентар, музичні інструменти
Сервісне обслуговування техніки :
Постачання витратних матеріалів виробничими підприємствам
Оренда виробничого обладнання
Ремонтне обслуговування виробничого обладнання

Логістичне

обслуговування

виробництв:

Логістичне обслуговування малих виробничих підприємств
Пункти прийому та видачі замовлень експрес-доставки
Фасування, пакування, формування індивідуальних замовлень

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Список використаних джерел:

1. Доволі тривалий час в економіці України істотно домінував великий бізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/734-veliki-problemi-malogo-biznesu>
2. Сич О.А. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О.А. Сич, І.І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал / Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : ЧНТУ, 2017. – № 2 (10). – С.111-118

Варивода Ірина, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Попович Д.В. ЛНУ ім. Івана Франка

КОРУПЦІЙНИЙ ЧИННИК ЯК СКЛАДНИК ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Корупція в Україні залишається достатньо серйозною перешкодою для ведення бізнесу. Це негативно впливає на економічне зростання і обсяги інвестицій, послаблюється чесна конкуренція, а також порушується рівновага у системі розподілу ресурсів.

У 2017 році Україна опинилася на першому місці за рівнем корупції серед 41 країни Європи. Про це свідчать результати дослідження аудиторської компанії Ernst & Young. Для порівняння – у 2015 р. за цим рейтингом Україна була сьомою за рівнем корупції [1].

Деяким підприємствам властиво використовувати дрібні корупційні схеми, які допомагають уникнути певних бюрократичних процедур для отримання економічної вигоди в майбутньому. На думку ділових асоціацій, малі та середні підприємства України є найуразливішими з точки зору корупційної діяльності [2]. При цьому малому та середньому бізнесу практично не можливо вижити в умовах корупції, оскільки сума хабарів може перевищувати капітал підприємства. В таких умовах українці не наважуються відкривати власний бізнес.

Великий бізнес обирає для себе вигідні корупційно-законодавчі норми і не надає можливості розвитку дрібних підприємств. У той же час як малий бізнес виступає як об'єкт – ініціатор антикорупційної системи. На даний час корупція стала настільки притаманною бізнесу, що виступає невід'ємною частиною і умовою функціонування бізнесу.

За словами президента Американської торгівельної палати в Україні Андрія Гундера, опитування засвідчило, що корупція залишається проблемою для представників бізнесу в Україні. Зокрема, 89% респондентів вважають, що боротьба з корупцією є першочерговою для поліпшення бізнес-клімату в Україні. Втім, 76% представників бізнес-спільноти України не вважають за необхідне вдаватися до корупції, аби досягти успіху. Водночас 91%

респондентів зазначили, що стикалися з корупцією під час ведення бізнесу в Україні, і це на 10% більше, ніж торік [3].

Однією з головних проблем ведення малого та середнього бізнесу вважається працевлаштування. У невеликих містечках і досі неможливо знайти роботу без «правильного» знайомства.

Найбільш поширеною корупційною схемою в бізнесі є відкат. Часто до схеми відкату додаються ще й схеми переведення в готівку грошей і мінімізації податкових зобов'язань (наприклад, з податку на прибуток підприємств). Відкати в свою чергу є шкідливими, оскільки вони впливають на ціну товару, знижують ефективність та прибутковість компанії. Ще однією проблемою корупції в бізнесі вважається неефективна робота персоналу. Як правило, перший отриманий працівником відкат ніколи не буває останнім.

Варто виділити низку факторів, які впливають на високий рівень корупції в Україні:

- непрозорість діяльності органів державної влади;
- відсутність збалансованого та стабільного економічного законодавства;
- надзвичайно високий вплив окремих олігархічних груп на прийняття державних рішень і кадрові призначення;
- неврегульованість конфлікту інтересів; відсутність правил професійної етики на публічній службі;
- недосконалість існуючої системи контролю, обліку та звітності у сфері бізнесу;
- недотримання законодавства у сфері протидії корупції, а також недосконалість нового законодавства з цих питань у цілому;
- безкарність, непритягнення до відповідальності окремих державних чиновників та підприємців;
- відсутність системності в роботі з виявлення корупції в органах державної влади.

Значний вплив на українські компанії мають іноземні бізнес-партнери, особливо із країн із жорстким антикорупційним законодавством (США та Великобританії), де антикорупційні заходи є важливим питанням, яке вони намагаються відстежувати, переходячи від рівня 1 – запровадження кодексів етики, до рівня 2 – контролю за його виконанням та рівнем 3 – впровадження антикорупційної політики, тренінгів, комунікації вищого керівництва. «Керівники вищої ланки не готові брати на себе відповідальність за вирішення цих проблем, що може негативно вплинути на роботу молодшого покоління. Компанії повинні вжити заходів для створення культури, в якій співробітники будуть зацікавлені в тому, щоб діяти етично. Програми навчання та підвищення обізнаності можуть зіграти важливу роль у роз'ясненні наслідків шахрайства та корупції, мотивуючи персонал

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

повідомляти про випадки неетичної поведінки», – так вважає Джим Маккеррі, лідер напрямку послуг у сфері розслідування шахрайства та сприяння у спірних ситуаціях [4].

На даному етапі Україні не під силу повністю подолати корупцію у сфері бізнесу, але є усі шанси зробити її менш шкідливою. Ми повинні показати іноземним партнерам, що ми здатні застосовувати антикорупційні закони та притягувати до відповідальності людей, які перешкоджають прозорому веденню бізнесу. Таким чином, закордонні інвестори зрозуміють, що в Україну вигідно вкладати кошти.

Владі в свою чергу необхідно застосувати реальні заходи боротьби з корупцією, перш за все потрібно вдосконалювати законодавство, зокрема заборонити роботу з будь-якими формами офшорних компаній, ліквідувати вплив олігархічних груп на ключові галузі української економіки, мінімізувати кількість ліцензій та договорів, застосовувати більш жорсткіші покарання до всіх учасників корупційних дій.

Україна є багатою державою на освічених та працьовитих громадян, тому саме таким людям необхідно надати можливість працювати на благо своєї країни, залучати кошти до державної скарбниці лише законними шляхами, а корупціонерів та пройдисвітів – прибрати.

Список використаних джерел:

1. *В Україні за 2 роки значно погіршилася ситуація з корупцією – E&Y // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2017/04/10/7140803/>.*
2. *Нойце Ян. Корупція, демократія та інвестиції в Україні / Нойце Ян, Каратницький Андріян // KAS policy paper, Київ, 2008 р. – 16 с.*
3. *Бізнес назвав найбільш корумповані державні органи в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2391782-biznes-nazvav-najbils-korumpovani-derzavni-organi-v-ukraini.html>.*
4. *Як протидіяти хабарництву та корупції в компаніях // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://finpost.com.ua/news/2627>.*

Вітів Ірина, магістр

Науковий керівник – д.е.н., проф. Ситник Н.С. ЛНУ ім. Івана Франка

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Малий бізнес є основою розвитку економіки у багатьох країнах світу. Поряд з економічним ефектом сектор малого бізнесу сприяє створенню нових робочих місць, забезпеченню добробуту громадян, стимулюванню розвитку конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу економіки, а також зниженню монополізму. Крім того, саме розвиток малого бізнесу є основою формування середнього класу, який є запорукою функціонування суспільства економічно розвинених країн. Проте, у зв'язку з наявністю низки нерозв'язаних проблем, серед яких складна політична ситуація, військові дії на сході, суперечливе та неоднозначне законодавство, складна податкова система, закономірно виникає питання, чи існує можливість для розвитку та ефективного функціонування малого бізнесу в Україні. Цим зумовлена актуальність теми мого дослідження[1].

Сьогодні, незважаючи на ряд прийнятих органами державної влади нормативних документів, в Україні малий бізнес поки ще не відіграє суттєвої ролі в забезпеченні економічного зростання. Розглянемо показники, які характеризують тенденції розвитку малого бізнесу України (Табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка розвитку малого бізнесу в Україні

Показники	Рік		
	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017
Кількість суб'єктів господарювання, тис.	1932,1	1974,3	1866,5
малих підприємств	324,6	327,8	291,1
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	7100	6437,1	6461,9
малих підприємств	1583,0	1466,3	1505,9
Обсяг реалізованої продукції, млрд. грн.	4459,7	5556,5	6726,7
малих підприємств	705,0	937,1	1177,4

**сформовано автором на основі даних [3]*

Так, досліджуючи найактуальніші дані Державної служби статистики, варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду зменшується абсолютна кількість діючих підприємств загалом та серед них малих підприємств, зокрема. Станом на 1 січня 2015 року

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

мали підприємства займали 16,8 % у структурі всіх суб'єктів господарювання, станом на 01.01.2016 року частка малих підприємств серед всіх підприємств України суттєво не змінилась, проте зменшилась до 16,6%. Станом на 01.01 2017 року частка малих підприємств у загальному обсязі всіх підприємств зменшилась до 15,6%. Так, згідно даних Державної служби статистики видно, що частка малих підприємств у структурі всіх підприємств України є незначною та зменшується протягом досліджуваного періоду.

Аналізуючи кількість зайнятого персоналу на підприємствах різного розміру, варто зазначити, що кількість найманих працівників на малих підприємствах не є достатньо великою. Так, станом на 01.01.2015 року частка найманих працівників на малих підприємствах становила 22,3% від найманих працівників на підприємствах різних розмірів. Станом на 01.01.2016 року на малих підприємствах працювало 22,8 найманого населення, а вже станом на 01.01 2017 року кількість найманих працівників на малих підприємствах зросла до 23,3%.

Досліджуючи обсяг реалізованої продукції малими підприємствами України, варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду спостерігається збільшення обсягу реалізованої продукції. Проте, частка продукції, яку виготовляють малі підприємства в Україні все ж є достатньо низькою і станом на 01.01.2017 року становить 17,5%.

Сьогодні функціонування ринку малого бізнесу в Україні стикається з рядом проблем.

Так, нестача внутрішніх фінансових ресурсів, складність доступу до зовнішніх джерел фінансування є найактуальнішою проблемою функціонування малого бізнесу. Не менш важливою проблемою функціонування малого бізнесу в Україні є неналежний рівень розвитку інфраструктури підтримки малого бізнесу. Зокрема, неналежний рівень інформаційного, консультативного забезпечення підприємницької діяльності, у тому числі з питань експортної діяльності [5].

Функціонування малого бізнесу ускладнюють і погані умови ведення бізнесу. За індексом легкості ведення бізнесу Всесвітнього економічного форуму – Україна у 2017 році посідає 80 місце серед 189 країн, за індексом економічної свободи - 162 місце з 178. Погіршує ситуацію також високий показник корупції (за індексом сприйняття корупції – Україна займає 131 місце з 168) [2].

Негативним для розвитку малих підприємств є і монополізація бізнесу. Сьогодні для нормального розвитку малого бізнесу необхідно зменшити масштаби монополізації великого бізнесу, адже зараз невелика кількість великих підприємств є монополістами і поглинають ринки, не даючи малим підприємствам розвиватися.

Ще однією проблемою, що уповільнює розвиток малого бізнесу в Україні є недосконалість податкової системи. Так, сучасна податкова система держави підштовхує

малих підприємств «ховатися в тінь». Попри певні реформи в податковій системі, багато малих підприємств все ж ведуть подвійну бухгалтерію.

Проблем малого бізнесу в Україні є багато і вони добре відомі державі, однак вона не пропонує ефективних інструментів їх розв'язання. Для «замилування очей» влада пропонує певні заходи на ринку малого та середнього бізнесу, проте вони не дають потужного імпульсу для прориву в секторі малого бізнесу.

Сьогодні до першочергових заходів щодо забезпечення розвитку малого бізнесу в Україні варто віднести впорядкування спрощеної системи оподаткування та для малих підприємств. А саме, потрібно звузити перелік видів діяльності, що підпадають під спрощену систему, виключити з них пов'язані з отриманням пасивних доходів, надприбутків тощо. Також доцільним є зниження рівня максимального доходу, що дає підстави для використання спрощеної системи.

Важливе місце в розвитку малого підприємництва посідає сприяння розвитку інноваційного підприємництва. Це дало б можливість малому бізнесу України розраховувати на підтримку ЄС у реалізації європейських програм науково-технічного та інноваційного розвитку[6].

Важливим заходом щодо створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу в Україні є формування сучасної фінансової інфраструктури підтримки підприємництва за європейським зразком. Так як кредитування малого бізнесу в Україні є недостатнім і більшість підприємств задовольняють потреби у фінансуванні капітальних інвестицій за рахунок власних коштів, то доцільною є активізації фінансування малого бізнесу комерційними банками та заохочення їх до розширення програм мікрокредитування, зокрема через впровадження спеціалізованих регуляторних вимог до таких установ [1].

Важливим також є створення сприятливого середовища для розвитку малого підприємництва, що передбачає формування сприятливого бізнес-клімату. Цей напрям передбачає підвищення рівня інформаційного забезпечення, спрощення процедури реєстрації та закриття підприємств, удосконалення ліцензійної та дозвільної систем.

Отже, розвиток малого бізнесу в Україні є одним із найважливіших напрямів соціально-економічного розвитку. Проте в сучасних умовах він змушений долати численні проблеми і перешкоди. Тому держава повинна забезпечити сприяння розвитку малого бізнесу, створення сприятливих умов для його відкриття, ведення та зростання шляхом здійснення необхідного регулювання та підтримки.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Список використаних джерел:

1. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення / О. В. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 57. – С. 58-66.
2. Опис індексів Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Competitive Ukraine – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/ua/cms/opisanie_indeksov.html.
3. Показники структурної статистики по суб'єктах господарювання з розподілом за їх розмірами [Електронний ресурс] // Державна служба статистики – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Солованюк С. М. Спрощена система малого бізнесу в Україні / С. М. Солованюк // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. – № 2 (2). – С. 126 – 129.
5. Умови діяльності для малого бізнесу в Україні за останні роки суттєво погіршились [Електронний ресурс] // Громадська організація «Мир та істина» – Режим доступу: <https://istina.net.ua/informatsiia/pravo/382-umovi-diyalnosti-dlya-malogo-biznesu-v-ukrajini-za-ostanni-roki-suttevo-pogirshilis>.
6. Sych O., Nitman I. Regional aspects of the development of the SME // Zeszyty Naukowe PWSTE. Finanse przedsiębiorstw. - N9. – Jaroslaw, 2017. – S.34-45

Волос Ірина, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. ЛНУ ім. Івана Франка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УМОВИ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий та середній бізнес відіграє важливу роль у розвитку економіки багатьох розвинених країн. Діяльність малих та середніх підприємств забезпечує зайнятість населення, надходження податкових та інших платежів до бюджету, а також впливає на розвиток науково-технічного прогресу в країні.

За даними Державної служби статистики України найбільшу частку в Україні становлять підприємства малого та середнього бізнесу – 99,9% (291 154 од.) від загального обсягу, частка великих підприємств складає лише – 0,1% або 383 одиниць [1].

За обсягом надходжень до державного бюджету питома вага діяльності малих та середніх підприємств становить – 15% ВВП. У розвинених країнах ця частка суттєво відрізняється і складає більше 50%. У зв'язку з цим малий та середній бізнес в Україні потребує значної підтримки.

До складу малих та середніх підприємств в Україні входять фізичні та юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітній період не перевищує, у фізичних осіб –

10, у юридичних – 50 осіб, та річний дохід від будь-якої діяльності, не перевищує – 50 млн. євро [2].

Одним із основних джерел фінансових ресурсів для малого та середнього підприємництва є інвестиції в основний капітал.

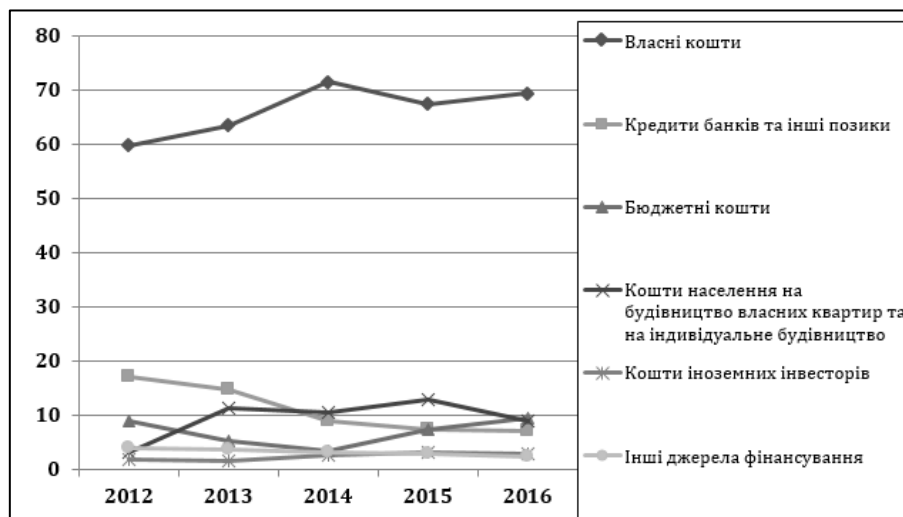

Рис. 1. Джерела фінансування інвестицій в основний капітал

Джерело: розроблено за даними [1].

У 2012 – 2016 рр. одним із основних джерел фінансування інвестицій в основний капітал як завжди залишаються власні кошти підприємств та організацій. У 2016 році їхня частка в загальному обсязі становила 69,4% і збільшилась порівняно з 2012 роком на 9,7% (рис. 1) [1].

Другим джерелом фінансування підприємств малого та середнього бізнесу є кредити банків. У 2016 частка банківських кредитів становила 7,1% від загального обсягу джерел фінансування, і зменшилась порівняно з 2012 роком на 10% [1].

Проаналізувавши дані можна сказати, що в Україні малий та середній бізнес стикається з серйозною проблемою доступу до фінансово-кредитних ресурсів. Частка кредитів у капіталі МСБ становить близько 20% проти 60% у розвинених країнах. Переважно підприємства реінвестують у розвиток бізнесу власні прибутки та інвестиції засновників підприємств. Така ситуація зумовлена високою вартістю кредиту. Мінімальний «пільговий» відсоток становить майже 14% і пропонується лише одним банком, а середня вартість кредиту становить 20% [3].

В Україні існують програми, які дають можливість здешевити надання банками позик малому та середньому бізнесу. Це програми фінансових установ в межах співпраці з різними іноземними фондами та структурами (Німецько-український фонд, Фонд Western, Європейський інвестиційний Фонд та інші).

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Найкращі умови кредитування малому та середньому бізнесу в Україні пропонують такі банки: УкрСиббанк, Kredobank, ProCredit Bank, ПУМБ, ПРАВЕКС-БАНК, Укргазбанк, Укрсоцбанк, Ощадбанк, ПриватБанк, ОТПбанк. УкрСиббанк – один із найбільших іноземних банків в Україні, який бере участь у програмі Німецько-українського Фонду по підтримці малого та середнього бізнесу та реалізовує її надаючи кредити під 13,9% річних. Серед українських банків найкращі умови пропонує Укрексімбанк – 20% та Ощадбанк – 20,15% річних [4].

Для вітчизняного бізнесу такі кредити й досі залишаються дорогими.

Аналізуючи вищесказане можна зробити висновок, що сучасний стан джерел фінансування розвитку підприємств малого та середнього бізнесу в Україні не дає змоги їм активно розвиватися.

Отже, для вирішення проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в Україні важливу роль відіграють три сторони – держава, банківський сектор та підприємства.

На державному рівні основним завданням виступає здешевлення банківських кредитів, шляхом регулювання ставок рефінансування і мінімізації вартості кредитів з боку Національного Банку України. Не менш важливим завданням є також розвиток в Україні альтернативних способів забезпечення кредитів, зокрема страхування фінансових ризиків, заснування гарантійних фондів або надання державних гарантій.

На рівні банків необхідно більшу увагу приділяти освоєнню та впровадженню нових кредитних технологій інноваційних проектів, розробці нових банківських продуктів для малих підприємств.

Підприємства в свою чергу повинні більше довіряти банкам, показувати достовірну і правдиву інформацію, щодо своєї діяльності, оскільки це впливає на прийняття банком позитивного рішення.

Варто зазначити, що політика кредитування малого бізнесу в Україні повинна бути складовою стратегії розвитку цього сектору та включати в себе державну підтримку МСБ на всіх стадіях життєвого циклу, сприяти обізнаності підприємців з можливостями фінансування з різноманітних джерел, а також отримання консультаційної допомоги тощо [5].

Список використаних джерел:

1. *Державна Служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.*
2. *Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/fizichnim-osobam/zagalna-informatsiya/>*

3. Зелена книга політики підтримки підприємництва внутрішньо переміщених осіб. [Електронний ресурс]. – К., 2015. – 79 с. Режим доступу: https://cdn.regulation.gov.ua/60/eb/d5/0a/regulation.gov.ua/File_190.pdf.
4. Рейтинг банківських послуг: «Bankchart». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bankchart.com.ua/#>.
5. Сич О. А. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О. А. Сич, І. І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал / Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів: ЧНТУ, 2017. – № 2 (10). – С. 111–118.

Вольська Неллі, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. ЛНУ ім. Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЧАТКУВАННЯ СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Страховий бізнес - досить вигідна справа і хоча конкуренція на ринку страхових послуг дуже велика, все ж можна відкрити власну страхове агентство і заробляти пристойні гроші. Ще вигідніше відкрити філію зарубіжної страхової компанії. Правда, такий бізнес вимагає отримання ліцензії і досить серйозних фінансових вкладень. Отже, як відкрити страхову компанію?

Всі знають, що існує страхування життя, майна, банківських вкладів і т.д. Чим саме ви хочете займатися? Професіонали від страхування рекомендують не зациклюватися на якомусь одному виді страхування, а пропонувати клієнтам максимум послуг. Крім того, є сенс паралельно займатися проведенням різних видів експертиз, які пов'язані зі страхуванням. Це допоможе не тільки розширити спектр послуг страхового агентства, а й заробляти відразу на декількох напрямках, що, з огляду на досить великі початкові вкладення, цілком виправдано. До речі, про вкладення, керівники страхових компаній говорять про те, що сума початкових інвестицій при відкритті страхового бізнесу може перевищити пів мільйона доларів, оскільки є кілька моментів, які потребують присутності гідного початкового капіталу. Що ж стосується окупності бізнесу, то ваші інвестиції повернуться приблизно через три або чотири роки за умови успішної діяльності. Але поговоримо про деталі докладніше.

Для відкриття страхового агентства потрібно обов'язково зареєструвати юридичну особу. Це може бути організація будь-якої форми власності - акціонерне, повне, командитне товариство або товариство з додатковою відповідальністю з урахуванням того, що учасників кожної з таких фінансових установ повинно бути не менше трьох.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Що стосується видів діяльності, то тут доцільно вказати всі види, що мають слово «страхування». А якщо ви збираєтеся вести експертну діяльність та проводити різні експертизи, то неодмінною умовою для такого роду послуг є те, що всі експертизи також повинні бути пов'язані зі страхуванням. І називатися вони повинні відповідно. Відразу варто визначитися, чи будете ви займатися страхуванням життя. Це важливо, оскільки мінімальний розмір статутного фонду (гарантійного депозиту) страховика, який займається видами страхування іншими, ніж страхування життя, встановлюється у сумі, еквівалентній 1 млн євро, а страховика, який займається страхуванням життя, 17 травня 2013 року було встановлено 1,5 млн (було 10 млн.) євро за валютним обмінним курсом валюти України.

Для отримання ліцензії потрібно подати до Мінфіну пакет документів, який включає: установчі документи вашої фірми, бізнес-план, правила страхування, які ви повинні розробити, розрахунки тарифів (всі розрахунки робляться по кожному виду страхування). Крім того, доведеться підтвердити кваліфікацію генерального директора (він повинен мати не тільки профільну освіту, а й достатній досвід роботи). Також потрібно буде сплатити держмито. Ліцензія на такий вид діяльності може оформлятися від шести місяців до року. Такі терміни пояснюються тим, що вся надана інформація буде ретельно перевірятися. Якщо перевірка пройде нормально, то страхова компанія буде внесена до Єдиного державного реєстру страхових організацій, отримає ліцензію і може приступати до роботи.

Можна відкрити не власне страхове агентство, а філію вже існуючої вітчизняної або зарубіжної страхової компанії. Сьогодні закон дозволяє діяльність таких іноземних фірм, що займаються страхуванням, на території України за умови, що філії будуть дотримуватися вимог законодавства України, а спірні ситуації (якщо такі виникнуть) між іноземною компанією та клієнтами-громадянами України будуть розглядатися в судах. Крім того, на українському страховому ринку можуть працювати філії тільки тих зарубіжних компаній, у яких є досвід роботи з будь-яким видам страхування не менше п'яти років, а зі страхування життя - восьми років, а також наявність подібних філій, які вже пропрацювали понад п'ять років. Має значення і фінансовий актив страхової компанії - він повинен бути на менше п'яти мільярдів доларів (розмір активу перевіряється на кінець фінансового року, що передує даті подачі заявки). Але як на практиці здійснити відкриття такої філії? Вибравши відповідну зарубіжну або вітчизняну компанію, необхідно вступити з її керівництвом в переговори, а потім (при позитивному їх кінці) і в договірні відносини. Як правило, результатом підписаного договору є придбання франшизи, взамін чого страхова компанія надає філії всі необхідні документи для реєстрації, а також дає дозвіл на використання свого бренду і надає будь-яку допомогу на етапі оформлення документів і відкриття філії. Так що в плані підготовки і оформлення дозвільних документів при відкритті філії вже існуючої страхової

Львів, 10 травня 2018 р.

компанії клопоту, як правило, менше, ніж при відкритті бізнесу в нуля. Після підписання договору з компанією, потрібно також зареєструвати юридичну особу, скласти бізнес-план, отримати ліцензію Мінфіну, підібрати місце для офісу, прийняти на роботу персонал і організувати рекламну компанію.

Треба сказати, що страхування - дуже специфічний вид бізнесу, в якому багато що залежить від того, як представлена компанія на ринку, наскільки у неї представницький офіс, вселяють довіру співробітники, широкий спектр страхових послуг. Зрозуміло, що ніхто не понесе свої гроші в сумнівну фірму-одноденку. Будь платоспроможний клієнт вибере компанію з гарною репутацією і респектабельним іміджем. Так що офіс потрібно шукати в центрі міста, а площа його повинна бути такою, щоб не просто вмістити всіх співробітників, але і створити оптимальні умови для клієнтів. Якщо ви відкриваєте власну компанію, то у вас повинен бути головний офіс (площа такого офісу, як правило, не менше 500 квадратних метрів) і кілька філій по всьому місту (їх площі можуть не перевищувати 150 квадратних метрів). Крім того, офіси слід добре відремонтувати обставити сучасними, але і респектабельними меблями, організувати в комфортні умови для роботи з клієнтами. При цьому всі офіси повинні бути оформлені в одному фірмовому стилі (його обов'язково потрібно розробити і всіляко рекламувати) і повинні робити гарне враження. Адже в страховому бізнесі імідж компанії вирішує дуже багато. Якщо ж ви відкриваєте представництво страхової компанії, з якою ви уклали договір франшизи, то стиль оформлення і бренд ви отримувате разом з франшизою і нічого вигадувати вам не потрібно.

Питання персоналу для страхової компанії - основний. На роботу потрібно брати кваліфікованих фахівців, які зможуть не тільки успішно працювати з клієнтами, а й вирішувати будь-які проблеми. Так що не варто нехтувати численними співбесідами з потенційними страховими агентами. А що стосується проведення експертиз (якщо ви плануєте надавати такі послуги), то експертів можна офіційно прийняти в штат, а можна укладати з фахівцями в певній галузі разові договори на проведення експертизи. Але тут потрібно враховувати попит на подібні послуги і наявність у експерта необхідних документів.

Як ви плануєте підбирати клієнтів? Для страхової компанії це важливе питання, адже якщо не буде клієнтів, не буде і доходів. Так що, визначившись із цільовою аудиторією вашого бізнесу, організуйте рекламну компанію і постійні презентації своїх послуг в місцях скупчення потенційних клієнтів.

Щоб утриматися на плаву в самому початку роботи доцільно знизити тарифи і залучити клієнтів більш вигідними умовами страхування і більш широким спектром послуг,

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

ніж у конкурентів. Крім того, потрібно пропонувати як програми обов'язкового страхування, так і програми добровільного страхування. І чим більше буде і тих, і інших, тим краще. Обов'язково потрібно залучити до роботи якомога більше тямущих агентів (їх потрібно не менше сотні), а також запросити в штат 10-15 провідних в страховій галузі фахівців вашого міста, які зможуть в короткі терміни якісно організувати роботу. Як залучити? Звичайно, гідною оплатою та хорошими преміальними. А агентів слід розсилати в місця, де можуть бути потенційні клієнти. Чи займатись КАСКО або ОСАГО? Організуйте роботу агентів в декількох автосалонах. Чи займатись страхуванням життя? Нехай агенти виїжджають на небезпечні об'єкти і промислові підприємства зі складними умовами праці.

Що ж стосується вкладень, то в кожному окремому випадку розмір початкових інвестицій буде визначатися умовами конкретного міста. Але якщо говорити про орієнтовну суму, то відкриття страхової компанії і вкладення в перший рік її роботи складуть близько 2 300 000 гривень.

Стаття витрат	Сума витрат
Оренда (за рік)	800 000 грн
Оформлення документів	200 000 грн
Ремонт офісу, закупівля меблів, оргтехніки, обладнання	500 000 грн
Реклама, залучення клієнтів	700 000 грн
Адміністративні витрати (за рік)	100 000 грн
Всього:	2 300 000 грн

Але не варто забувати ще про статутний капіталу вашого бізнесу (1 або 1,5 млн. євро) і заробітної плати співробітників (це ще близько 1 500 000 грн). Погодьтеся, витрати досить серйозні, так що перед тим, як починати справу, потрібно досконально вивчити ситуацію на ринку страхових послуг в конкретному місті і простежити тенденцію її розвитку протягом двох-трьох років.

Список використаних джерел:

1. Сич О.А., Вольська Н.Р. Сутність страхування життя та його доцільність / О.А. Сич, Н.Р. Вольська // *Ефективна економіка*. - №2. - 2018. <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/efektyvna-ekonomika/article/view/1080/999>
2. Сич О. А.Вольська Н.Р.Перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні / О.А. Сич, Н.Р. Вольська // *Державна фінансова політика України в умовах євроінтеграції: погляди науковців та практиків. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 14 грудня 2017р.)*. - С.107-109.

Грант Максим, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. *ЛНУ ім. Івана Франка*

ДЕРЖАВНА ТА НЕДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ

Як свідчить світова практика, малий бізнес успішно розвивається тоді, коли він знаходиться під патронатом держави: використовуються бюджетні кошти, політичні важелі, залучаються кошти суб'єктів господарювання в малий бізнес. Тобто найважливішою особливістю, на фоні якої відбувається процес розвитку сектора малого підприємництва у світовій практиці, є його значна державна підтримка.

Під державною підтримкою розуміють комплекс пріоритетних рішень, які обумовлюють основні напрямки й форми правового, економічного й організаційного сприяння розвитку малого підприємництва з взаємним урахуванням інтересів держави й суб'єктів малого підприємництва та фінансування їхньої реалізації [1, с. 40]. Державна підтримка малих підприємств припускає свідоме формування державними структурами правових, економічних й організаційних умов становлення й розвитку малого підприємництва та створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які залучаються у сферу малого підприємництва на пільгових умовах або безоплатно.

Однією з основних функцій держави є створення гарного економічного клімату для розвитку та процвітання суспільства. На його формування впливає дуже багато факторів: від менталітету самих громадян до рішень, що приймаються владою. У нашій державі цей клімат є недостатньо сприятливим, через це тіньовий сектор економіки України становить, за даними МВФ, 45% [2].

Дана проблема існує здебільшого через те, що молоді підприємства часто не витримують тиску на ринку України. Високі ставки податків, обтяжливе податкове адміністрування, часті зміни економічного законодавства – це ряд перешкод, з якими стикаються малі підприємства в процесі своєї діяльності. Водночас, державна підтримка малого підприємництва мала б здійснюватися за такими напрямками як формування інфраструктури підтримки й розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва шляхом створення та забезпечення діяльності мережі бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо; встановлення системи податкових пільг для суб'єктів малого підприємництва; фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва; залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб та ін.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

До прикладу, слідуючи загальносвітовій тенденції, Україна зараз переживає бум стартап руху. Нові проекти масово з'являються і розвиваються у бізнес-інкубаторах або самостійно, але виживуть і зміцніють лише одиниці. Природними ворогами стартапу є маркетингова неактуальність, слабка організація, дефіцит фінансування та відсутність захисту від конкурентів. Проте головна пороблема – відсутність підтримки стартапів на державному рівні.

Закордоном стартап – це підприємство, що поєднано з інноваціями і працює менше 1 року; це процес реалізації абсолютно нової бізнес-ідеї за короткі терміни при мінімальній кількості фінансових ресурсів. Стартап досягнув значного розвитку в США, в деяких країнах Європи та Східної Азії завдяки позитивному впливу на розвиток економіки, стимулюванню розвитку науково-технічного прогресу та сприянню прискоренню впровадження новітніх досягнень науки і техніки у виробництво. Як показує практика, національні заходи з підтримки інноваційних стартапів, як правило, реалізуються в цих країнах паралельно з програмами сприяння венчурному капіталу, програмами інноваційного менеджменту та консультаційними послугами, програмами прямої підтримки досліджень і розробок (ДіР) бізнесу у вигляді грантів і позик.

Яскравим прикладом, де державна підтримка зіграла ключову роль у становленні інноваційних стартапів та стимулюванні розвитку високотехнологічного сектору національної економіки, є Ізраїль. Уряд країни, у доповнення до програм підтримки, запровадив широкий спектр підкріплюючих умов, пов'язаних, зокрема, із покращенням загальноекономічного, податкового та нормативно-правового середовища, посилення інноваційного потенціалу, підприємницької культури та режиму інтелектуальної власності [3]. Інший приклад – Польща, де цей вид бізнесу може не сплачувати податків протягом одного року, поки знаходиться на акселерації.

Що ж до нашої країни, то ринок стартапів на даний момент переживає стадію дорослішання. Нераціональна система оподаткування та недосконалість законів по малому та середньому бізнесу гальмують розвиток даного ринку і робить неможливим його відкрите функціонування. Позитивним є створення приватними підприємцями акселераторів та інкубаторів, для розвитку екосистеми стартапів.

Тому для розвитку стартапу в Україні необхідна зважена та ефективна державна підтримка малого підприємництва в інноваційній сфері та в галузі венчурного інвестування за такими напрямками:

- створення системи гарантій та страхування інвестицій;
- ведення державного реєстру структур, які працюють у сфері венчурного інвестування;

- організація системи підготовки кадрів менеджерів інновацій;
- забезпечення гарантій прав компаній на інтелектуальну власність;
- розробка ефективного механізму порядку утворення та використання коштів венчурного фонду;
- розробка нормативно-правової бази, яка б регламентувала правові відносини у сфері інвестування;
- розробка процедури допуску на український ринок іноземного капіталу;
- розробка методології оцінки ринкових перспектив комерціалізації науково-технічної продукції в межах реалізації стартапів.

Іншим підходом до сприяння діяльності малих підприємств стала недержавна підтримка. Недержавна підтримка – це виявлення громадської думки через заснування некомерційних недержавних організацій, метою яких є створення сприятливих умов для діяльності малих підприємств та відстоювання їх прав. Дієвим інструментом недержавної підтримки малих підприємств є інфраструктура його підтримки – своєрідна опорно-рухова система, завдяки якій формується конкретне організаційно-економічне середовище для сприяння підприємницькій діяльності.

Виділяють два види недержавної підтримки малих підприємств: самоорганізовану та спеціалізовану професійну. Самоорганізація – це об'єднання підприємців у спілки та асоціації, як реальна можливість взаємовигідної корпоративної співпраці однодумців і колег на суто прагматичних засадах. Крім того, це шлях до спільного розв'язання тих проблем, перед якими підприємець опиняється сам-на-сам, та унікальна можливість власноруч формувати сприятливі умови для підприємницької діяльності [4, с.9].

Гарним прикладом є створення навчальних курсів для молодих підприємців на базі успішного та відповідального бізнесу. Так, з 2016 року «Нова пошта» проводить Школу бізнесу – інтенсивний освітній практикум для власників малого і середнього бізнесу. Користь такого навчання є не тільки у прикладних знаннях з бізнес-моделювання, маркетингу, продажу, фінансового менеджменту, ціноутворення та роботи з персоналом, але й у можливості отримати наставників і створити спільноту підприємців. Обмін контактами та створення екосистем – це можливість ділитися клієнтською базою. Екосистема має більше шансів вижити, ніж самотній підприємець.

Спеціалізована професійна недержавна підтримка, спрямована на сприяння діяльності малих підприємств, надається різноманітними Фондами підтримки підприємництва. Один із способів надання ширших можливостей для підприємців – надання їм кредитів під низькі відсоткові ставки від незалежних фондів. Наприклад, з 2015 року Western NIS Enterprise Fund

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

(США) за підтримки USAID відкрив Програму соціального інвестування, метою якої є надання фінансових ресурсів для розвитку соціальних підприємств у вигляді банківських кредитів із відсотковими ставками від 5% до 10% річних.

Існують і інші програми по наданню низьковідсоткових кредитів чи грантів від Європейських фондів, більшість яких спрямовані на інновації чи соціальне підприємництво. Сьогодні стало реальним залучення додаткових фінансових інвестицій в інноваційний розвиток підприємництва завдяки міжнародним фінансовим організаціям, серед яких HORIZON 2020, UNIDO, Global Innovation Fund та UNICEF.

Отже, до подолання проблем ведення малого бізнесу потрібен комплексний підхід. З одного боку необхідне сприяння держави, і не лише через законодавство, а й через кредитування, компенсації процентних ставок за вже виданими кредитами, створення системи стимулювання залучення інвестицій в розвиток інфраструктури малого бізнесу, впровадження нових технологій під гарантії держави та ін. З іншого – це підтримка з боку неурядових фондів та організацій чи асоціацій. І лише об'єднавши зусилля в Україні будуть створені сприятливі умови для інфраструктурного забезпечення малого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. *Малый бизнес: устойчивость и компенсаторные возможности. Монография.* / [Козаченко А.В., Воронкова А.Э., Медяник В.Ю., Назаров В.В.]. - Київ: Лібра, 2003. - 328 с.
2. *Тіньова економіка України досягає 45% - МВФ.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/9/633941/>
3. *Саліхова О.Б. Про бідного стартапа замовите слово / Саліхова О.Б., Курченко О.* – ДУ ІЕтаП НАН України// К.: Український журнал «Економіст» – 2016. – 7 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/16066.2.1.014.pdf
4. *Ляпін Д.В. Бізнес-асоціації в Україні: оцінка спроможності і перспективи розвитку* -- К.: Інститут конкурентного суспільства, 2005. -- 48 с.

Дяк Вікторія, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Татарин Н.Б. *ЛНУ ім. Івана Франка*

ФІСКАЛЬНИЙ ТИСК НА БІЗНЕС: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В сучасних умовах активного розвитку інновацій та технологій необхідними є невідкладні податкові питання та дії правоохоронних органів і державних регуляторів, які залишаються ключовими проблемами вітчизняного бізнесу.

Протягом останніх років відбулися численні зміни, які або вносяться, або плануються до внесення в Податковий кодекс України. Ці зміни дозволяють врегульовувати лише окремі проблемні питання адміністрування конкретних податків, але не вирішують загальну проблему вдосконалення податкової системи.

Складність податкової системи є однією з ключових проблем, що суттєво погіршує конкурентоспроможність української економіки, про що свідчить позиція України в міжнародному рейтингу простоти ведення бізнесу (43 місце з 189 у рейтингу за показником «сплата податків» у 2017 р.).

До основних проблем податкової системи, які виступають гальмом у розвитку вітчизняного бізнесу є:

- малоефективна й затратна для держави і бізнес-одиниць система адміністрування податків і зборів. Вона нездатна забезпечити в повному обсязі наповнення державного бюджету та знизити частку тіньового сектору економіки;
- нестабільність і непередбачуваність податкової системи, що спричиняє високі податкові ризики для підприємств, установ, організацій та створює обмеження для середньо- і довгострокового планування;
- високий рівень ухиляння від сплати податків і нерівномірне податкове навантаження на різні за величиною підприємства.
- Аналізуючи українську практику адміністрування податків та зборів, причинами наведених вище проблем на нашу думку є:
- наявність великої кількості податків та зборів;
- нестабільність нормативно-правової бази оподаткування й суперечливість деяких нормам законодавства;
- нераціональність системи податкових пільг, що створює можливості для ухиляння від сплати податків і не відбувається стимулювання інноваційної діяльності та енергоефективності;
- суттєві розбіжності між податковим і бухгалтерським обліком.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

На жаль, Україна не стоїть на шляху до спрощення податкової системи, оскільки майже щороку спостерігаються все нові і нові зміни, що вносяться до Податкового Кодексу України, з'являються нові податки (військовий збір), збільшуються ставки вже існуючих податків. Щодо зростання ставок податків, то останніми змінами, які внесені до ПК України в 2016 році були

- відміна раніше діючих ставок ПДФО (основної – 15 % і для перевищення розміру 10 мінімальних заробітних плат – 20 %) та введення нової діючої ставки 18 % без обмеження щодо розміру доходу;
- для платників податків, що застосовують спрощену систему оподаткування було збільшено ставки тим, хто знаходиться на 3-й групі (із 2 до 3 % - для платників ПДВ та із 4 до 5 % для неплатників ПДВ);
- величина акцизних зборів зросла для таких підакцизних товарів як лікєро-горілчані вироби (із 70,53 грн. за 1 л 100 % спирту до 105,80 грн.), для вин з додаванням спирту та вермутів із 3,58 грн. до 7,16 грн. за 1 л, вдвічі також зросла величина збору із ігристих вин та пива, введено збір для слабоалкогольних напоїв – 211,59 грн. за 1 л 100 % спирту, зросла специфічна ставка збору для сигарет із 227,33 грн. до 318,26 грн. за 1000 шт;
- зросла ставка податку на нерухоме майно – із 2 % мінімальної заробітної плати за 1 кв. метр площі до 3 %, а також передбачена сплата 25000 грн. на рік додатково за 1 кв. метр для квартир і будинків площею понад 300 кв. метрів та 500 кв. метрів відповідно, при цьому пільги при оподаткуванні залишилися без змін.

Ситуація, яка склалася в Україні стосовно такого непомірного податкового навантаження на доходи більшості платників податків не сприяє інноваційному розвитку економіки та її зростанню. Адже сплата більших податків призводить до зростання витрат діяльності підприємства в цілому. Це, в свою чергу, зменшує частку вільних коштів, які підприємство могло б витратити на розширення своїх виробничих потужностей. Тобто збільшення податків не призводить до зростання інновацій вітчизняних підприємств.

Саме тому ми спостерігаємо, що в нашій державі підприємства зазвичай мало зацікавлені у тому, щоб інвестувати в певні інновації, адже це потребує значного витрачання ресурсів і не існує впевненості в тому, чи взагалі такі нововведення принесуть очікуваний результат. Отож, ми і стикаємось із ситуацією, коли підприємства і досі виготовляють морально застарілу продукцію на застарілому обладнанні радянського зразка.

Висновки. Враховуючи вище наведені проблеми, що наявні у вітчизняній податковій системі, на нашу думку в найближчий час необхідним для України є вирішення таких стратегічних завдань як:

- укріплення стану українського бізнесу в міжнародній конкурентній боротьбі за рахунок зниження величини податків у витратах підприємств і зменшення витрачання часу платників на нарахування і сплату таких податків;
- спрощення адміністрування податків і зборів;
- створення цілісної та всеохоплюючої бази законодавства з питань оподаткування, яка була б гармонізована із законодавством ЄС;
- створення рівних умов для всіх суб'єктів бізнесу при веденні господарської діяльності;
- перетворення ДФС на сервісну службу для платників податків.

Також немає потреби говорити, що зменшення ринку тіньової економіки в Україні дозволить наповнити державний бюджет. З метою реалізації вищезгаданого в нашій державі, зокрема, потрібно реалізувати заходи контролюючого та штрафного характеру, а також спробувати побудувати раціональне податкове законодавство. Необхідно стимулювати у платників добровільну сплату податків, показати їм, що це дасть змогу їм отримувати офіційні доходи та бути при цьому юридично захищеними. Загалом під час податкового реформування необхідно поступово переходити від реалізації податками не тільки фіскальних функцій, а в більшій мірі стимулюючих та регулюючих.

Реформування податкового законодавства в Україні справа необхідна, особливо в умовах актуальних євроінтеграційних процесів та набуття все більшого значення інновацій в економіці світового рівня, однак який сенс вводити реформи, які на практиці не діють так як задумано і не приносять належної користі.

Проте, враховуючи те, що наша держава ще є досить молодю, будемо сподіватись, що методом спроб та помилок, їй вдасться досягти рівня не гіршого ніж у провідних країн Європи та світу, а євроінтеграційний шлях, який обрала для себе Україна, виявиться успішним. Наша країна має для цього потужну базу наукових спеціалістів зі свіжими ідеями, які б допомогли країні стати лідером в сфері інноваційних технологій. Однак для цього насамперед необхідна підтримка з боку держави та приватних інвесторів, які були б зацікавлені в економічному зростанні країни.

Список використаних джерел:

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 13-14, № 15-16, № 17, ст.112*
2. *Офіційний сайт Державної фіскальної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>*

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

3. Громадська спілка "Економічний дискусійний клуб"[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://edclub.com.ua/analytika/ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu-chy-naspravdi-ye-pozytyvni>

Дяків Ірина, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Руцишин Н.М.

Львівський торговельно-економічний університет

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ КЛІЄНТІВ ДО БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ситуація в країні останні кілька років відзначилась коливаннями економічного стану, різким зниженням діяльності банків, а основне зниженням довіри населення до банківської системи України. Ця проблема стає особливо актуальною в умовах, коли загострюється необхідність збереження впевненості економічних суб'єктів у здатність фінансового сектору здійснювати свою роботу.

Відомий вітчизняний аналітик банківської сфери А. Хілько зазначає, що «...довіра – це основа капіталу, насамперед банківського. Передусім, довіра з боку клієнта банку пересічного громадянина. Довіру неможливо виміряти чи спрогнозувати, як плановий показник. Довіра не виникає від яскравої реклами, від промоакцій чи великих відсотків по депозитах. Довіру неможливо штучно стимулювати або викликати зовнішніми подразниками. Довіра до банку – це результат щоденної кропіткої праці, результат, який напрацьовується роками, десятиліттями. Це те, що ми маємо усвідомити та будувати навколо цього нашу банківську систему» [1].

Довіра населення до банків сьогодні дуже низька – лише 10%. Обсяг гривневих вкладів населення в січні-червні 2017 р. найсуттєвіше зменшився у ПАТ «Сбербанку» (509,4 млн. грн.), ПАТ «ВТБ Банку» (301,9 млн. грн.), ПАТ «Промінвестбанку» (282,3 млн. грн.), ПАТ «Укрексімбанку» (107,6 млн. грн.), ПАТ «Ідея Банку» (96,5 млн. грн.) [2]. Якщо спочатку робили це під впливом зростання нестабільності на ринку, то згодом до цієї причини додалася й інша – зростання кількості неплатоспроможних, ненадійних банків. Фактично саме відтік депозитів і поставив стабільність банківської системи під загрозу. Останніми роками банківське кредитування в національній валюті демонструвало надто слабе зростання (рис. 1).

З рис. 1. видно, що суттєво знизився відсоток чистих кредитів в гривні. Для юридичних осіб відсоток тримається стабільно, на рівні 123-125 %. Унаслідок реструктуризацій та списань обсяги гривневих кредитів скоротилися, а валютних – зросли. Частка чистих роздрібних кредитів у портфелі банків зросла на 0,7 в. п. до 17,4 %. Частка валютних

кредитів бізнесу у валовому кредитному портфелі скоротилася до 47,9 % [3].

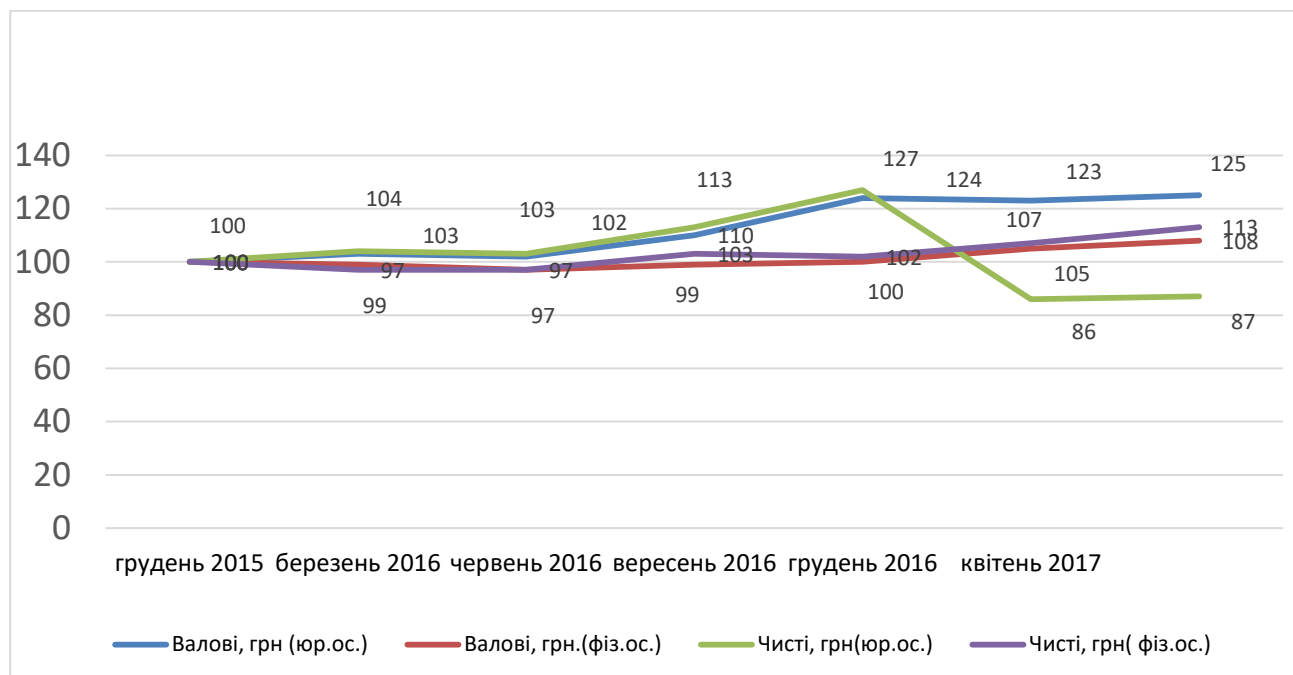

Рис. 1. Банківські кредити надані суб'єктам господарювання та фізичним особам (2015=100%) за 2015-2017 рр.

Джерело: [3]

Кошти населення у гривні зросли на 16,4 % у річному обчисленні, у валюті - скоротилися на 3 % у доларовому еквіваленті. За квартал зростання становило 0,3 % та 0,5 % у гривні та валюті відповідно (рис. 2).

У III кварталі обсяг гривневих коштів корпорацій в цілому не змінився, приріст вкладень бізнесу в іноземних банках та ПАТ КБ «Приватбанк» (+3,5 % та +4,4 % відповідно) компенсувало скорочення коштів держкомпаній у держбанках. Вкладення бізнесу у валюті зросли на 9,6 % завдяки експортерам та окремим природним монополіям [3].

Згідно даних опитування, проведеного українською компанією «Inmild», лише 11 % респондентів зберігає у банках більшу частку власних заощаджень, 7 % – половину заощаджень, 49 % – лише незначну частку [2].

В останні роки користувалися більшим попитом на ринку банківських продуктів і послуг короткострокові депозити, оскільки багато фізичних та юридичних осіб не готові розміщувати вільні кошти на термін більше одного місяця або вилучають їх через нестачу грошових ресурсів, тому банки переорієнтовуються на короткострокові фінансові ресурси [4].

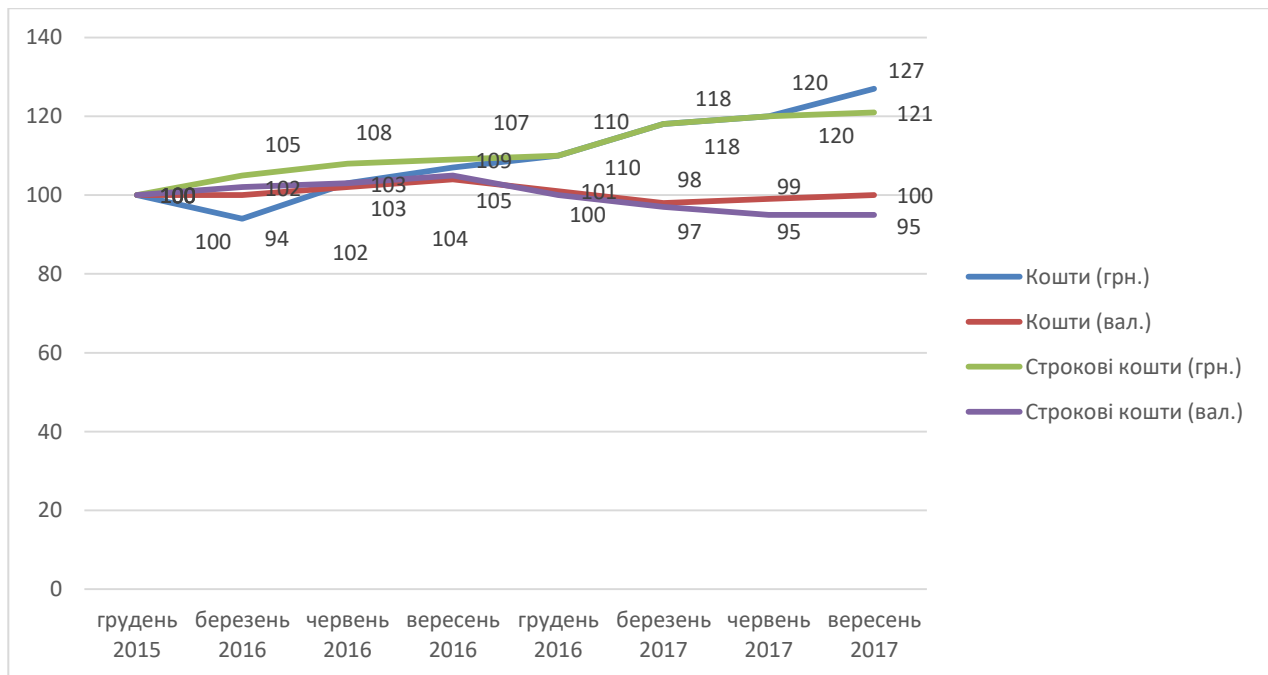

Рис. 2. Кошти фізичних осіб , 2015=100% за 2015-2017 рр.

Формуванню довіри клієнтів до банку сприяє концепція «банк-сусід», яка ґрунтується на таких постулатах:

- банк хоче відновити довіру до банківської діяльності в Україні в цілому;
- банк пропонує справедливі продукти і привітне обслуговування клієнтам;
- банк хоче залучити якомога більше клієнтів;
- банк хоче бути ближче до людей [5, с. 466].

Концепція «банк-сусід» підкреслює націленість на «звичайних» людей, тих, що живуть недалеко від відділень банку.

У цій концепції банку потрібно зосередити увагу на прості банківські продукти з акцентом на заощадження:

- прості, зрозумілі та прозорі продукти і послуги банку;
- багато невеликих заощаджень банк цінує більше, ніж декілька великих;
- «заощадження» – важливі самі по собі;
- привабливий ощадний рахунок повинен бути цікавий для всіх [5, с. 465].
- У рамках даної концепції банк повинен реалізувати політику «активних відділень», а саме:
 - відділення повинні стати справжніми відділеннями-«сусідами»;
 - банк не може бути банком для всіх, але він може якісно обслуговувати клієнтів, що живуть поруч;
 - відділення грають провідну роль у пошуку і залученні нових клієнтів та формуванні відносин довіри з ними [5, с.466].

Отже, головна проблема полягає в тому, що населення країни не розуміє всіх процесів та перетворень, які відбуваються всередині банківського сектору. Цю складну ситуацію підсилюють зовнішні чинники – падіння рівня життя, наявність інфляційних процесів, коливання курсів іноземних валют, підвищення рівня безробіття, скорочення доходів населення тощо. На даний момент одними з найважливіших завдань для відновлення довіри до вітчизняної банківської системи є забезпечення відкритості банківської діяльності, підвищення фінансової грамотності населення, підвищення іміджу банківських установ, розширення спектру банківських послуг та забезпечення їх доступності, активне застосування маркетингових технологій та комунікацій.

Список використаних джерел:

1. Хілько А. Відродити Україну через довіру до банків / А. Хілько. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nv.com.ua/vidroditi-ukra%D1%97nu-cherez-doviru-do-bankiv/>
2. Рівень довіри населення до банків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/finance/riven-doviri-naselennjado-bankiv-sogodni-duzhe-nizkij-zasnov-240065/>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=32241744>.
4. Руцишин Н. М. Зовнішні фактори впливу на ринок банківських продуктів і послуг / Н. М. Руцишин, Р. Р. Угнівенко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – № 1 (8), том 1. – 2015. – Харків: ХНАДУ, 2015. – С.132-138.
5. Продан М. В. «Творення простору довіри до банків в умовах подолання наслідків економічної кризи» / М. В. Міщенко // Гроші, фінанси і кредит. – Випуск 12. – 2016. – С. 462-467.

Жижка Юлія, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. ЛНУ ім. Івана Франка

РЕЙДЕРСТВО ЯК ЗАГРОЗА ФУНКЦІОНУВАННЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день існує цілий ряд проблем, які перешкоджають функціонуванню та розвитку підприємств в Україні, серед яких: перешкоди при здійсненні державної реєстрації; корупція; утиск з боку державних контролюючих органів; адміністративний тиск; відсутність початкового капіталу; недоступність кредитних ресурсів як для започаткування, так і ведення бізнесу чи його відновлення; високий рівень монополізації окремих галузей та ринків; недобросовісна конкуренція; відсутність прозорої податкової системи;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

непослідовність і недосконалість чинного законодавства в галузі ліцензування, патентування, захисту авторського права і комерційної таємниці, охорони інтелектуальної власності, реструктуризації, санації та банкрутства. На цьому фоні однією з актуальних проблем функціонування вітчизняної економіки є поширення випадків незаконного привласнення чужого бізнесу, тобто рейдерство.

Нині у вітчизняному законодавстві відсутнє чітке юридичне тлумачення терміна «рейдерство», тому його визначення можна давати на підставі трактувань окремих науковців або ж за аналогією до визначення, що пропонується західною науковою школою.

Рейдером на заході називають компанію, яка поглинає інші компанії, скуповуючи акції компанії-жертви з метою отримання її контрольного пакету; а рейдерством - як звичайне і абсолютно законне придбання організації без згоди фактичного власника і менеджменту, так і силове захоплення з метою зміни власника [3]. В українських умовах рейдерство являє собою дії напівкримінального характеру, скеровані на захват власності. Тобто західний варіант рейдерства – так зване «біле» рейдерство – існує і буде існувати завжди, оскільки такі дії є повністю легальними та не порушують чинного законодавства. А український «чорний» рейдерський захват активів та власності, що базується на порушенні законів, пов'язаний із підrobкою документів, погрозами та судами – вимагає розроблення дієвого та ефективного механізму протидії [2].

На сьогодні, рейдерство в Україні є настільки масштабним, що створює економічну загрозу для розвитку держави. Від нього потерпають промислові підприємства, організації невиробничої сфери, суб'єкти малого і середнього бізнесу, тобто об'єктом рейдерських атак може стати будь-який бізнес, незалежно від результатів його господарської діяльності, галузевої та регіональної приналежності.

Серед низки ознак, що сигналізують про привабливість підприємства для рейдерів, першорядною є збір економічної, юридичної та соціальної інформації про компанію. Рейдерів цікавлять:

- документи (засновницькі, приватизаційні, внутрішні (положення, регламенти), про активи підприємства, його боргові зобов'язання та ін.);
- інформація (про ринкову позицію підприємства; його соціальну політику; про близькість менеджменту до адмінресурсу; про судові позови і рішення щодо працівників підприємства, звільнених раніше, зокрема);
- чутки (про конфлікти на підприємстві, особливо між власниками, керівництвом та підлеглими; про приватне життя топ-менеджерів та інших ключових осіб, від яких залежить ефективна діяльність підприємства).

Рейдери не тільки аналітично обробляють отриману інформацію, але й самі можуть активно моделювати та втілювати ситуації, що шкодитимуть економічній, фінансовій, кадровій та інтерфейсній політиці господарюючого суб'єкта.

За даними експертів в Україні нараховується до 50 професійних рейдерських груп, що об'єднують досвідчених економістів, юристів, психологів, ІТ-технологів та ін. Розповсюджуючи в засобах масової інформації неправдиву негативну інформацію про підприємство; ініціюючи перевірки контролюючими органами; використовуючи підкуп менеджерів та силових структур, підробку документів, психологічний тиск, шантаж підприємства (через тактику гринмейлу, зокрема) чи його співробітників, вони формують умови рейдерських атак, захоплення і перерозподіл власності, спираючись на законодавство, яке не може миттєво реагувати на виклики багато в чому непередбачуваних трансформаційних процесів. Відтак, щорічний обсяг рейдерського перерозподілу власності в Україні сягає в середньому від 2 до 3 млрд. дол. США [1, с. 2].

Отож, надзвичайно важливим елементом механізму протидії рейдерським загрозам є організація ефективної системи заходів запобігання рейдерству, яка включає:

- організацію ефективної системи підбору кадрів (компетентних, вірних та надійних фахівців) для роботи в органах управління підприємством;
- створення й організацію ефективної роботи юридичного відділу і служби фінансово-економічної та інформаційної безпеки підприємства;
- залучення для охорони підприємства досвідчених спеціалістів надійної та перевіреної охоронної агенції чи служби безпеки;
- створення системи засобів захисту комерційної таємниці підприємства;
- постійний моніторинг всіх спроб отримання сторонніми особами відомостей про підприємство із зовнішніх джерел;
- формування надійного контрольного пакета акцій підприємства (понад 50%), щоб усунути можливість формування контрольного пакета рейдером;
- сприяння зацікавленості акціонерів (особливо дрібних) у збереженні та розвитку підприємства (виплата дивідендів, надання соціального пакету тощо) з метою утримання їх від спокуси продати свій пакет акцій зацікавленій стороні;
- обмеження доступу до володіння та управління підприємством сторонніх осіб шляхом створення акціонерного товариства закритого типу;
- посилення юридичного захисту підприємства від захоплення шляхом внесення в його статут відповідних положень та вимог;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- посилення фінансової безпеки шляхом підтримки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, контролю кредиторської заборгованості;
- організацію системи постійного внутрішнього аудиту бухгалтерських та фінансових документів, перевірку стану документів та рівня їхнього захисту;
- організацію надійного зберігання печаток, установчих документів і свідоцтв на власність підприємства, забезпечення захисту їх від підробки;
- те, що керівники підприємства в жодному разі не повинні підписувати порожні аркуші, непрочитані тексти договорів, угод чи інших документів із незрозумілим змістом, адже завжди існує ризик зіграти на користь рейдера [3, с. 345].

Як показує практика, нині відсутні універсальні способи убезпечення підприємства від рейдерських атак, проте за умови своєчасної побудови комплексу оборонних заходів превентивного характеру шанси підприємства на успішне уникнення рейдерської загрози значно зростають.

Список використаних джерел:

1. *Бабиц Т. Рейдерство в Україні – загроза національній безпеці / Т. Бабиц // Віче. – 2010. – № 14. – С. 2-5.*
2. *Варналій З. С., Мазур І. І. Рейдерство в Україні: передумови та шляхи подолання / З. С. Варналій, І. І. Мазур // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 2 (3). – С. 129-139.*
3. *Сабецька Т.І. Механізми протидії рейдерству як складова формування стратегії економічної безпеки підприємства / Т.І. Сабецька // Економіка та суспільство. – 2017. – №8. – С. 341-348.*

Жовтяк Катерина, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. ЛНУ ім. Івана Франка

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі в умовах ринкових відносин, глобалізації та загострення конкуренції більшість високорозвинених країн орієнтуються на інноваційну модель розвитку економіки. Необхідність сприяння інноваційному вектору розвитку повинно бути одним з першочергових завдань державної політики. Адже ефективне здійснення інноваційної діяльності є шляхом до успіху будь-якого підприємства, галузі народного господарства та загалом національної економіки.

Проблема фінансової підтримки інноваційного розвитку бізнесу з боку держави є досить актуальною. Інноваційна активність підприємств – це один із дієвих методів підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та економіки країни в цілому. Визначне місце у цьому процесі належить саме малим підприємствам. Вони займають близько 95% в загальній структурі суб'єктів господарювання України та здатні швидко реагувати та підлаштовуватись до потреб інноваційного розвитку.

Термін «інновації» науковці розглядають по-різному. За визначенням М. Портера – це новий спосіб створення певної речі, що може принести прибуток [1]. В загальному під інновацією розуміють продукт, що є результатом інноваційного процесу у вигляді нової техніки, технології, що впроваджується на ринку. Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [2].

Незважаючи на значку частку питомої ваги в економіці, малі підприємства, які в своїй діяльності орієнтовані на інновації, не є достатньо розвиненими в Україні (рис. 1).

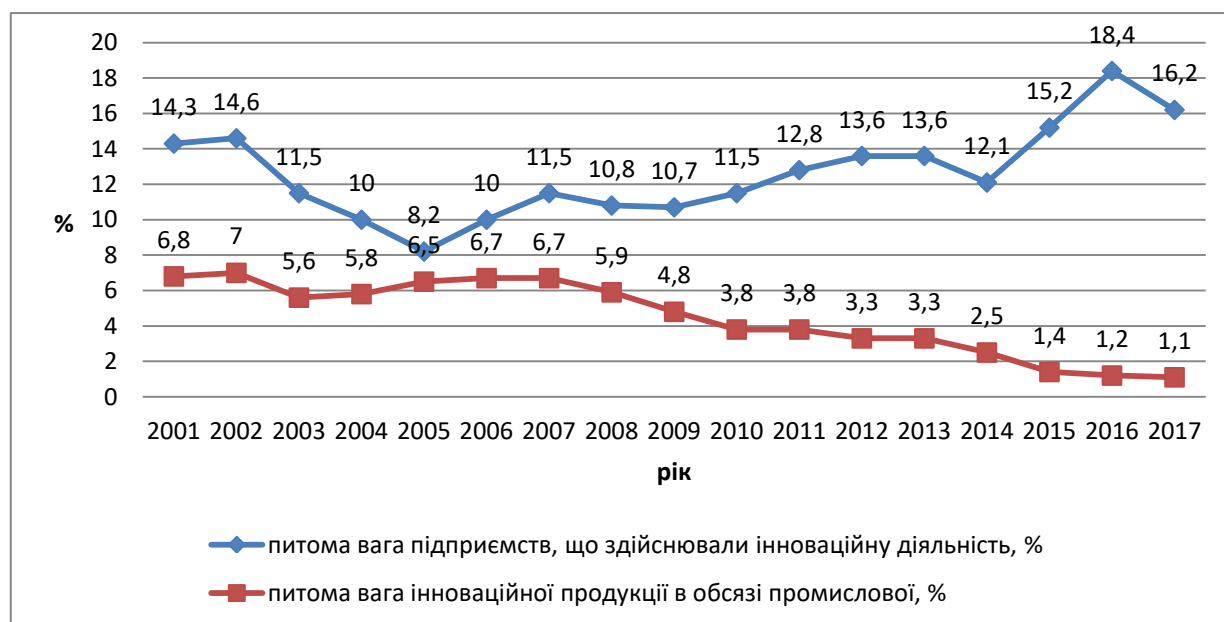

Рис. 1. Питома вага інноваційних підприємств та інноваційної продукції в Україні протягом 2001-2017 років [3]

Згідно статистичних даних за підсумками 2017 року частка підприємств, що впроваджували інновації, склала 16,2 %. Цей показник дещо скоротився порівняно з попереднім (18,4%), що є найвищим показником з 2000 року. Питома вага інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції з кожним роком стабільно зменшується

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

і у 2017 році склала лише 1,1%, що є найнижчим показником з 2000 року [3]. Варто зазначити, що збільшення кількості інноваційних підприємств в Україні не призводить до зростання обсягів виготовлення інноваційної продукції.

Однією з головних причин низької інноваційної активності малих підприємств є недостатнє фінансування з боку держави. Протягом 2017 року кошти з державного бюджету отримали лише 8 інноваційних підприємств, сума яких становила 6,7 млн. грн. (3,5%) (рис. 2). В результаті, основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 7704,1 млн. грн. (або 84,5% загального обсягу витрат на інновації) [4].

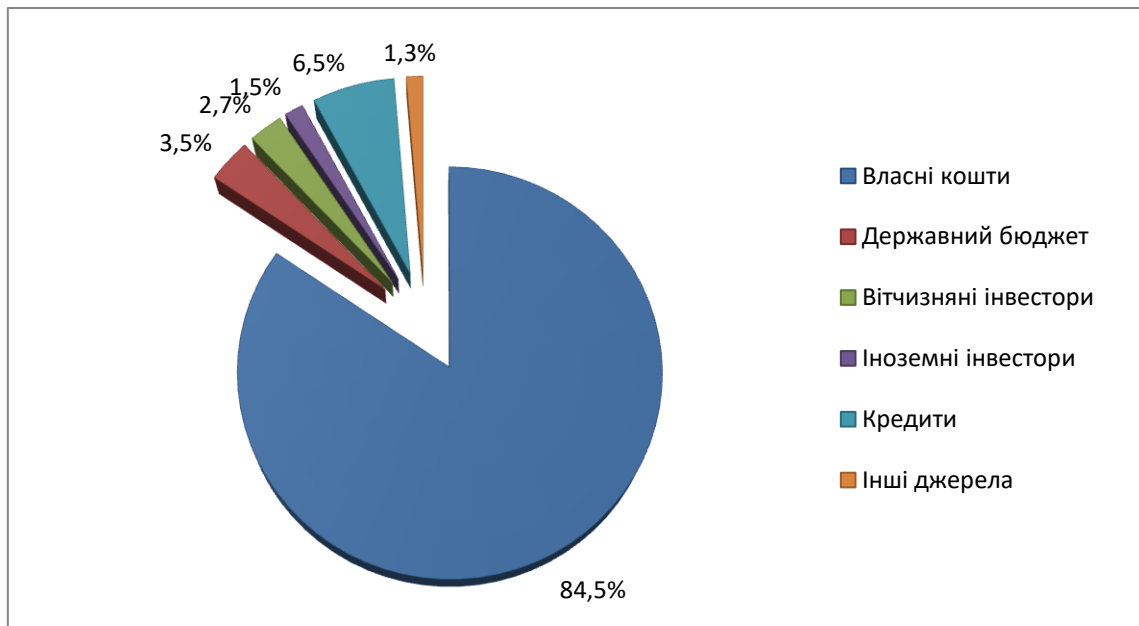

Рис. 2. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні 2017 р. [4]

Малі підприємства володіють рядом переваг, які дають їм можливість якнайшвидшого впровадження інновацій, але за умови достатньої кількості фінансових ресурсів. Тому важливим є дослідження світового досвіду державної підтримки інноваційно-орієнтованих підприємств та його активне впровадження у вітчизняній практиці.

Наприклад, урядом Сполучених Штатів Америки реалізується програма підтримки інноваційного розвитку малого бізнесу SBIR (Small Business Innovation Research). В межах програми розподіляються гранти між малими підприємствами, які беруть участь у державних фундаментальних інноваційних дослідженнях. Тож програма забезпечує не лише розвиток інноваційного потенціалу малих підприємств, але й підтримує наукові фундаментальні дослідження, тим самим сприяючи побудові конкурентоздатної національної економіки.

Крім того, в США в межах державних програм передбачається надання малим підприємствам позик, що покривають 50% витрат на створення інноваційної продукції.

Досить поширеними формами державної підтримки інноваційних підприємств є надання дотацій та зниження рівня оподаткування підприємств-винахідників.

У країнах Європейського Союзу практикується непряма фінансова підтримка інноваційного розвитку бізнесу. В ЄС велика увага приділяється створенню сприятливих умов для ведення інноваційної діяльності підприємств, що включає в себе підтримку бізнес-інкубаторів, технопарків, технополісів, кластерів та інших утворень з розвиненою інфраструктурою підтримки бізнесу. Наприклад, нині в Італії діє понад 200 «промислових районів» різної спеціалізації. Можливість впровадження в Україні такого досвіду гальмується складністю фінансування та планування, нестабільною економічною ситуацією, недостатньою інформованістю керівників підприємств і застарілими підходами до управління. У той час як «кластеризація» дозволяє малим підприємствам спільно реалізовувати великі інноваційні проекти національного значення [5].

В Україні державна підтримка інноваційного малого підприємництва передбачає фінансування наукових та науково-технічних розробок, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням. Водночас, вітчизняні малі інноваційні підприємства можуть претендувати на безповоротні цільові субсидії, субсидії на придбання і впровадження нових технологій. Щодо податкових пільг як одного із напрямків фінансового стимулювання інноваційної діяльності, то в Україні вони не надаються.

Отже, інноваційна активність малих підприємств в Україні знаходиться на низькому рівні. Серед головних причин, що перешкоджають впровадженню інновацій в бізнесі, є нестача фінансових ресурсів та відсутність стимулів у самих підприємців. Фінансова підтримка малих підприємств, орієнтованих на інновації, є дієвим засобом стимулювання їхньої господарської активності, підвищення конкурентоздатності та розвитку економічного потенціалу.

Проблема фінансової підтримки інноваційного розвитку бізнесу є особливо актуальною для України. На жаль, традиційні для світової практики засоби фінансового стимулювання підприємств в нашій країні використовуються вкрай рідко. Тому державна політика України повинна орієнтуватися на вектор поглиблення взаємозв'язків між державою, наукою та підприємницьким сектором, спираючись на зарубіжний досвід.

Список використаних джерел:

1. Porter Michael E. *The Competitive Advantage of Nations*. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>
2. Закон України від 04.07.2002 № 40-IV «Про інноваційну діяльність» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

3. Державна служба статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Статистичний довідник «Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2017 році» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/dop/04/dop_idpp17_w.zip
5. Апостолюк О.Ю. Державна фінансова політика підтримки розвитку малого підприємництва : дисертація на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О.Ю. Апостолюк ; Київський національний торговельно-економічний університет. – К., 2017. – 214с.

Гузовата Іванна, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Клепанчук О.Ю. ЛНУ ім. Івана Франка

**ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ
В УКРАЇНІ**

Інвестиційні проекти є однією із складових економічної діяльності України, вони сприяють підвищенню ефективності стимулювання розвитку бізнесу який є невід’ємним елементом сучасної ринкової економіки господарювання, важливим стабілізаційним механізмом, потужного двигуна економічного прогресу в суспільстві, дієвим засобом розвитку конкуренції та реалізації підприємницького потенціалу країни. Необхідність розробки інвестиційного проекту полягає в тому, що в сучасних економічних умовах підприємства не можуть забезпечити свій стратегічний розвиток тільки за рахунок внутрішніх фінансових ресурсів і залучають на інвестиційні цілі значний обсяг коштів за рахунок зовнішніх джерел фінансування.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що від надходження іноземних інвестицій та інвестицій національних вкладників у вигляді інвестиційних проектів залежить рівень добробуту громадян та розвиток економіки в цілому. Для належного економічного розвитку бізнесу в Україні обсяг внутрішніх держаних інвестицій є недостатній, тому є потреба у залученні іноземних інвестиційних проектів. Відповідно ключовими завданнями державного управління мають стати заходи, спрямовані на підтримку іноземних інвестиційних проектів.

Уся світова економічна історія доводить, що залучення ресурсів із зовні у формі іноземних інвестицій є дієвим способом піднесення національної економіки. В Україні іноземні інвестиційні проекти дуже потрібні, оскільки сприятимуть надходженню фінансових коштів, що покращить бізнес в цілому. Забезпечать стабільність його обігових

коштів, нормовані запаси товарно-матеріальних цінностей, оборотність коштів, платоспроможність. Збільшать наявність достатнього обладнання та сировини і матеріалів. Сприятимуть стимулюванню виробництва товарів широкого вжитку, з орієнтацією на підвищення якості життя, культурі споживання, структурній перебудові економіки, створенню сучасної галузевої структури на основі технологічного оновлення виробництва. Подоланню залежності країни від імпорту. Покращенню технологічного оснащення. [1]

Зацікавленість інвесторів викликають проекти, розраховані на короткотривалу перспективу, з віддачею в найближчий час (харчова промисловість, внутрішня торгівля), а також на стратегічне завоювання ринків машинобудування і хімічної промисловості. З огляду на динамізм розвитку, статистичні дані інвестиційного процесу швидко “старіють”. Тому повноцінний економічний аналіз інвестиційної діяльності є ускладненим.[2]

Передумовами формування в Україні інвестиційних проектів є вигідне географічне положення, яке визначається розташуванням країни у центрі Європи. Україна багата на природні ресурси: 60% родючих угідь України – високо родючі чорноземи. Рекреаційні ресурси Карпат, сприятливі для розвитку туризму, санаторно-курортного, лікувального відпочинку. В Україні дуже високий інтелектуальний рівень працівників, а також несформований ринок товарів. Це дає змогу іноземному інвестору вкладати гроші у будь-яке виробництво практично будь-якого товару без ризику зазнати збитків. Вкладаючи капітал у виробництво споживчого товару, іноземний інвестор упевнений, що практично не матиме проблем з його реалізацією, оскільки споживчий попит населення ще далекий від повного задоволення. [2]

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, протягом 2015 - 2017 рр. в економіку України надійшло 3,76 млрд дол. прямих іноземних інвестицій. Третину з цих коштів вклали у виробничі підприємства, трохи менше третини – в установи фінансової та страхової сфери. За даними Держстату, за січень-березень 2016 р. Україна освоїла майже 51,2 млрд грн міжнародних інвестицій. Країни Європейського Союзу з початку минулого року вклали в українську економіку 597,3 млн дол. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає 83,0 % загального обсягу прямих інвестицій, увійшли Кіпр (11,7 млрд дол.), Нідерланди (5,6 млрд дол.), Німеччина (5,4 млрд дол.), Росія (3,3 млрд дол.), Австрія (2,4 млрд дол.), Велика Британія (1,85 млрд дол.), Віргінські острови (1,7 млрд дол.), Франція (1,5 млрд дол.), Швейцарія (1,3 млрд дол.), Італія (972 млн дол.). Національне законодавство в сфері регулюванні іноземних інвестицій декларує захист та сприяння іноземним інвестиціям, встановивши державні гарантії захисту іноземних інвестицій,

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

звільнення іноземних інвесторів від сплати ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України.

На сьогодні в Україні інвестиційна діяльність регулюється такими нормативно-правовими актами: Законами «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про захист іноземних інвестицій на Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про інститути спільного інвестування», Постановами Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну діяльність за участю іноземного інвестора» та інші. [3]

З метою активізації роботи щодо розвитку та реалізації інвестиційного потенціалу України, збільшення обсягу іноземних інвестицій, підтримки пріоритетних інвестиційних проектів, поліпшення інвестиційного клімату в державі, забезпечення захисту прав інвесторів, сприяння ефективній взаємодії інвесторів з державними органами у грудні 2014 р. Указом Президента України створено Національну інвестиційну раду. [3]

Більшість експертів, фахівців, юристів вважають, що скасування державної реєстрації іноземних інвестицій позитивно позначиться на підвищенні позиції України у рейтингу Doing Business та індексу інвестиційної привабливості (International Business Compass), а також призведе до зростання прямих інвестицій в Україну (у рейтингу Світового банку «Doing Business 2015» Україна за показником легкості ведення бізнесу займала 96 місце серед 189 країн світу (у 2014 р. – 112 місце); згідно з індексом інвестиційної привабливості (International Business Compass), який розраховує міжнародна консалтингова мережа BDO, Україна в 2017 р. посіла 89 місце зі 174 країн (у 2015 р. – 109 місце). [3]

Іншою, логічнішою позицією, є погляди тих економістів, які у надходженні іноземного капіталу вбачають загрозу серйозної конкуренції українській промисловості, особливо для середнього та малого бізнесу. Вони заперечують низьку ціну підприємств, які виставляються на аукціони під час приватизації, в яких приймають участь іноземці. В США та Європі аналогічні об'єкти коштують набагато більше. Такі погляди потрібно брати до уваги. [3]

Створюючи сприятливі умови для вкладання іноземного капіталу, оголошуючи про національний режим для нього, практично в усіх країнах світу процес залучення іноземних інвестицій в тій чи іншій формі регламентується: їхній приплив заохочують в одні галузі виробництва і обмежують в інші.

Отже, вплив іноземних інвестиційних проектів на бізнес та економіку України в цілому несе значні переваги. Україна багата на природні ресурси, кваліфіковану робочу силу, має значний науково-технічний потенціал, наявну інфраструктуру, потужну виробничу базу,

величезний внутрішній ринок збуту продукції та успішну інтеграцію у світовий фінансовий та товарний ринок. Однак внутрішні інвестиції є більше надійними і кращими, ніж зовнішні, адже вони не обтяжені багатьма проблемами і незручностями, що пов'язані із експансією західного капіталу.

Список використаних джерел:

1. "Україна і світове господарство", А. С. Філіпченко., Навчальний посібник, Київ "Либідь" 2002. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17802/
2. Про розроблення нових державних інвестиційних проєктів// 13.02.2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dus.gov.ua/content/pro-rozroblennya-novyh-derzhavnyh-investytsiynih-proektiv>
3. Центр досліджень соціальних комунікацій І. Беззуб «Іноземні інвестиції в українській економіці» Київ. 2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2240:%20inozemni-investitsiji-v-ukrajinskij-ekonomitsi&%20catid=%208&Itemid=350

Колісник Марія, бакалавр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Голинський Ю.О. ЛНУ ім. Івана Франка

**ЧИННИКИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ З
ОГЛЯДУ НА СВІТОВІ ПРАКТИКИ**

Запровадження світових тенденцій, які є прибутковими для зарубіжних підприємств в українське бізнесове середовище за сучасних умов функціонування ринку має стати одним з першочергових завдань державної політики. Адже, як свідчить практика, підтримка та забезпечення стабільного розвитку малого та середнього бізнесу стимулює розвиток економіки країни [3].

Влада успішних країн усвідомлює потребу економіки держави в представниках малого та середнього бізнесу. Розглянемо такі тенденції на конкретних прикладах. Зокрема, США є найбільш прогресивною країною в державній підтримці малого та середнього бізнесу, який займає більше 95% усіх підприємств. Для уряду США малі та середні підприємства є своєрідним фундаментом для зростання виробництва. Урядом було створено Адміністрацію з питань малого бізнесу, основними завданнями якої є:

- забезпечення малого та середнього бізнесу фінансовими ресурсами, починаючи від фінансування найбільш незначних потреб до масштабного кредитування та інвестування;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- надання власникам малого бізнесу безкоштовної інформації щодо ситуації на ринку, проведення для них тренінгів, консультацій та надання технічної допомоги.
- захист малого бізнесу від змін в законодавстві, що можуть мати негативний вплив [1].

Ще однією інституцією є Стартап Америка, яка була заснована з метою стимулювання зростання підприємництва в країні. Найактивнішу політику в сфері розвитку малого та середнього підприємництва проводив Барак Обама. Він ввів у дію ряд програм, що значно полегшують процес створення малого бізнесу та спрощують їхню діяльність.

Ще одним лідером у галузі державного регулювання діяльності малого та середнього бізнесу є Іспанія. В основному уряд Іспанії звертає увагу на ті підприємства малого бізнесу, які мають високу соціальну значимість для країни, створюють робочі місця для соціально незахищених груп населення, прискорюють піднесення регіонів та районів. Основними органами, що полегшують заснування нового підприємства малого бізнесу є Державний інститут офіційного кредитування Іспанії та Асоціація малого бізнесу і торгово-промислова палата. Позитивним фактором є те, що рівень бюрократії зведений до мінімуму. Зареєструвати підприємство та отримати ліцензію можна за 24 години.

Основні програми надання допомоги тим, хто хоче започаткувати власний бізнес:

- звільнення від податків на перші 5 років діяльності;
- надання безстрокового кредиту на розвиток бізнесу;
- відстоювання інтересів підприємців перед представниками влади.

Що стосується іноземців, то кожен бажаючий може почати свою справу, при тому кожен може розраховувати на ті ж пільги, що і місцеве населення. Багатьом іноземцям влада може запропонувати брати в управління певний перелік підприємств, тим самим дозволивши їм увійти в національну економіку.

Значну увагу підтримці малого та середнього бізнесу приділяє Фінляндія. Малі підприємства функціонують у всіх галузях фінської економіки. Перспективними для входження нових підприємств є високотехнологічні галузі. Організації, які допомагають розвитку бізнесу є «Центральна торгова палата», «Центральний союз ділового життя», «Підприємці Фінляндії». Основним чинником, що призупиняє розвиток бізнесу в Фінляндії є фінансування. Малий бізнес у Фінляндії фінансується більше або менше в залежності від району розміщення та потреби в нових підприємствах. Щодо пільг, то підприємці можуть розраховувати на відтермінування податкових платежів або їх зниження; надання знижок та дотацій. Відкривати свій бізнес в Фінляндії – складний і довготривалий процес. Бізнес в Фінляндії має свої особливості та багато відмінностей він українського. Перед тим як виходити на фінський ринок потрібно бути ґрунтовно ознайомленим з цією інформацією.

Значно простіше там купити вже готове підприємство. Але іноземці не можуть користуватись тими ж пільгами, що й місцеве населення [1].

Японія вважає малий та середній бізнес осередком інноваційних рішень. Частка малого та середнього бізнесу в Японії перевищує 90% від загальної кількості підприємств. Діяльність цих підприємств регулюється системою спеціальних законів, положеннями про пільги та іншими нормативно-правовими документами. Як стимул розвитку малого та середнього бізнесу в Японії держава використовує кредитні гарантії, податкові пільги, субсидії та позики. Місцеві органи влади та представники великого бізнесу надають власникам малого бізнесу технічну та консультативну допомогу, інформаційне обслуговування та допомагають у підготовці кадрів. Найбільшу фінансову підтримку отримують підприємства, які займаються розробкою нових технологій та виготовленням нової продукції, розробкою нових засобів виробництва та техніки. Всі інші можуть розраховувати на фінансову підтримку у вигляді податкових пільг. Японці вважають, що малі підприємства є потужним регулятором економіки. Вони споживають незначну частку капіталу і абсорбують значну частину робочих місць.

За останні роки в Україні також почали звертати увагу на важливість малого та середнього бізнесу для розвитку національної економіки. Бізнес починає розглядатись як інструмент, який створює робочі місця в кризових умовах, розширює самозайнятність населення і формує конкурентне середовище.

Щодо заходів, які Україна може запозичити з прикладів вищезазначених країн, то доцільно було б надавати відтермінування сплати податків на декілька років, щоб підприємство могло мати якусь стабільну позицію і вже тоді сплачувати в державну казну. Наступна дія, яка мала б позитивний результат, це надання «м'яких» довгострокових або безстрокових кредитів. Значний вплив на розвиток бізнесу має обізнаність підприємців. Якщо надавати їм безкоштовну, актуальну і корисну інформацію, брати участь в підготовці кадрів, то малий та середній бізнес в Україні може вийти на якісно новий рівень. Щоб мати вигоду для економіки доцільно стимулювати створення нових підприємств у тих галузях, які є пріоритетними і які можна виводити на світовий ринок [2].

Отже, підбиваючи підсумки аналізу чинників впливу держави на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні та інших країнах, слід вказати, що державна підтримка малого та середнього бізнесу стимулює функціонування національної економіки на ринкових засадах. Без підтримки з боку держави мале підприємництво очікує занепад. Значне податкове навантаження, конкуренція з великими підприємствами та недостатня фінансова

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

грамотність бізнесменів-початківців є основними проблемами розвитку малого та середнього бізнесу [3].

Список використаних джерел:

1. Використання зарубіжного досвіду інноваційного розвитку малого і середнього бізнесу в сучасних умовах українського ринку / Р.Е.Умеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/ape_2012_6_13.pdf
2. Зарубіжний досвід державної підтримки розвитку малого підприємства та можливості його використання в Україні /Клепанчук О.Ю.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=75916>
3. Малий та середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні/Збірник наукових статей за ред. Я. А. Жаліла [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/table/jalilo19/002.htm>

Колотюк Олег, магістр

Науковий керівник - к. е. н., доц. Сич О.А.

ЛНУ імені Івана Франка

ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ З ТОЧКИ ЗОРУ РОБОТОДАВЦІВ

Реалізація значного соціально-економічного потенціалу України можлива за умов удосконалення бізнес-середовища, формування сприятливих умов для розвитку підприємств, створення регуляторних та правових норм на національному та місцевому рівнях, що впливають на сталість та стабільність розвитку підприємств, а отже, сприяють формуванню дієвого правового та регуляторного середовища.

Україна демонструє прогрес як у спрощенні адміністративних та регуляторних процедур ведення бізнесу, так і у відміні неефективних регуляторних обмежень, що було підтверджено дослідженнями Світового банку, Світового Економічного форуму. Однак дотепер існують значні резерви для покращення бізнес середовища, спрямовані на підвищення ефективності управління та особливо удосконалення законодавчого та регуляторного середовища.

З метою визначення пріоритетів та надання рекомендації щодо покращення сталого розвитку підприємств в Україні, Федерація роботодавців України, за підтримки Міжнародної організації праці (МОП) та участі Українського центру соціальних реформ, провели дослідження на тему «Створення сприятливого середовища для сталого підприємництва в Україні» (An Enabling Environment for Sustainable Enterprises (ESEE) in Ukraine).

Представлений звіт узагальнює результати дослідження стану розвитку політично" : економічної, соціальної та екологічної сфер країни, спрямованого на оцінювання переваг, перешкод та можливостей створення сприятливого середовища для сталого підприємництва в Україні.

Формування сприятливого бізнес-середовища неможливе без відповідного розвитку демократичних та політичних інститутів, підвищення ефективності протидії корупції, забезпечення відповідального корпоративного управління.

Результати дослідження «Глобальний барометр корупції», проведеного «Transparency International», підтверджують серйозність проблеми корупції як важливої причини невисокого рівня довіри до держави. Індекс сприйняття корупції, який вимірює рівень корупції в державному секторі на основі сприйняття бізнесменів і аналітиків (за шкалою від нуля (високий рівень корупції) до 100 (висока прозорість)). У 2016 році індекс сприйняття корупції в Україні становив 29, порівняно з 81 (Німеччина), 62 (Польща), 48 (Угорщина та Румунія).

У ході опитування майже 52% роботодавців зазначили можливість неоднозначного трактування податкового законодавства. Разом з тим, майже 73% опитаних роботодавців (з урахуванням тих, хто обрав відповідь <так> та <скоріше так>) вважає надмірне податкове навантаження перешкодою створення сприятливого бізнес середовища.

В Україні спостерігається брак інтересу потенційних інвесторів (як національних, так і міжнародних) до участі в інвестиційних проектах внаслідок слабкої захищеності прав власності. За Індексом прав власності Україна, утримуючи практично незмінний показник на рівні 3 із 7 можливих балів, посідає останнє місце серед порівнюваних країн, значно поступаючись Німеччині, Польщі, Румунії, Угорщині та Туреччині.

Загроза злочинності та рівень захисту прав власності є одними з найбільш актуальних проблем для підприємців України, які безпосередньо з ними пов'язують перспективи розвитку свого бізнесу. Згідно результатам EESE обстеження, захист прав власності в Україні, на думку 60,6% опитаних представників компаній, є неефективним. Саме загрози правам власності спонукали 61,3% опитаних підприємців відкладати прийняття інвестиційних рішень.

Забезпечення сталого розвитку національної економіки, розвитку підприємництва можливо на основі дотримання правил чесної конкуренції. Україна за індексом ефективності антимонопольної політики, який розраховується World Economic Forum, значно відстає від Німеччини (5,02), Туреччини(4,09), Польщі (3,94), Угорщини (3,75), Румунії (3,33), утримуючи показник 2,5.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Варто зазначити, що незважаючи на достатньо розвинену нормативну базу щодо захисту конкуренції в Україні та діяльність АМКУ, роботодавці потребують удосконалення антимонопольного законодавства. Так, за результатами опитування роботодавців щодо сприяння підприємництву в Україні, переважна більшість респондентів вважають антимонопольне законодавство в країні скоріше неефективним або зовсім неефективним (15,4% та 12,7%, відповідно). Практично кожен десятий респондент зазначив, що йому важко відповісти на це запитання.

Однією з найбільш вагомих перешкод розвитку підприємництва в Україні виступає вплив тіньової економіки. Оцінюючи причини поширення тіньової економічної діяльності в Україні, представники компаній відзначили необхідність дотримання нав'язаних державою «правил гри» (40% опитаних); бажання економії на податках і зборах, щоб мінімізувати витрати та отримати більш високу рентабельність (28,9%); дотримання встановлених та закріплених у бізнес середовищі «правила гри» (26,4%).

Лише 11% бізнесменів відзначили можливість збільшення інвестиційної активності своїх підприємств у найближчій перспективі.

Оцінюючи ефективність зусиль влади щодо заохочення та стимулювання підприємництва розширювати свою діяльність, майже 46,7% опитаних роботодавців дали негативну оцінку діям влади (тобто, взагалі не докладає зусиль).

Майже 60,8% роботодавців відзначили вплив кредитної відсоткової ставки на конкурентоспроможність підприємства та 81,1% - підтвердили залежність цього показника від курсової політики.

Незважаючи на спрощення окремих аспектів ведення бізнесу шляхом дерегуляції, спрямованої на покращення бізнес середовища, дотепер в Україні темпи проведення законодавчих та регуляторних реформ залишаються недостатньо послідовними.

Серед найважливіших причин, що перешкоджають розвитку бізнесу, респонденти відзначили високі загальнодержавні податки (47,5% від загальної кількості опитаних), часту зміну правил і законів ведення бізнесу (30,3%), високі процентні ставки за банківськими кредитами (25,1%), корупцію (24,5%), відсутність програм підтримки бізнесу на державному рівні (22,1%).

Представники компаній найбільш позитивно оцінили такі зміни законодавства, як зменшення розміру єдиного соціального внеску (55,3%) і запровадження мораторію на перевірки компаній (53,1%). Водночас вплив підвищення розміру мінімальної заробітної плати на розвиток бізнесу позитивно оцінили лише 26,0%, тоді як негативну оцінку дали 40,8% опитаних.

Учасники дослідження, визначаючи найбільш важливі завдання, що постають перед організаціями роботодавців щодо забезпечення стабільної макроекономічної політики, виокремили наступні. Передусім це сприяння в удосконаленні нормативно-правової бази, забезпечення діалогу з владою, налагодження контактів з інвесторами, надання консультаційних послуг.

Список використаних джерел:

1.Звіт Федерації Роботодавців України «Створення сприятливого середовища для сталого підприємництва в Україні» (An Enabling Environment for Sustainable Enterprises (EASE) in Ukraine).

Корень Діана, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф. ЛНУ ім. Івана Франка

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ПЕРЕШКОД ВЕДЕННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвинутий малий бізнес – ознака прогресивної економіки. Малий бізнес виконує ряд важливих функцій: зменшення рівня безробіття шляхом створення додаткових робочих місць, вирішення проблем бідності й формування середнього класу, обмеження монополізації і підтримання конкурентного середовища, швидке насичення ринку товарами і послугами, реалізація найновітніших досягнень НТП, охоплення нових видів діяльності тощо. Значення малого бізнесу для держави визначає одне з пріоритетних завдань державної політики – розширення цього сектора економіки. Цим пояснюється особлива увага держави до системи оподаткування малого бізнесу .

У 2014-2017 роках урядом України було проведено податкову реформу і внесено такі зміни: станом на 01.01.2014 ППП знижено до 18% (в 2013-23%), з січня 2015 запроваджується акцизний податок з роздрібного продажу підакцизних товарів, введено оподаткування житла та іншої особистої нерухомості; з 01.01.2016 скорочено обсяг пільг сільгоспвиробників зі сплати ПДВ, знижена до 22% ставка ЄСВ, але збільшена максимальна база нарахувань ЄСВ – до 25 розмірів прожиткового мінімуму працездатного громадянина, податок на доходи фізичних осіб припиняє бути прогресивним. Замість шкали у 15/20% запроваджується єдина ставка – 18%. Збільшена мінімальна зарплатня з 1600 до 3200 грн – тим самим підвищена мінімальна база нарахувань ЄСВ – до 3200 грн. [3].

Однак ці зміни не вирішили усіх проблем оподаткування в Україні. На сьогодні невирішеними залишаються: нестабільність податкового законодавства, високе податкове навантаження, складне та непрозоре податкове адміністрування, що служить

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

дестимулятором розвитку підприємництва в Україні, нерівномірне податкове навантаження на бізнес, невідшкодування ПДВ. Маємо розуміти, що якість податкової системи складається з двох чинників – це складність адміністрування та рівень ставок податків.

На жаль, складність залишається високою. Дослідження Світового банку та аудиторської компанії PriceWaterHouseCoopers свідчать, що податкова система України залишається однією з найгірших у світі [3]. Складність системи адміністрування податків характеризується: низькою якістю консультаційно-роз'яснювальної роботи; проблемою в поверненні платникам надміру сплачених коштів; технічно недосконалим програмним забезпеченням; складністю адміністрування податків та їх декларуванням; низькою якістю доказової бази та актів перевірок, негативною статистикою розгляду адміністративних скарг на користь платників податків; збільшенням обсягу податкового боргу та його списання боржникам як безнадійного. [2]

Ще однією з проблем оподаткування є так званий «побічний ефект» від запровадження адміністрування ПДВ, адже із запровадженням системи електронного адміністрування ПДВ виникли проблеми як технічного, так і методологічного характеру (із визначенням реєстраційної суми, врахуванням уточнюючих розрахунків, реєстрацією податкових накладних).

Занадто високі ставки податків на прибуток підривають підприємницьку ініціативу, спричиняють посилення податкового навантаження на бізнес, стримують економічний розвиток. Діюча в Україні податкова система створює перешкоди для ведення бізнесу, призводить до посилення процесу ухиляння від податків та зростання тіньової економіки.

Проблемним питанням у сфері оподаткування стали й часті зміни податкового законодавства. З часу прийняття в 2008 році Податкового кодексу України до нього внесено більш ніж 100 поправок. Значна частота внесення змін до Податкового кодексу України не тільки істотно ускладнює роботу контролюючих органів із забезпечення виконання платниками податків податкових зобов'язань, а й негативно позначається на діяльності суб'єктів підприємництва, зокрема внаслідок обмежених можливостей щодо формування їх власної політики.

Всі вищезазначені проблеми податкової системи України вимагають їх нагального вирішення на користь стимулювання розвитку підприємництва, і, відповідно, розвитку економіки країни.

Заходами щодо побудови податкової системи, яка б враховувала інтереси малих підприємств можуть стати:

- врегулювання законодавчої бази;

- приваблення інвестицій шляхом зменшення податку на прибуток від інвестицій в малі підприємства;
- запровадження спрощеної системи звітності;
- втілення державних програм підтримки малого бізнесу, а саме звільнення новостворених підприємств на кілька років від податків, щоб дана сфера могла досягти певних результатів, а в подальшому й сплачувати податки в повному обсязі в бюджет.[4]

Варто зазначити, що окрім негативних тенденцій спостерігаються також і позитивні зміни в податковій системі України, зокрема у 2017 році було запроваджено електронний документообіг між платниками податків та контролюючими органами, єдиний реєстр заяв на відшкодування ПДВ та розповсюджено автоматичне відшкодування на всіх платників податку, що значно спростило систему подання звітності для підприємців [1].

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок про те, що необхідною передумовою розвитку малого бізнесу в Україні є простота, прозорість, і, головне, стабільність податкового законодавства. На наше переконання, норми ПКУ та інших нормативно-правових актів мають бути узгоджені між собою, а можливість скористатись спрощеною системою оподаткування повинні мати за власним вибором і фізичні особи-підприємці, і юридичні особи, які належать до малого бізнесу. При цьому податкове навантаження повинно мати тенденцію до зниження, що дозволить підприємцям акумулювати фінансові ресурси і спрямовувати їх на розвиток власного бізнесу на інноваційній основі.

Список використаних джерел:

1. *Реформи в Україні. Головні успіхи і провали 2017 року [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://p.dw.com/p/2q7Ad>.*
2. *Що заважає розвитку малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fru.org.ua/ua/events/business-events/infohrafika-shcho-zavazhaie-rozvytku-maloho-biznesu-vukraini>.*
3. *Податкова реформа в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reformsguide.org.ua/ua/analytics/tax-reform-2/>.*
4. *Офіційна статистика МСП в Україні:аналіз та пропозиції щодо вдосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lev.org.ua/articles/pp_SME_statistics_2017.html.*

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
БІЗНЕСУ**

Розвиток сфери малого та середнього бізнесу має важливе значення для нормального функціонування економіки країни, тому значну роль у процесі його функціонування має відігравати держава. Підтримка бізнесу здійснюється державою для покращення матеріального становища підприємців, рівень якого має прямий вплив на розвиток економіки країни, а також для можливості господарюючих суб'єктів здійснювати свою діяльність у рівних умовах поряд з іншими підприємницькими структурами і максимально використовуватися свій потенціал для забезпечення сталого розвитку. Для цього органи влади покликані розробляти і фінансово забезпечувати програми, проекти та здійснювати заходи за рахунок центрального та місцевих бюджетів, надходжень від приватизації майна, доходів від власної діяльності, добровільних внесків юридичних і фізичних осіб, іноземних інвестицій тощо.

Здійснення зазначених заходів повинно відбуватися відповідно до цілеспрямованої державної політики розвитку та підтримки малого та середнього бізнесу, під якою слід розуміти системну діяльність уряду, центральних та місцевих органів влади, які функціонально взаємопов'язані між собою з метою забезпечення ефективної діяльності малих та середніх підприємств у напрямі їх сталого розвитку та реалізації євроінтеграційних прагнень української держави.

Варто зауважити, що на відміну від розвинених країн Європи, мале та середнє підприємництво (далі - МіСП) в Україні переживає серйозні труднощі зростання. В умовах сьогодення нема підстав вести мову про значні досягнення у сфері здійснення регулювання сфери малого та середнього підприємництва на рівні держави.

Причинами існування негативних тенденцій в Україні є наступні:

- низька мотивація до здійснення господарської діяльності через невисокі фінансові результати діяльності та великий відсоток тих підприємств, які є збитковими або припинили свою діяльність;
- низький рівень захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва;
- складний доступ господарюючих суб'єктів до ринків збуту та ресурсної бази;
- проблеми фінансування комерційної господарської діяльності, ресурсного, фінансового та інвестиційного забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва;
- неадекватність та неефективність податкового навантаження на мале та середнє підприємництво;

- низький рівень дієвості та ефективності національної, регіональних і місцевих стратегій та програм підтримки підприємництва;

- низький рівень життєздатності вітчизняного підприємницького сектору через низьку інвестиційно-інноваційну активність його суб'єктів, украй низький рівень і малу кількість реалізованих проектів і програм співробітництва з великим підприємництвом та державою.

Зважаючи на ці та інші проблеми, які існують на даний час у досліджуваній сфері, нагальною є потреба розробки пропозицій щодо покращення державної політики у сфері малого та середнього бізнесу, здатної забезпечити функціонування господарюючих суб'єктів відповідно до норм та стандартів Європейського Союзу. Для того, щоб державна політика у досліджуваній сфері була результативною та відповідала вимогам сьогодення, вона повинна здійснюватися за конкретно визначеними напрямками:

- організаційно-інституційним;
- правовим;
- фінансово-кредитним.

Організаційно-інституційний напрям державної політики в системі малого та середнього підприємництва передбачає вирішення проблеми відсутності чіткого переліку органів, на яких покладено регулювання в Україні досліджуваної сфери. Адже державні органи влади, наділені відповідними повноваженнями, діють відокремлено один від одного, без застосування ефективних механізмів взаємодії та взаємодопомоги у вирішенні практичних проблем.

Незважаючи на те, що чинним законодавством частково визначено повноваження та функції цих органів, загального рамкового нормативно-правового акту, який би визначав завдання тої чи іншої інституції й моделював їх систему відповідно до поставлених завдань, наразі немає.

Задля зміни існуючого стану належна організація діяльності підприємств малого та середнього бізнесу повинна передбачати, на наш погляд, формування єдиної інституції, яка би забезпечувала ефективне регулювання та контроль за раціональним та результативним функціонування малих та середніх підприємств в державі. Це може бути Агентство розвитку малого та середнього бізнесу з відповідними підпорядкованими йому структурами в регіонах. Для цього необхідно оптимізувати та скоординувати функції та повноваження головного органу та підконтрольних йому структурних підрозділів, що буде сприяти формуванню ефективної організаційної структури в системі інституційного забезпечення діяльності малих та середніх підприємств та гармонізації дій суб'єктів державного

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

регулювання та контролю. З цією метою необхідно внести зміни до існуючого законодавства стосовно визначення сутності, повноважень та функцій зазначеної служби, зокрема, шляхом прийняття відповідного нормативного акту, де би були чітко прописані основні положення щодо функціонування вказаного агентства.

Правовий напрям державної політики в сфері малого та середнього бізнесу повинен реалізовуватися, на наш погляд, за безпосередньої участі представників підприємницьких структур у процесі розробки нових і вдосконалення існуючих нормативно-правових актів щодо функціонування господарюючих суб'єктів у досліджуваній сфері, формування, розподілу та використання бюджетних коштів, здійснення заходів із запобігання фінансових порушень та регламентації інших питань.

Фінансово-кредитний напрям є важливою складовою державної політики у сфері регулювання малого та середнього бізнесу, адже від ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в суспільстві на користь цих господарюючих суб'єктів залежить результативність їх функціонування та успішність здійснення реформ в економіці країни загалом. Потрібно створити оптимальні умови для ефективного функціонування підприємств малого та середнього бізнесу, спонукати їх до розширеного відтворення, забезпечуючи таким чином розвиток народного господарства України. Важливою складовою такого регулювання розвитку бізнесу має стати система його державної підтримки, зміст якої в першу чергу повинен полягати у розробці та забезпеченні виконання загальнодержавних та регіональних програм розвитку підприємств.

Подальший розвиток підприємництва та ефективне виконання його функцій потребує суттєвих змін у забезпеченні доступу до фінансових ресурсів, зокрема кредитних, з огляду на значну нестачу його власних коштів. У зв'язку із цим виникає необхідність пошуку ефективних напрямків державної політики до розв'язання проблеми фінансово-кредитної підтримки підприємництва на загальнодержавному та регіональному рівнях та покращенню фінансового становища підприємств загалом.

Безумовно, тут не йдеться про прямі вкладення коштів з Державного та місцевих бюджетів у статутні фонди або надання підприємствам бюджетних дотацій. Але стимулювання суб'єктів ринкової інфраструктури (банки, лізингові компанії, венчурні фонди, кредитні спілки тощо) мати справу з підприємствами, формування сприятливої податкової політики в державі, сприяння розвитку альтернативних схем фінансування, а також вдосконалення законодавства, яке регулює сферу надання фінансових послуг та форми співпраці малого та великого підприємництва, являються, на наш погляд, пріоритетними напрямками державної політики підтримки підприємництва. Якщо підприємцям полегшити

доступ до фінансових ресурсів, то режим їх функціонування якісно зміниться, і деякі завдання державної програми підтримки підприємництва вирішаться автоматично [1].

В Україні на сьогодні не лише законодавчо закріплено, але й розроблено та відпрацьовано на практиці такий механізм фінансово-кредитного сприяння суб'єктам бізнесу як відшкодування частини відсоткової ставки за кредитами комерційних банків. Проте обсяги фінансування цих заходів як з центрального, так і місцевих бюджетів є мізерними, адже вони здійснюються за принципом залишкового фінансування. Тому необхідно змінити підходи щодо визначення пріоритетності виділення коштів з бюджетів на потреби суб'єктів малого та середнього підприємництва та визначення потреб самих підприємців у цих коштах, адже загальновідомо, що на сьогодні саме сфера малого та середнього підприємництва є найбільш вразливим в плані забезпеченості фінансами. А пільгове кредитування та компенсація відсоткових ставок за кредитами за рахунок держави зможе суттєво покращити скрутну ситуацію окремого суб'єкта господарювання та підвищити результативність його діяльності.

Ведучи мову про забезпечення спрощених режимів оподаткування та податкових пільг як напрям державної підтримки малого та середнього підприємництва, варто в першу чергу згадати загальні недоліки системи оподаткування в Україні у контексті пошуку оптимальних підходів до оподаткування підприємців. Так, українська податкова система відзначається нестабільністю і не стимулює суб'єктів господарювання нагромаджувати фінансовий капітал та його інвестувати. Значним чином це стосується малих підприємств. Крім того, групування усіх правових норм у Податковому кодексі України [2], все ж не дає підстав говорити про те, що в українському законодавстві відсутні податкові колізії, неузгоджені питання.

Загалом, на сьогодні значна частка суб'єктів малого та середнього бізнесу України бачить покращення привабливості своєї діяльності не в низьких податкових ставках, а в простоті і зрозумілості податкової системи. Тому державна підтримка підприємництва у сфері оподаткування повинна узгоджуватися з потребами суб'єктів підприємництва і бути спрямованою на покращення системи податкового регулювання.

Отже, з метою покращення діяльності малих та середніх підприємств на рівні держави необхідно здійснити ряд наступних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів:

- забезпечити функціонування такої організаційно-інституційної системи, яка би оперативної, адекватної та професійно реагувала на будь-які зміни в економіці та у правовій сфері;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- гармонізувати правове поле сфери малого та середнього підприємництва із внесенням відповідних змін до законодавства стосовно особливостей такого виду підприємництва з акцентуванням уваги на зростанні прозорості діяльності господарюючих суб'єктів;
- покращити інформаційне, а також фінансове і матеріально-технічне забезпечення господарюючих суб'єктів сфери малого та середнього підприємництва.

Таким чином, впровадження запропонованих напрямів державної політики має на меті сформувані єдиний ефективно діючий механізм управління та регулювання діяльності підприємств малого та середнього бізнесу, підвищити рівень фінансової дисципліни господарюючих суб'єктів, гармонізувати законодавчу базу, покращити рівень інформаційного забезпечення системи здійснення підприємницької діяльності, оптимізувати взаємодію державних органів влади та малих і середніх підприємств у контексті реалізації євроінтеграційних прагнень України. Функціонування такого механізму можна буде досягти лише за умови комплексної реалізації зазначених заходів.

Список використаних джерел:

1. Гончарова В. Г. Механізми державної фінансово-кредитної підтримки розвитку малого підприємництва / В. Г. Гончарова. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=254>.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI : [чинний] // Бюджетная бухгалтерия : в помощь бухгалтеру. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua/>.

Куровець Тетяна, бакалавр

**Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В. Львівський торговельно-економічний
університет**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Серед важелів, за допомогою яких держава впливає на розвиток економіки, важливе місце належить податкам. Податкова політика відіграє важливу роль у забезпеченні виконання державою своїх функцій та представляє собою діяльність держави у сфері встановлення та стягнення податків, зборів та обов'язкових платежів.

У ринкових умовах господарювання істотно змінюється роль і значення державного регулювання соціально-економічних процесів. Сьогодні втручання держави в економіку розглядається на різних рівнях. На макроекономічному рівні економічна політика дає можливість уникнути циклічності економічного розвитку. На мікрорівні участь держави

проявляється в регулюванні діяльності суб'єктів господарювання, визначенні цінової політики, створенні сприятливих умов для всіх ринкових агентів. Окремо розглядається регулювання соціально-економічних відносин на міжнародному рівні, оскільки останнім часом спостерігається активізація впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на національні економіки.

Податкова політика – один із багатьох, але найважливіших важелів втручання держави в соціально-економічні процеси. Це є наслідком постійно зростаючої ролі держави в економіці та суспільному житті, що постійно потребують певних фінансових ресурсів. У розвинутих країнах світу рівень перерозподілу ВВП через податки є дуже суттєвим, а тому податкові інструменти здійснюють значний вплив на економічний розвиток як окремого ринкового агента, так і держави в цілому.

На основі аналізу різних підходів до визначення категорії “податкова політика” можемо сформулювати такі характерні ознаки [1, с. 108]:

- податкова політика – це діяльність держави в сфері оподаткування;
- податкова політика – це сукупність правових, економічних і організаційних заходів у сфері регулювання податкових відносин;
- податкова політика повинна бути спрямована на забезпечення податкових надходжень і стимулювання економічного зростання;
- податкова політика є складовою частиною загальної фінансової політики держави на середньострокову і довгострокову перспективи;
- податкова політика реалізується в рамках податкової системи держави;
- регламентованість податкової політики – законодавча.

Головною метою податкової політики України є формування достатнього обсягу надходжень до державного бюджету. Основним завданням податкової політики України на сучасному етапі є ефективне застосування елементів системи оподаткування, виходячи зі стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку України.

За останні роки в Україні податкова політика носить фіскальний характер, збільшується питома вага податкових надходжень у доходах бюджету країни.

Стан національної економіки на сьогоднішній день вимагає реалізації ефективної податкової політики держави, постійного планування та контролю за податковими надходженнями до Зведеного та Державного бюджетів України. Проте, в державі досягнути ефективності у формуванні та реалізації податкової політики, можливо лише за умови стабільного податкового законодавства, яке є її базовою основою [2, с. 38].

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Прийнятий 2 грудня 2010 року Податковий кодекс України, що набрав чинності з 01.01.2011 року, був важливим кроком у розвитку податкової політики, оскільки в одному документі міститься [3]:

- вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування;
- перелік платників податків та зборів, їх права та обов'язки;
- повноваження і обов'язки посадових осіб контролюючих органів під час здійснення податкового контролю, їх компетенцію;
- відповідальність за порушення податкового законодавства.

Проте, після його прийняття вирішити всі проблеми не вдалося. Однією з причин є те, що Податковий кодекс є нестабільним, оскільки зміни до нього почали вноситися як ще до набрання чинності, так і після того, і як підсумок станом на 01.01.2018 було внесено і проведено понад десять десятків поправок та змін.

Сьогодні українська політика спрямована на євроінтеграцію, що у свою чергу передбачає ряд завдань для реалізації податкової політики, а саме :

- наближення податкового законодавства України до норм країн ЄС.
- удосконалення податкового законодавства (зменшення кількості податків, ставок на податки, врахування структури доходів населення).
- активна співпраця органів податкової служби з представниками бізнесу;
- співробітництво ДФС з фіскальними органами країн ЄС, США, яка спрямована на посилення міжнародної співпраці.

Сучасна проблема розвитку податкової політики полягає у відсутності в Україні достатнього науково-практичного досвіду в стратегічному управлінні податковою політикою, і тому держава має йти шляхом експериментального пошуку кращих варіантів податкової системи, роблячи багато помилок.

На сьогоднішній день в Україні у разі добросовісної сплати усіх податків та зборів підприємство зобов'язано перераховувати до бюджету 40-46% створюваної на ньому доданої вартості. Навіть розвиненим країнам із стабільним соціально-економічним становищем такий рівень не властивий і, як правило, призводить до низьких темпів економічного зростання. Українським підприємствам, на відміну від західних, доводиться пристосовуватися до змін у відносинах власності, опановувати принципи корпоративного управління, адаптуватися до конкуренції. За умов існування несприятливого податкового режиму це маловірогідне, що і підтверджується вітчизняною практикою.

Крім того, велика кількість податків та численних бюджетних і позабюджетних фондів цільового призначення істотно ускладнює сплату податків і зборів, контроль за їх сплатою та форми звітності. Така громіздка система створює значні незручності безпосередньо для платників податків. Численні зміни та поправки до податкових законів не дають можливості підприємствам нормально функціонувати, впроваджувати нові технології та випускати конкурентоспроможну продукцію. Сучасна податкова політика України зберігає низку суттєвих недоліків, які є системними. По-перше, витрати платників на виконання вимог податкового законодавства лишаються надмірно високими. По-друге, відсутність стабільного регулювання оподаткування, а діюча нормативно-правова база непрозора та заплутана. По-третє, багаторазове оподаткування (оподатковуються дохід, додана вартість, справляються акцизний збір, обов'язкові відрахування до спеціальних фондів), високі ставки деяких податків, переважно фіскальний характер податкової системи створюють несприятливі умови для підприємництва та стримують економічну активність [4, с. 48].

Середній податковий тягар в Україні за 2017 рік склав 41,2%. Однак при суворому дотриманні податкового законодавства цей показник складав би 60-62% - більше за показники розвинених європейських країн. Близько половини економічно активних суб'єктів господарювання в Україні знаходиться в тіні і, як мінімум, половина платників податків приховують свої доходи від оподаткування.

Таким чином, здійснення податкової політики в Україні залишається складним та суперечливим через податкове законодавство, внесення численних змін до податкових законів, надмірне податкове навантаження на платників податків, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, численні конфлікти між контролюючими органами у сфері оподаткування та платниками податків, значні масштаби тонізації економіки тощо. Намір України інтегруватися в європейський економічний та політичний простір зумовлює необхідність не тільки адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС, але й його гармонізації та уніфікації [5, с. 17].

Так, досвід європейських країн у формуванні і реалізації податкової політики має велике значення для України, особливо з огляду на те, що вона прагне до набуття повного членства в європейських організаціях. Заходи держави у сфері податків визначаються цілями і завданнями податкової політики, які обумовлені соціально-економічним устроєм суспільства, соціальними групами, що знаходяться при владі, стратегічними цілями, що визначають розвиток національної економіки, і міжнародними зобов'язаннями у сфері державних фінансів.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Список використаних джерел:

1. *Мединська Т. В. Наукові підходи щодо сутності податкової політики / Т. В. Мединська, Т. Р. Керод // Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (17 червня 2016 р.). – [редкол.: Лелик Л.І., Садова У.Я., Данилюк Л.Г. та ін.]. – Львів : Львів. ін-т МАУП, 2016. – С. 106-109.*
2. *Веремчук, Д. В. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки / Д. В. Веремчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2016. – Вип. 28. – С. 37-45.*
3. *Податковий кодекс України: кодифіковано станом на 01 січня 2018 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/>.*
4. *Мартиненко В. Л. Податкова політика в Україні та її вдосконалення з метою активізації інвестиційної діяльності / В. Л. Мартиненко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – С. 46-50.*
5. *Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах світової фінансової кризи; вітчизняна та зарубіжна практика / А. О. Нікітішин // Вісник податкової служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cons.parus.ua>.*

Кухар Віталій, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Сич О.А. ЛНУ ім. Івана Франка

ПОДАТКОВІ ПЕРЕШКОДИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Ідеальна податкова система не функціонує в жодній країні світу. Постає закономірне питання: Чому? А тому що просто не існує моделі ідеальної податкової системи, яка позбавлена будь-яких недоліків. Громадяни країни завжди незадоволені тим, що повинні сплачувати податки, але оскільки держава не в змозі ефективно функціонувати за відсутності податкового механізму, вона повинна створити такі умови, які не будуть руйнівними для добробуту агентів. Адже податки – це одна із форм вирівнювання доходів юридичних і фізичних осіб з метою досягнення соціальної справедливості й економічного розвитку. Тому теоретики й практики працюють над тим, аби створити таку податкову систему, яка б забезпечила оптимальне конкурентне середовище для бізнесу, й одночасно була ефективним фіскальним інструментом.[1]

В умовах ринкової економіки велике значення відводиться малим та середнім підприємствам, як основи функціонування всієї економічної сфери. На сьогодні держава не надає допомогу підприємствам, а тому вся відповідальність за результати їхньої діяльності покладена на них самих. Враховуючи кризовий стан економіки, на сьогодні в Україні існує

Львів, 10 травня 2018 р.

доволі багато перешкод на шляху ефективної діяльності суб'єктів господарювання, а тому постає питання про визначення доцільності такої діяльності.[2]

Світовий досвід європейських країн свідчить про винятково важливу роль малих та середніх підприємств в економіці. Зокрема, станом на січень 2018 року частка ВВП малих підприємств в США становить 50-52%, в Італії - 57-60%, Японії - 52-55%. В Україні цей показник не перевищує 10-15%.[2]

До основних перешкод, що перешкоджають ефективному веденню бізнесу в Україні, на даний час можна віднести наступні:

1. Надмірне податкове навантаження на малі та середні підприємства та відсутність податкових пільг.

2. Відсутність однакових можливостей для всіх господарюючих суб'єктів залежно від їх розміру чи форми власності.

3. Важкодоступність кредитів, що спричинене наступними чинниками: низька проінформованість суб'єктів малого бізнесу про можливості використання у бізнесі банківських продуктів узагалі та кредитів зокрема; високі процентні ставки за кредитами для бізнесу та недосконалість банківської процедури; відсутність кредитування новостворених підприємств (start up); нерозвинутий ринок лізингу та недостатня увага лізингових компаній до малого бізнесу; низький потенціал малих та середніх підприємств сам по собі, адже більшість господарюючих суб'єктів не мають досвіду господарської діяльності та проявлення ініціативи; відсутність правових гарантій, що проявляється не лише у прийнятті законів, а й у складності захисту своїх прав у судах.[2]

В Україні набула поширення практика, коли тягар податкового тиску перекладається на ті підприємства, які працюють легально і доволі прибутково. Це спонукає керівників таких компаній шукати шляхи отримання податкових пільг, замість того щоб підвищувати ефективність своїх підприємств. В результаті пільгами користувались підприємства й галузі, що спроможні вийти із кризи й розвиватися й без довгострокового пільгового режиму оподаткування та які не є основою підвищення конкурентоспроможності національної економіки. А ринково орієнтовані підприємства, що потребують фінансової підтримки для освоєння нових ринків, технологій, продуктів, навпаки, змушені платити більшу частину податків. Таким чином пільги стимулюють розвиток тіньової економіки, масштаби якої, за оцінками експертів, становлять в Україні 40-50 % від обсягу реального ВВП.[1]

На даний час в Україні спостерігається досить негативна тенденція - майже половина всіх підприємств (45,5%) є збитковими.[2]

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Серед чинників, що впливають на високий рівень збитковості малих підприємств, необхідно назвати: низький рівень технічної озброєності; низький управлінський рівень; відсутність системи самоорганізації та повної інформації про кон'юнктуру ринку; прагнення до максимальної самостійності, в той час як більшість зарубіжних малих підприємств працює в умовах субпідряду, франчайзингу тощо.[2]

Підприємства змушені вести подвійний облік – бухгалтерський і податковий, щомісяця готувати численні звіти, впроваджувати нові та дорогі засоби автоматизації облікової роботи, відстежувати часті зміни нормативної бази. Методи обчислення податків встановлено у законодавчих актах та обумовлено в інструкціях Державної податкової адміністрації України, але часто надто складні алгоритми обчислення податків перетворюються на широке поле для помилок і зловживань як з боку платників, так і з боку податківців.[3]

Крім того, усе більшого визнання та підтвердження набуває думка про те, що висока частка податків у ВВП – це небезпека для економічного зростання.[3]

Цього року Всесвітній економічний форум шляхом опитування провів дослідження щодо оцінки топ-менеджерами компаній факторів, які перешкоджають веденню бізнесу в країнах. 19,6% респондентів в Україні визначили податкове законодавство фактором, який переважно перешкоджає веденню бізнесу. Серед інституційних проблем респонденти визначили також політичну нестабільність (15,6%), корупцію (13,9%), зміни урядів (9,5%), неефективну бюрократію (8,2%), злочинність (2,5%). 10,8 % респондентів визнали таким фактором доступ до фінансування, а 8,8 % респондентів - інфляцію.[4]

Для того, щоб зробити ефективнішим розвиток бізнесу в Україні слід здійснити лібералізацію підприємницької діяльності. А для цього необхідно:

- Змістити фокус державного нагляду з пошуку порушень і застосування покарань на профілактику порушень та консультації.
- Переглянути межі державного регулювання й відмінити регулювання й контроль там, де в ньому немає необхідності або де недержавний контроль буде більш ефективним.
- Удосконалити методику нагляду над господарською діяльністю відповідно до практики, що застосовується в країнах ЄС[5].
- Надавати підтримку новоствореним підприємствам, а також пільги тим, які функціонують у стратегічно важливих галузях економіки.
- Надавати всім підприємствам незалежно від форми власності та розміру однакові умови для розвитку та функціонування.

- Більш широке впровадження міжнародного досвіду оцінювання ефективності й результативності бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо.
- Розвиток інфраструктури суб'єктів малого підприємництва.[4]

Отже, як бачимо, важливою проблемою на сьогодні є створення відповідних умов для функціонування малих та середніх підприємств в Україні. На даному етапі, держава повинна регулювати цей процес, зменшуючи податкове навантаження на новостворені та пріоритетні для економіки підприємства. Разом з тим, на самому підприємстві повинна проводитися виважена та ефективна політика щодо скорочення витрат, покращення ефективності використання сировини та обладнання, а також має бути приділена велика увага плануванню можливих обсягів прибутку, використовуючи сучасну методологію.

Список використаних джерел:

1. *Вирішення актуальних проблем податкової системи України як передумова ефективного функціонування економіки держави. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Economics/59531.doc.htm*
2. *Перешкоди ведення бізнесу в Україні та шляхи їх подолання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/gavrilishin-nm-harinovich-yavorska-do-pereshkodi-vedennya-biznesu-v-ukrayini-ta-shlyahi-yih-podolannya/>*
3. *Проблеми податкової системи України та шляхи їх вирішення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=46357>*
4. *Причини неефективного ведення бізнесу в Україні та шляхи їх подолання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sideshare.ua>*
5. *Сич О.А. Податкові інструменти фінансування економічного розвитку постпромислових міст / О.А. Сич // Вісник ЛДФА. – №26. – Львів: ЛДФА, 2014. – С.85–91.*

Кухар Віталій, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Шушкова Ю.В. ЛНУ ім. Івана Франка

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ПОДОЛАННЯ**

Сучасна практика господарювання і світовий досвід показують, що найважливішою ознакою ринкової економіки є існування і взаємодія великих, середніх і малих підприємств та їх оптимальне співвідношення. Проте, саме малий та середній бізнес прийнято вважати основним двигуном економіки, адже вони є дієвим засобом усунення диспропорцій на

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

окремих товарних ринках, створення додаткових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами та послугами. У розвитку малого та середнього підприємництва (МСП) зацікавлені всі верстви суспільства – гігантські економічні структури, політичні та громадські організації, окремі громадяни, оскільки малі та середні підприємства – базис, на якому ґрунтується вся економічна піраміда, котра забезпечує зайнятість населення, задоволення його життєвих потреб.

Про місце і значення малого та середнього бізнесу свідчать показники їх ролі в ринковій економіці, зокрема частка МСП в загальній кількості зайнятих, обсяг реалізованої МСП продукції та ін. Так, згідно із статистичними даними в Україні у 2016 році налічувалось 1,97 млн. суб'єктів МСП, 79% усього зайнятого населення працювало в МСП, обсяг реалізованої МСП продукції склав 63%. При цьому топ-галузями в обсязі реалізованої продукції стали торгівля (28,7 %), промисловість (15,1%), сільське господарство (5,6%) та транспорт (3%) [5].

Водночас, можемо констатувати наявність ряду причин, які стримують розвиток МСП. Зокрема, проаналізувавши законодавство України з питань підприємницької діяльності, можна виявити, що середній бізнес має досить невиразні рамки. Його визначають як дещо середнє між малим та великим бізнесом, а не як сформований самостійний інститут. Згідно із Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», малими підприємствами вважаються такі, у яких середня кількість працівників за звітний період не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, великими – мають штат від 250 осіб та обсяг валового доходу більше еквіваленту 50 мільйонів євро. Всі інші підприємства прийнято вважати середніми. З цього якраз і випливають проблеми розвитку даного напрямку підприємництва [1].

Попри важкості у створенні бізнесу, існують також підводні камені під час самого ведення бізнесу. Низький попит став найбільшою перешкодою для зростання бізнесу у 2016 році, перевищивши за важливістю несприятливу політичну ситуацію, яка була головною перешкодою для бізнесу у 2015 році. Несприятлива політична ситуація все ще залишається вагомим перешкодою для МСП – вона знаходиться на другому місці рейтингу перешкод, але її вплив дещо послабився, порівняно із 2015 роком. Високі ставки податків та складне адміністрування податків, часті зміни економічного законодавства, високий регуляторний тиск та корупція перешкоджають розвитку приблизно кожного четвертого МСП (рис. 1). Тож складнощі у веденні бізнесу також відлякують потенційних підприємців.

Рис. 1. Перешкоди для розвитку МСП [5]

Серед нагальних завдань у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні визначено такі:

- спрощення дозвільних процедур та процедур здійснення державного нагляду (контролю), отримання документів дозвільного характеру для суб'єктів підприємництва та скорочення строку проведення таких процедур;
- удосконалення порядку ведення податкового і статистичного обліку та звітності суб'єктів господарської діяльності, зниження податкового тиску на економіку та забезпечення його рівномірності;
- зниження тиску на суб'єктів господарювання з боку контролюючих органів, протидія рейдерству та корупції;
- вдосконалення інфраструктури розвитку підприємництва;
- впровадження регіональної політики сприяння розвитку МСП;
- створення сприятливих фінансових передумов для започаткування та здійснення підприємницької діяльності, доступності фінансових ресурсів для суб'єктів МСП

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

(наразі потреба малих підприємств у кредитних ресурсах задовольняється не більше, ніж на 5-7%);

- забезпечення державної підтримки суб'єктів МСП, що працюють у сфері інвестиційної, інноваційної і науково-технічної діяльності, впровадження зарубіжного досвіду з питань започаткування нових інноваційних технологій в господарській діяльності;
- посилення уваги до інформаційного забезпечення, навчання і підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів підприємництва;
- підтримка нових механізмів співробітництва органів виконавчої влади та громадськості [4].

Важливим напрямом зміцнення конкурентоспроможності національної економіки є забезпечення високого рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств. В Україні рівень впровадження інновацій є досить низьким (лише 11% промислових підприємств країни ведуть інноваційну діяльність) та має понижувальну тенденцію, що прямо обумовило низький рівень її міжнародної конкурентоспроможності [4].

Першочерговими завданнями для України в процесі втілення в життя європейських підходів до розвитку малого та середнього бізнесу є досягнення і формалізація домовленостей з ЄС щодо впровадження в Україні принципів, викладених в АМБ. Європейська Комісія опублікувала «Акт з питань малого бізнесу» (АМБ) для Європи (Small Business Act for Europe, SBA), який передбачає здійснення Комісією та країнами-членами ЄС заходів з забезпечення його підтримки за такими основними напрямками, як освіта та підготовка кадрів, створення пільгових умов для початку діяльності, забезпечення доступу до інформації і сучасних технологій, створення адекватної правової та податкової бази [3].

Отже, в Україні на сьогоднішній день є багато проблем, що перешкоджають розвитку вітчизняного підприємництва, вирішення яких забезпечить підвищення ефективності діяльності МСП, забезпечить розширення підприємницького сектору, сприятиме зменшенню тіньової економіки. Таким чином, підтримка малого та середнього бізнесу може допомогти країні вирішити багато питань, серед яких соціальні (створення нових робочих місць, підвищення рівня забезпеченості населення), а також економічні (привабливість для іноземного інвестування, прискорення обігу приватного капіталу, створення конкурентного середовища тощо) [2]. Проте основну роль у цих перетвореннях повинна відігравати держава.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012 № 4618-VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/4618-17>
2. Переваги для малого та середнього бізнесу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.texty.org.ua/mod/datavis/apps/ugoda/int_4.html
3. Перешкоди розвитку підприємництва в Україні та шляхи їх вирішення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_SVMN_2008/Economics/27321.doc.htm
4. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pidruchniki.com/1652020552798/ekonomika/problemi_perspektivi_rozvitku_pidpriynitsva_ukrayini
5. Щорічна оцінка ділового клімату. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/USAIDLEV/ss-70057627>.

Лазорко Лілія, магістр

Керівник - Мицишин І.Р., наук. співроб.

ДУ «ІРД ім. М. Долішнього» НАНУ

ІНФРАСТРУКТУРА ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Бізнес-середовище формується в державі не лише з його суб'єктів, що займаються підприємницькою діяльністю, беруть участь у споживанні благ чи забезпечують пропозицію робочої сили. Взаємини між підприємцями, найманими працівниками, споживачами пов'язані численними проміжними ланцюгами, за якими встановлюються ці відносини, і тим самим допомагають згаданим суб'єктам реалізувати свої ділові інтереси. Відповідно до законодавства, інфраструктурою підтримки малого і середнього підприємництва є підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, які здійснюють діяльність, спрямовану на розвиток суб'єктів малого і середнього підприємництва, їх інвестиційної та інноваційної активності, просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішньому та зовнішньому ринку.

До об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва належать бізнес центри, бізнес-інкубатори, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, центри трансферу технологій, фонди підтримки малого підприємництва, лізингові компанії, консультаційні центри, інші підприємства, установи та організації, основним

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

завданням яких є сприяння розвитку малого та середнього підприємництва [1, ст. 14].

Інфраструктура в бізнесі спрямована на виконання таких функцій:

- організації оформлення ділових відносин;
- підвищення оперативності та ефективності роботи різних суб'єктів економіки на основі диференціації заповнюваних ними ринкових ніш;
- полегшення різних форм юридичного та економічного контролю;
- сприяння суб'єктам малого та середнього бізнесу в фінансовому обслуговуванні та громадське регулювання ділової практики.

З огляду на сказане, можна окреслити сукупність інфраструктурного забезпечення малого бізнесу відповідно до сучасного законодавства. Мережу інфраструктури підтримки малого підприємництва можна класифікувати за такими ознаками:

- за способом заснування: державна, недержавна, громадська;
- за статусом: всеукраїнська регіональна, місцева (районна);
- за формою: організаційно-технічна, інформаційно-аналітична, фінансово-кредитна;
- за видами діяльності: дорадчі органи, консалтингові структури, інформаційні центри, інвестиційні та інноваційні компанії, освітні установи тощо.

У свою чергу, кожен вид інфраструктури розвитку малого підприємництва сьогодні розділяється на наступні форми:

- Консультативні: Громадська колегія при Державному комітеті України з питань регуляторної політики та підприємництва. До її складу входять майже 60 членів - представників громадських об'єднань підприємців. Органічним продовженням Громадської колегії Держкомпідприємництва є регіональні громадські колегії, які створені в 24 регіонах України і які очолюють уповноважені із захисту прав підприємців.
- Консалтингові послуги: бізнес-центри, приватні фірми, контори тощо.
- Інформаційні: громадські приймальні, юридичні клініки, «гарячі лінії».
- Інноваційні структури: технопарки, наукові парки, бізнес-інкубатори.

На державному рівні реалізацією державної політики щодо розвитку інфраструктури підтримки малого підприємництва займається Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. На недержавному рівні консолідації всіх цих форм у сфері підтримки підприємництва здійснюють бізнес-асоціації. Їх діяльність полягає в сприянні практичній реалізації загальнодержавних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на розвиток підприємництва, шляхом підтримки діяльності бізнес-

інкубаторів, центрів розвитку підприємництва, технопарків та інноваційних структур інших типів.

Технологічний парк - юридична особа або об'єднання на підставі договору про спільну діяльність юридичних осіб (учасників), головною метою яких є діяльність по виконанню інвестиційних та інноваційних проектів, виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та конкурентоспроможної на світовому ринку продукції. Лізингові центри - суб'єкти підприємницької діяльності, що займаються лізинговими операціями.

Фонди підтримки підприємництва: Український фонд підтримки підприємництва, на регіональному рівні – регіональні фонди підтримки підприємництва, на місцевому рівні – місцеві фонди підтримки підприємництва. Вони здійснюють фінансове забезпечення реалізації державної політики у сфері підтримки малого і середнього бізнесу. Роль держави у сфері розвитку підприємництва полягає в тому, щоб створювати зрозумілі та рівні для всіх правила поведінки на ринку. І підтримка малого підприємництва пов'язана з необхідністю компенсації нерівних умов, в яких перебувають суб'єкти малого підприємництва порівняно з великими підприємствами, а також з допомогою тим особам, що розпочинають власну справу. Формуючи інфраструктуру підтримки малого та середнього підприємництва шляхом сприяння створенню бізнес-інкубаторів та бізнес-центрів, органи місцевого самоврядування можуть отримати додаткові ресурси й переваги у сфері розвитку своїх регіонів. Створюються нові робочі місця як у адміністрації самого бізнес-інкубатора, так і в розміщених на його території підприємствах. Якщо виконавча влада виступає засновником або партнером у створенні бізнес-інкубатора або бізнес-центру, в неї з'являється можливість: реалізовувати власну політику в економічній сфері шляхом підтримки та розміщення на площах цих закладів таких малих підприємств, діяльність яких узгоджується з планом стратегічного розвитку області на визначений період часу; надавати вільні площі на умовах пільгової оренди, що сприяє збільшенню надходжень до місцевого бюджету від діяльності малих підприємств, що інкубуються, за рахунок підвищення їхньої прибутковості; формувати банк даних підприємців та підвищувати прозорість ринку, а також легалізувати його суб'єктів; поліпшити свій імідж серед громадськості.

Не останнє місце в інфраструктурі підтримки малого підприємництва займають освітні та професійні програми підготовки та перепідготовки зайнятих; проводяться бізнес-тренінги для підприємців-початківців та безробітних; започатковані курси з питань створення «власної справи» та ролі жінки у бізнесі та ін.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Інформаційне забезпечення малого підприємництва досягається за допомогою Держкомпідприємництва, податкових органів, органів статистики, управлінь економіки та розвитку підприємництва окремого регіону, засобів масової інформації, агентств розвитку та ін. для малих підприємств проводяться бізнес-тренінги, курси по веденню власної справи, консультації з законодавства та питань оподаткування малого підприємництва. Підприємці мають змогу безпосередньо приймати участь в обговоренні питань законодавства, проектів регуляторних актив, програм розвитку малого підприємництва, які виносяться на обговорення «круглих столів».

Проте, за безліччю інститутів сприяння розвитку малого підприємництва в Україні ще не створено єдиного механізму їх регулювання, дієвої системи законодавства, державної підтримки підприємництва, а саме його фінансово-кредитного, ресурсного та інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Рачинська Г.В., Лісовська Л.С. Система інфраструктурного забезпечення підприємств малого і середнього бізнесу / Г.В. Рачинська, Л.С. Лісовська // Видавництво Львівської політехніки. - 2012. - С.211-216.
2. Яремченко Л.М. Інфраструктура підтримки малого підприємництва в Україні/ Л.М. Яремченко [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://intkonf.org/yaremchenko-lm-infrastruktura-pidtrimki-malogo-pidpriemnitstva-v-ukrayini/>

Лис Катерина, Тіцька Ганна–Марія, магістри

Науковий керівник - к.е.н., доц. Білик О.І.

НУ «Львівська політехніка»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сьогодення характеризується вагомими трансформаційними процесами, тож великого значення саме для соціально-економічного відродження України набуває розвиток малого та середнього бізнесу. Адже саме малий бізнес є однією з основних передумов розвитку народного господарства будь-якої країни. Варто зазначити, що вплив малого бізнесу на економіку в країнах доволі різниться. Наприклад, якщо в країнах ЄС частка малого бізнесу у ВВП становить 52-70%, а частка зайнятості населення 55-82%, то в Україні ці показники становлять відповідно 14,5%-15,8% та 19,2-20,7% [1].

Більшість вчених під малим бізнесом розуміють діяльність, яка здійснювана невеликою групою осіб, або підприємство, кероване одним власником. В перспективі, розвиток малого бізнесу є однією з головних передумов побудови ефективної економіки
Львів, 10 травня 2018 р.

держави, росту зайнятості та підвищення рівня життя населення України. Отже, разом з цим виникає нагальна потреба у теоретичному та практичному вивченні труднощів, які виникатимуть на шляху створення, розвитку, активізації та ефективного функціонування малого бізнесу в Україні.

Теоретичними та практичними питанням ефективного розвитку та регулювання діяльності малого підприємництва в Україні займалися Власова Т., Кашуба О., Павлюк Л., Романська О., Сірий Є. В., Турчак В. та ін. Проте, сучасні економічні тенденції, як в Україні, так і в світі, обумовлюють необхідність подальшого проведення досліджень в цій сфері.

В умовах ринкової економіки роль малого бізнесу посилилась. На основі зарубіжного досвіду виділяють низку переваг малого підприємництва, а саме з'являється можливість проявляти свої ідеї, впроваджувати інноваційні технології. На думку голови правління Інституту економічних досліджень і політичних консультацій, після підписання економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС виграє саме малий та середній бізнес, якому буде набагато легше перебудуватися під вимоги та стандарти Європи[1]. Незважаючи на все вище сказане, існує ряд недоліків характерний для функціонування малого бізнесу в Україні. Серед них варто виділити: високий рівень ризику і, як наслідок, нестійке положення на ринку; залежність від великих компаній, а також недоліки в управлінні та підвищена чутливість до змін умов господарювання тощо.

Для забезпечення розвитку малого бізнесу в Україні законодавчо визначено права, обов'язки та відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності, яка зорієнтована на ефективне господарювання. Досліджуючи інституційні можливості розвитку малого підприємництва в Україні наштовхується на різноманітні перешкоди, і перш за все з боку державної підтримки. Мале підприємництво не може повноцінно розвиватися через відсутність або недосконалість нормативно-правової бази, яка його регулює, та нерозвинутість інфраструктури. А низький рівень довіри підприємців до судів значною мірою спричинений лобіюванням інтересів у вирішенні судових справ[6].

З переходом до економічних реформ в Україні, відбувається швидке зростання недержавного сектора економіки, однією з форм якого є малий бізнес. Розвиток малого бізнесу в Україні гальмує низка наступні системних проблем, серед них:

- недосконалість податкової системи;
- незахищеність інтересів національних товаровиробників та слабкі позиції на зовнішніх ринках;
- проблеми доступу до кредитних та інших фінансових ресурсів;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- неефективність заходів, спрямованих на стимулювання інновацій та запровадження новітніх технологій;
- невідповідність європейським стандартам у сфері підприємництва;
- корупція, тінізація відносин у сфері діяльності малого підприємництва [4].

Не менш важливою проблемою ефективного функціонування бізнесу є соціальна відповідальність. Соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, що заохочує компанії брати на себе зобов'язання з реалізації значущих внутрішніх і зовнішніх соціальних програм, результати яких сприяють розвитку компанії, підвищуючи її стійкість у довгостроковій перспективі, поліпшенню її репутації та іміджу як соціально відповідального суб'єкта, а також розвитку суспільства в соціальній, економічній та екологічній сферах. Саме такий підхід підприємця дозволить докорінно змінити складну соціально-економічну ситуацію в якій зараз знаходиться Україна [2].

Сучасний розвиток суспільства характеризується своєю інноваційністю та всезагальною інформатизацією, а отже, вимагає від кожного нових знань, умінь, навичок та ідей, які мають бути адаптованими до нових умов. Наріжним каменем щодо напрямків вирішення проблем розвитку малого бізнесу в Україні стає впровадження прогресивних технологій, розробка нових продуктів, використання нових методів ведення підприємницької діяльності і застосування нових організаційних рішень. Інноваційне підприємство сьогодні – це підприємницька діяльність, яка включає процеси від виникнення ідеї, до втілення її у певну інноваційну продукцію – «іновачі, комерціалізацію та впровадження іновачій, рутинізацію та дифузії нововведень з метою отримання фінансового результату та інших вигод» [4].

Враховуючи всі вище наведені причини, які безпосередньо впливають на розвиток малого бізнесу в Україні, доцільним буде запровадження певних заходів, зокрема:

- зміна системи оподаткування;
- внесення змін до законодавства;
- зміна умов кредитування для підприємців;
- організація інформаційної та консультативної підтримки.

Сьогодні в економіці України відбуваються швидкі та не до кінця прогнозовані перетворення, спричинені політичними та іншими факторами впливу. Комплексний аналіз загальної ситуації дав змогу побачити, що ринкова трансформація економічної системи України розпочалася без належної державної підтримки. Заплутане законодавство, обмежені умови кредитування, обтяжлива податкова система, недосконала система захисту прав власності і конкуренції все це, аж ніяк не сприяє ефективному розвитку

підприємництва. Хоч на сьогодні підприємницька діяльність знаходиться дещо в кращому становищі порівняно з 2014-2015 рр., внаслідок макроекономічної стабілізації, низки дерегуляційних реформ та зменшення адміністративного й регуляторного тиску на бізнес[1].

Створення сприятливого бізнес-середовища повинне базуватись на певних принципах. Зокрема, серед них можна виділити: принцип пріоритетності, тобто визначення пріоритетних галузей державної підтримки (інновації, виробництво соціально-значущої продукції, сільське господарство, енергозбереження); принцип цільової орієнтації – встановлення взаємозв'язків між потребами малого і середнього бізнесу в державній підтримці та можливостями її здійснення; принцип забезпеченості – забезпечення малого і середнього бізнесу необхідними і достатніми для його ефективного функціонування фінансовими, економічними та юридичними ресурсами; принцип достатності – організація рівня державної підтримки усіх регіональних суб'єктів підприємницької діяльності [4]. Така політика забезпечить зайнятість населення, формування конкурентоспроможності суб'єктів малого та середнього бізнесу на внутрішніх і зовнішніх ринках, а також збільшення частки вироблених суб'єктами малого і середнього підприємництва товарів.

Як висновок, можна сказати, що розвиток малого бізнесу в Україні стикається з чималими проблемами, а трансформаційні процеси та відсутність стабільності лише посилюють їх. Ефективне функціонування малого бізнесу в Україні залежить, насамперед, від загальної економічної ситуації в країні, рівня податкового навантаження, якості державної політики та інституційної зрілості. Проте, проблема рейдерства, захисту прав власності, дефіцит кредитних ресурсів, неефективна судова система, розбалансованість органів державної влади, хаотичні законодавчі зміни, кібертероризм та інше створюють серйозні проблеми для забезпечення сприятливого інвестиційного та бізнес-клімату, розвитку малого та середнього підприємництва в нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/3226>
2. Власова Т. Р. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність та тенденції [Електронний ресурс] / Т. Р. Власова // Економіка і підприємництво. – 2013. – Режим

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

доступу до ресурсу: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2013/v1/NV-2013-VI_8.pdf.

3. Кащуба О. М. Підприємництво в Україні: проблеми і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / О. М. Кащуба // *Економіка та держава Prospects of development* №6 – С. 103 - 106. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=3216&i=21>.

4. Павлюк Л.В. Розвиток інноваційного підприємництва / Л. В. Павлюк // *Економічний форум*. - 2017. - № 2. - С. 129-132. - Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_24

5. Романська О. Аналіз статистичних показників розвитку підприємництва в Україні у 2015 році [Електронний ресурс] / О. Романська. – Режим доступу до ресурсу: <http://platforma-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykivrozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/>

6. Сірий Є. В. Становлення малого підприємництва в аспектах показників державно-інституціональних чинників та суб`єктивно-ціннісних наслідків: вітчизняний досвід [Електронний ресурс] / Є. В. Сірий – Режим доступу до ресурсу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/stanovlennya-malogo-pidpriemnictva-v-aspektah-pokaznikiv-derzhavno-institucionalnih>

7. Турчак В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні / В.В. Турчак// *Young Scientist*. – 2013.– № 1 (01), – С.39–44.

Логін Дарія, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В.

Львівський торговельно-економічний університет

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО – ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досвід зарубіжних країн з різноманітними рівнями соціально – економічного розвитку засвідчує використання різних інструментів податкового регулювання, а також їх поєднання задля створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та інноваційних підприємств. У європейських країнах застосовується комплекс податкових пільг у поєднанні зі спрощенням процедури реєстрації, ведення обліку, складання звітності для інноваційних підприємств.

Інноваційність є визначальною характеристикою сучасних науково-технічних, виробничих, соціально-економічних та усіх суспільних процесів. Від оволодіння інноваційними механізмами розвитку залежить доля України: чи рухатиметься вона в

напрямі входження до числа розвинених країн, чи залишитися стагнуючою країною на узбіччі науково-технічного і соціального прогресу [2, с. 5].

Розвиток економіки не можливий без застосування інновацій. Одним з напрямів для збільшення інноваційної діяльності підприємств є його стимулювання зі сторони держави. Форми стимулювання наведено на рис. 1.

Рис. 1. Форми стимулювання інноваційної діяльності підприємств

У рейтингу 2017 року країн з найбільш інноваційною економікою Україна посіла 42 місце, опустившись на одну позицію порівняно з попереднім 2016 роком [3, с. 42]. На сьогодні державна підтримка науково-дослідної та інноваційної діяльності підприємств в Україні здійснюється у формі податкових пільг та прямого бюджетного фінансування, варто зазначити, що податкові пільги в Україні не використовують зважено, оскільки вони великі за обсягом і певною мірою нераціонально розподілені за галузями.

Невід’ємною часткою розвитку економіки являється введення інноваційних методів у процес виробництва, за для досягнення кращих результатів потрібне інвестування у підприємства, що в загальному результаті понесе за собою більші прибутки.

Податкові стимули зарекомендували себе як дієвий інструмент непрямой державної підтримки інноваційної діяльності на її завершальному етапі та з початком серійного випуску інноваційної продукції і отримання прибутків. Надання податкових стимулів дозволяє знизити середньозважену вартість капіталу (за рахунок економії на сплаті податків) лише прибутковим підприємствам. Тому надання податкових стимулів збитковим підприємствам є недоцільним [4].

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики. Воно визначається показниками

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

економічного і соціального розвитку України, республіканськими і регіональними програмами розвитку народного господарства, республіканським і місцевими бюджетами, передбачуваними в них обсягами державного фінансування інвестиційної діяльності [1]. При цьому можуть створюватися пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян, які потребують соціального захисту

Однією з проблем стимулювання інноваційної діяльності є нестабільність й суперечливість нормативно-правової бази у сфері інновацій. Спектр інструментів бюджетно-податкового стимулювання інноваційної діяльності в Україні неодноразово зазнавав змін і звужувався.

Загалом системними проблемами нормативно-правового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, які мають дестимулюючий вплив на економіку (збільшуються інвестиційні ризики), є такі: можливість неоднозначного трактування, неузгодженість та часті зміни податкового законодавства; громіздкий та суперечливий перелік законодавчої бази, що ускладнює процес прийняття інвестиційних рішень і розробку інвестиційної політики суб'єктів господарювання на середньо- та довгостроковий періоди. Тому, вкрай важливим для активізації інвестиційної діяльності є вдосконалення податкового законодавства шляхом прийняття Податкового кодексу України, адаптації його норм до законодавства ЄС, що дозволить знизити податкове навантаження на економіку і сприятиме підвищенню його стимулюючої ролі в інноваційно-інвестиційній сфері [5, с. 8].

Все більшого поширення в державному управлінні іноземними інвестиціями на сьогодні набуває застосування математичних, кібернетичних методів, впровадження електронно-обчислювальної техніки. Задля стимулювання інвестиційної діяльності було прийняття змін до Податкового кодексу України, починаючи з 2011 року система податкових пільг зазнала суттєвих змін, але не отримала такої актуальної направленості на стимулювання інноваційного розвитку.

Отже, для переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку необхідне вдосконалити нормативно-правове забезпечення. Норми про інноваційну діяльність, що містяться в багатьох актах різних галузей законодавства України і за якими інновації є складовими інвестиційного процесу, утворюють в Україні законодавчу базу для здійснення і розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності, яка має досить виразні ознаки постійного вдосконалення, але результативність її впливу на розвиток інноваційних процесів ще недостатня.

Список використаних джерел:

1. *Інвестиційна діяльність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/9316/>.*
2. *Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с.*
3. *Луніна І. О. Бюджетно-податкове стимулювання інноваційної діяльності в Україні / І. О. Луніна, О. С. Білоусова, О. О. Булана // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 1. – С. 41-56.*
4. *Мединська Т. В. Податкове стимулювання інноваційної діяльності в Україні та Польщі в умовах європейського вибору / Т. В. Мединська, Р. Ю. Черевата // Економіка та суспільство. – 2017. – № 13. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua>.*
5. *Мединська Т. В. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит”/ Т. В. Мединська. — Львів, 2010. — 22 с.*

Лучків Іван, бакалавр

Науковий керівник – асистент Хім М.К. НУ «Львівська політехніка»

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА: СУТЬ, ПРИНЦИПИ, ВИДИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У більшості країн ЄС розрізняють терміни публічний службовець та державний службовець. Перше поняття є ширшим і охоплює всіх осіб, що забезпечують громадянам певної держави умови для безпечного існування, освіти, лікування, правосуддя, користування природними ресурсами тощо. Обсяг поняття державний службовець є вузьким і варіюється в різних країнах (від Великобританії, де державними службовцями вважають лише секретаріат уряду, до Німеччини, де цей статус поширюється на медиків, учителів, поліцейських тощо). У більшості країн ЄС діє так звана «кар’єрна» модель державної служби. Це означає, що службовець може просуватися по рангах, якщо він здобуває необхідну освіту, проходить тренування, має достатньо стажу роботи. Законодавство країн ЄС не обмежує чисельність державних службовців [1, с. 64]. Їхня кількість може переглядатися при ухваленні бюджету на наступних рік, як у бік збільшення, так і зменшення. Законодавство у сфері державної служби регулює трудові відносини. Ось кілька прикладів характеристики державної служби у країнах ЄС:

1. Велика Британія. Державна служба Великої Британії складається з трьох автономних утворень: Державної служби Її Величності, Державної служби Північної Ірландії

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

та Дипломатичної служби Її Величності. Державна служба Її Величності є постійним секретаріатом співробітників, який підтримує уряд Її Величності, а також уряди Шотландії та Уельсу. Державні службовці є співробітниками Корони, а не британського парламенту. До державних службовців Великої Британії не належать міністри, судді, збройні сили, поліція, співробітники місцевого самоврядування, співробітники Національної служби охорони здоров'я, співробітники королівського двору, особи, які обіймають політичні посади або 3 посади в партії. Державні службовці з рангом з 1-го по 5-й належать до старшої державної служби (наприклад секретар уряду, постійний секретар, депутатський секретар, секретар-асистент тощо), з рангом 6 і 7 – до молодшої державної служби (наприклад директор, виконавчий офіцер, адміністративний директор, старший директор тощо). Дипломатична служба, на відміну від Державної служби Її Величності, займається не внутрішніми справами, а закордонними. У Великій Британії питання державної служби регулюються не законами, а нормативно-правовими актами, прийнятими за ініціативою уряду. Оплата праці залежить від тарифної сітки і оцінки результатів роботи [3, с. 235-240].

2. Німеччина. Статус державного службовця у Німеччині мають адміністративні посадові особи, поліцейські, тюремні охоронці, митники, більшість викладачів університетів, фахівці у сфері державної служби, мери, учителі в західній частині країни (у східній здебільшого ні). Судді та солдати мають особливий статус, хоча багато в чому він схожий на статус державного службовця. На місцевому рівні 1/3 працівників, що займають високі адміністративні посади, є державними службовцями, решта – звичайні співробітники. Набір державних службовців здійснюється на підставі письмового іспиту. Державний службовець у Німеччині може бути звільнений лише через тривалу хворобу (від 3-х місяців). Державні службовці в Німеччині за територіальним принципом поділяються на федеральних та місцевих. Існує кілька рангів державних службовців: - нижній ранг (від A1 до A6, наприклад помічник, кваліфікований працівник, сержант, фельдфебель тощо); - середній ранг (від A5 до A9, наприклад асистент, секретар, поліцейський, бригадир тощо); - вищий ранг (від A9 до A13, наприклад інспектор, ревізор, працівник судового приставу, детектив, комісар тощо); 4 - найвищий ранг (від A13 до A16, від B1 до B11, від W1 до W3, від C1 до C4, від R1 до R10, наприклад викладач, професор, медик, радник, президент федерального відомства, прокурор тощо). Офіційна назва цих рангів прив'язана до класів заробітної плати Федерального закону. Заробітна плата державного службовця визначається фіксованою сіткою оплати праці та законодавчо затвердженими окладами. Рівень оплати залежить від посади, стажу та рангу державного службовця [2, с.178]. Вони також звільняються від сплати внесків соціального забезпечення, а сплачують лише податок на прибуток.

3. Польща. Державна служба у Польщі є фактично урядовою адміністрацією, що працює при міністерських і центральних офісах на національному рівні та воєводських офісах на місцевому рівні. У Польщі розрізняють державних службовців і державних працівників. Державного працівника наймають за трудовим договором відповідно до принципів законодавства у сфері. Державного службовця призначають за трудовим договором відповідно до принципів законодавства у сфері. Усі позиції державної служби за рангом поділяються на старші та молодші.

При аналізі питань реформування державної служби брались до уваги дослідження і публікації таких визначних науковців, як Н. Нижник, С. Дубенко, В. Цветков, Е. Ліанова та інші. Серед напрямків реформування державної служби досліджується підготовка і підвищення кваліфікації державних службовців.

Основними цілями і завданнями державної служби в Україні є створення умов для розвитку відкритого громадянського суспільства, захист прав і свобод людини і громадянина, а також забезпечення результативної і стабільної діяльності органів державної влади відповідно до їх завдань, повноважень на конституційних основах.

Стратегія реформування системи державної служби передбачає удосконалювання класифікації посад державних службовців. У побудові системи сучасної державної служби необхідно виходити з чіткого визначення функцій органів державної влади і посадових осіб, створення оптимальної структури управління і розмежування повноважень кожного органу.

Важливим напрямком реформування системи державної служби України є забезпечення конкурентоспроможності, об'єктивності і гласності під час прийому і просування по службі.

У ході реформування системи державної служби необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на підвищення адміністративної культури державних службовців, змінити в суспільній свідомості негативний імідж державної служби. Необхідно розробити принципи взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування і їхніх посадових осіб із громадськістю, прийти до принципово нового типу взаємин між громадянами і державними службовцями, в основі яких були б пріоритети прав і свобод людини, повага до особистості, висока культура спілкування.

Реформуючи систему державної служби та впроваджуючи у ній європейські стандарти, не слід забувати й про удосконалення системи підготовки державних службовців. Необхідно розробити нові навчальні програми, котрі будуть орієнтуватися на нову класифікацію посад та будуть спрямовані на забезпечення кар'єрного росту державного службовця. Це стане певним стимулом для державного службовця, який стане зацікавлений

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

у власній кваліфікації та зменшить плінність кадрів. Потрібно посилити мотивацію державних службовців до навчання та підвищення кваліфікації зв'язком між результатами навчання та оцінкою, оплатою праці [5, с.121-122]. Профілі компетенції мають стати основою вивчення навчальних потреб. Система професійного навчання державних службовців має носити випереджальний характер щодо поставлених завдань соціально-економічного розвитку країни та формувати національну еліту професіоналів у галузі державного управління. Потребують змін навчальні програми, перелік спеціальностей та напрямів спеціалізації, виходячи з нової класифікації посад та профілів компетенції. Ще одним надважливим питанням на шляху вдосконалення інституту державної служби України є врегулювання конфлікту інтересів та запобігання корупції. Саме конфлікт приватних інтересів державного службовця з його професійними призводить до виникнення такого негативного явища як корупція. Проблема й у тому, що до корупційних стосунків втягнуто більшість громадян України, які вважають її виправданою у разі вирішення важливої справи. Змінити ситуацію на краще у сфері надання державних послуг покликана реформа, правовою та організаційною рамкою проведення якої має стати «Програма реформування державного управління та державної служби на 2001-2015 роки» [4, с. 41]. Трьома основними цілями Програми є: модернізація державного управління, модернізація державної служби, електронне врядування як інструмент для реалізації перших двох цілей. Без рішучої модернізації механізму країни, без кардинальних болісних і вкрай непопулярних, та конче необхідних реформ Україна не посяде у світі те місце, яке повинна займати. Критерієм успішності впровадження реформ має вважатися покращення місця України у світових рейтингах та таблицях індексів [6, с.17]. Надзвичайно важливу роль у цьому процесі покладено на керівників місцевого рівня, які мають стати агентами змін у своїх регіонах. Саме на них покладено тягар розбудови інституційної спроможності місцевих державних адміністрацій, провадження стандартів та процедур ЄС на місцевому рівні, зокрема через використання інструментів інституційної розбудови ЄС (Twinning, TAIEХ). Саме новопризначені місцеві керівники мають зорієнтувати надання державних послуг на кінцевого споживача, запровадити корпоративну культуру та забезпечити розвиток персоналу, зрештою стати лідерами в процесі впровадження реформ.

Список використаних джерел :

1. *Державна виконавча влада в Україні формування та функціонування. Зб. наук, праць / Наук. кер. Н.Р.Нижник. - К.- Вид-во УАДУ, - 2000. - Ч 1. - 224 с.*

2. Закон України «Про державну службу». Прийнятий 16.12.93 р. - *Відомості Верховної Ради 1993р., № 52 ст. 490, зі змінами і доповненнями.*

3. Комзю к А.Т. *Адміністративно-юрисдикційне провадження: проблеми вдосконалення / Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. – К., 2002. – 645 с.*

4. *Концепція адміністративної реформи в Україні. Державна комісія з проведення в Україні адміністративної реформи. – К., 1998.- 98с.*

5. Медведчук В. *Державна влада в Україні.: сучасний стан та перспективи розвитку // Право України. - 1998. - №4.- С. 121-122/*

6. Авер'янов В.Б. *Забезпечення прав людини у сфері виконавчої влади // Правова держава: щорічник наукових праць (випуск 9). – К., 1998. – С. 17.*

Маслак Тетяна, бакалавр

Науковий керівник – д.е.н., проф. Мельник О.Г. НУ «Львівська політехніка»

РОЗВИТОК МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Формування досконалих ринкових відносин не можливо без ефективного функціонування підприємницької діяльності, що вимагає створення умов, які сприяють організації підприємництва усіх категорій населення і молоді в першу чергу. Підприємництво – це можливість діяти самостійно, нагода виявити себе і свої здібності, а також шлях досягнення високого рівня життя.

За результатами дослідження «Перехід на ринок праці молоді України» Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України для майже 80% студентів ВНЗ першим кроком після завершення навчання буде пошук роботи, 7,3% планують розпочати власну справу. В цьому зв'язку для всієї молоді, яка навчається, цікавим є такий момент. На запитання «де б в ідеалі ви хотіли працювати» переважна більшість (від 39 до 49% в залежності від типу навчального закладу) відповіла «на себе (власний бізнес або господарство)» [1].

Схильність до ризикових видів зайнятості зростає залежно від наявного досвіду, про що свідчить розподіл зайнятих за віком. Якщо у 15–19 років само зайнятими є лише 4,8 %, то у 25–29 років – вже 7,4 %. Серед наймолодшої категорії зайнятих (15- 19 років) є поширеною безоплатна зайнятість у власному домогосподарстві (24,2 %), тоді як у старших вікових групах цей показник зменшується в середньому до 1-3 %. При цьому даний тип зайнятості є більш поширеним серед сільської молоді, ніж серед міської.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Підприємницька діяльність – це насамперед вияв людської активності. Основою активності є мотивація. Дослідження мотиваційних спонукань до підприємництва серед молоді свідчить про те, що вона є результатом прагнення до незалежності у 35,3 % випадків та очікуванням вищого рівня доходів (27,8 %).

У процесі своєї економічної діяльності молоді само зайняті стикаються із багатьма викликами, однак найважливішим серед них є конкуренція на ринку: практично половина само зайнятих обрала даний виклик як основний (43,8 %). Досить істотним викликом для само зайнятої молоді є недостатні фінансові ресурси (18,8 %). Задля покриття витрат, необхідних для ведення економічної діяльності, молодь найчастіше використовує власні заощадження (42,1 %), звертається за допомогою до сім'ї та друзів (22,7 %). Використання різноманітних кредитів від фінансових та інших установ не має великої популярності серед української молоді (лише 10,7 % само зайнятих зверталися до банківської установи задля отримання кредиту) [2].

Якщо поглянути на закордонну практику, то широкий досвід організації само зайнятості молоді мають економічно розвинені країни. На даний час університети всього світу активно розвивають навчальні і поза навчальні ініціативи, пов'язані з підприємництвом [3]. У ряді європейських країн укладається письмовий договір між державною структурою та, наприклад, управлінням праці про надання дотацій випускникам навчальних закладів, що мають не тільки схильність до підприємництва, а також спеціальну теоретичну та практичну допомогу. У західних країнах таку допомогу надають без даного обмеження, крім того провадяться консультативні, інформаційні та інші послуги.

Задля широкого залучення молоді в підприємництво в Україні, на нашу думку доцільно:

1. На законодавчому рівні визначити термін «молодий підприємець» та «молодіжне підприємство» з метою більш чіткого закріплення рамок для «клієнтів» державних програм підтримки підприємництва в молодіжному середовищі.

2. Надання підприємствам молодих громадян пільг з оподаткування і кредитування, забезпечення засобами виробництва, приміщеннями, страхування їх комерційного ризику.

3. Встановлення дотацій (субсидій) і податкових пільг на покриття частини витрат молодого підприємця в перші три роки виробництва товарів і послуг з переліком, що встановлюється відповідними органами державної влади і управління.

4. Надання одноразових субсидій для підтримки розроблених в інтересах молоді проектів і пропозицій, що носять новаторський характер, а також спрямованих на розширення можливостей самозабезпечення молоді.

Вартою уваги видається і теорія молодіжного підприємництва, яка розвиває ідею «четвертої сторони трикутника». Це означає, що окрім як на рутинних акцентах на (а) бізнес-плануванні, (б) стартових фінансах, та (с) подальшому наставництві (класичний трикутник підтримки підприємств), підтримка молодіжного підприємництва має також зосередитися на (г) стійкості та характері молодих людей, зайнятих у підприємстві, щоб упоратися з успіхами та падіннями, а іноді з їх ізоляцією[4].

Список використаних джерел:

1. *Молодь на ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/employment/areas/youth-employment/work-foryouth/publications/national-reports/WCMS_302648/lang--en/index.htm*
2. *Елла Лібанова та інші. Перехід на ринок праці молоді України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_302648.pdf*
3. *Morris, Michael H., Kuratko, Donald F., and Cornwall, Jeffrey R. Entrepreneurship Programs and the Modern University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08832323.2014.921591?journalCode=vjeb2>*
4. *Robert Fraser MacDonald, Frank Coffield Risky Business?: Youth and the Enterprise Culture [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books/about/Risky_Business.html?id=athumAEACAAJ&redir_esc=y*

Мельник Ірина, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. ЛНУ ім. Івана Франка

**ПОКРАЩЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ**

Упродовж останніх років матеріально-технічна база агропромислового комплексу зазнала значної руйнації. У зв'язку з тим, що більшість сільськогосподарської техніки відпрацювала свій амортизаційний строк, кошти, передбачені для придбання нової, товаровиробники витрачають фактично на її ремонт і технічне обслуговування. Недостатня забезпеченість комплексу матеріально-технічними засобами (тракторами, комбайнами, автомобілями та ін.) безпосередньо.

Тому одним із пріоритетів національної аграрної політики слід вважати технічне оновлення й матеріальне забезпечення сільського господарства. Адже матеріально-технічне забезпечення аграрного сектора України в сучасних умовах досягло тієї критичної межі,

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

коли, навіть за умови існуючої динаміки та не застосуванні кардинальних заходів стосовно її покращення, уже в найближчий час йтиметься про порушення технологічних процесів у тваринництві й рослинництві та суттєву екстенсивність виробництва в сільському господарстві взагалі.

За офіційними статистичними даними основні виробничі засоби у сільському господарстві станом на 1 січня 2016 року зношені на 38,9 %. Рівень зносу основних засобів у господарствах зі змішаним сільським господарством – 38,6 %. У лісовому господарстві основні засоби зношені на 50,0 %, в мисливстві – на 38,6%, у рибальстві та рибництві – на 54,9 %.

Якщо ж взяти до уваги, що рівень зносу основних засобів у промисловості у 2016 року становив 76,9%, а в галузі транспорту та зв'язку – в межах 60%, то виникає неправдива думка, що стан основних засобів у сільському господарстві найкращий відносно інших галузей економіки. У звітно-статистичній інформації економічних показників сільськогосподарської діяльності спостерігається дещо парадоксальна ситуація щодо стану й відтворення основних засобів порівняно з іншими галузями [2, с. 36]. Так, у 2005-2010 спостерігався однаковий рівень зносу та тенденції його зміни в цілому по національній економіці, сільському господарству і промисловості. З 2014 року згідно з офіційною статистикою рівень зносу основних засобів сільського господарства, мисливства та лісового господарства суттєво знижується. У цілому по національній економіці й промисловості відзначається ситуація до навпаки.

Таким чином, економічна ситуація, яка склалася в Україні, призвела до граничної межі використання діючих виробничих основних засобів й не сприяла своєчасному забезпеченню агроформувань виробничими основними засобами та їх відновленню.

Протягом останніх років стан технічного оснащення у сільському господарстві України дещо погіршився. Кількість тракторів у сільськогосподарських підприємствах України протягом 2010-2016 років скоротилася майже на 53%, зернозбиральних комбайнів – на 50,8%, бурякозбиральних комбайнів і машин – на 57,7%, тобто більше ніж на половину.

Низький рівень відтворення та оновлення основних виробничих засобів сільського господарства порівняно з національною економікою України, в тому числі без достатньої державної підтримки, незаінтересованість самих власників – усе це призвело до погіршення загального стану матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств, особливо малих та середніх форм господарювання [3, с. 97]. Проте з 2014 року можна спостерігати тенденцію приросту основних видів сільськогосподарської на підприємствах у 2014–2016 роках, про що свідчать статистичні дані Державної служби статистики України.

Загальна вартість основних засобів на початок 2016 року за даними Державної служби статистики України становила 210,169 млн.грн. Також було розраховано індекс основних засобів за видами економічної діяльності, що становить 101,9 % у 2016 році відповідно до попереднього року.

Амортизаційна політика в Україні, на думку багатьох учених, нині не має інвестиційного спрямування з трьох причин:

- фактична норма амортизації не відповідає потребам простого відтворення;
- база амортизаційних відрахувань не відображає її реальної ринкової вартості;
- кошти амортизаційного фонду використовуються не за призначенням.

Такі тенденції, що вводять в оману користувачів статистичної інформації, пояснюються недоліками практики нарахування та обліку амортизаційних відрахувань і зносу в сільському господарстві через сплату фіксованого податку [5, с. 68]. В інших галузях сплата податку на прибуток показує, що питанням нарахування амортизації відповідно до потреб відтворення приділяється належна увага – за останні 10 років розмір нарахованих амортизаційних відрахувань по сільському господарству зріс лише у 1,7 раза, тоді як по національній економіці та промисловості – відповідно в 4,0 та 5,8 раза. Це зумовлено як проведенням переоцінки основних засобів, так і застосуванням методів прискореної амортизації в промислових підприємствах, які передбачені Податковим кодексом України.

При проведенні переоцінки за справедливою вартістю здійснюється експертна оцінка, застосування якої дає змогу визначити відносно реальний знос основних засобів. Як показують статистичні дані в основному застосовується податкова схема індексації з коефіцієнтом за 2014–2016 роки 1,28. Тому відображений в статистичній інформації рівень зносу галузевих основних засобів відповідає накопиченим нарахованим амортизаційним відрахуванням, а не зносу, що можна визначити експертною оцінкою справедливої вартості.

Відсутність дієвої практики переоцінки основних засобів сільського господарства позначилася також на показниках результативності аграрного виробництва (остання разова індексація основних засобів у сільському господарстві була проведена у 1996 році), хоча у Законі України „ Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу ” зазначено, що реальна ринкова вартість технічних засобів для агропромислового комплексу визначається на основі централізованої систематичної (один раз на 5-7 років) переоцінки [1]. Тобто об'єктивність статистичних показників результативності аграрного виробництва не є достовірним. Це негативно позначається на достовірності та якості інформаційної бази, яка використовується для обґрунтування державної регуляторної політики.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Технічне забезпечення сільського господарства є одним із вирішальних факторів продовольчої безпеки держави. Оснащеність аграрних підприємств різними видами техніки – близько 50 % від технологічної потреби. Із наявних технічних засобів майже 80% амортизована. Через фізичне зношення й технічні несправності щорічно не використовується майже третина наявної техніки, через що зростає навантаження на неї [6, с. 108]. У 2015 році в сільськогосподарських підприємствах на один трактор припадало 125 га, а на один зернозбиральний комбайн – 250 га посівної площі зернових, що значно більше порівняно з розвинутими країнами світу.

У 2015 році з витрачених аграріями в цілому 6,8 млрд грн на придбання техніки 5,7 млрд, або 83,8%, припадало на частку імпорту. Сільськогосподарські товаровиробники на сьогодні не довіряють вітчизняним машинобудівникам, що віддають перевагу навіть вживаній, але імпортній техніці. Непопулярність і неможливість придбання української сільгосптехніки якнайкраще ілюструє ситуація з виробництвом вітчизняної техніки.

Науковці розрахували, що для стабільного збільшення обсягів виробництва сільгосппродукції необхідно оновлення парку сільгоспмашин, яке передбачає щорічне введення в експлуатацію 7,5 тис. зернозбиральних комбайнів, 35 тис. тракторів, більше 2,5 тис. посівних комплексів в агрегаті з тракторами й іншої сільськогосподарської техніки.

На нашу думку, неодмінною умовою реалізації українськими підприємствами з іноземними партнерами успішного проекту по виробництву сільгосптехніки повинен бути масштабний внутрішній ринок збуту. Забезпечити його держава не може, оскільки не має захисту від засилля імпорту техніки та відсутні стимулюючі заходи для тих, хто хоче купувати її в українського виробника.

Тому найближчими роками негативна тенденція щодо розвитку вітчизняного машинобудування не зміниться й аграрії все-таки віддаватимуть перевагу саме закупівлям сільськогосподарської техніки 3 і 4 покоління за кордоном. Водночас в українських компаній може бути своя незаповнена ніша ринку – виробництво мотоблоків, мінітракторів, іншої сільськогосподарської техніки для малого й середнього бізнесу на селі. А великогабаритна, високотехнологічна та наукоємна техніка із системами автоматизації контролю й управління технологічних процесів, а це, насамперед, комбайни, трактори, сівалки, що закуповуватимуться в Україні, будуть у більшості іноземного, або спільного з іноземними компаніями, виробництва.

Фінансовий лізинг є найефективнішим заходом державної підтримки як сільськогосподарських товаровиробників, так і заводів сільськогосподарського машинобудування. Адже 100 % коштів, виділених у держбюджеті на закупівлю лізингової техніки та обладнання, перераховуються Компанією на заводи сільськогосподарського
Львів, 10 травня 2018 р.

машинобудування, що дає змогу забезпечувати робочі місця, розв'язувати соціальні проблеми виробничих колективів, оновлювати матеріально-технічну базу підприємств.

Підраховано, що виділивши кошти на фінансовий лізинг у сумі 100 млн грн, держава одержує надходжень до бюджету тільки від підприємств – виробників сільськогосподарської техніки та обладнання – у вигляді податків у перший же рік 54,45 млн грн, у наступні чотири роки – 74, усього – 129,45 млн грн. Крім того, до соціальних фондів надходить 5,7 млн грн. [7, с. 54]. Тому необхідність розвитку агролізингу для забезпечення кількісного нарощування й оновлення галузевих основних засобів як найбільш компромісного варіанта для держави та сільськогосподарських виробників у нинішніх реаліях. В умовах дефіциту бюджетних коштів лише агролізинг, як форма державної підтримки, є необтяжливим для державного бюджету.

В Україні аграрна політика не повинна нехтувати інтересами жодної групи виробників, особливо господарств населення, які обробляють понад 30% сільськогосподарських угідь. Особисті селянські господарства варті державної уваги, якою наділені сільськогосподарські й фермерські господарства.

Державне регулювання ОСГ як сектора економіки передбачає свідоме формування державними структурами правових, економічних та організаційних умов розвитку особистих господарств, а також створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які мають залучатися на пільгових засадах або безкоштовно. Їх варто включити у програми лізингу, допомагати купувати техніку за програмами часткової компенсації й пільгового кредитування.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна зробити висновки: що формування і розвиток матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в сучасних економічних умовах не може ефективно розвиватися без суттєвої державної підтримки; держава повинна збільшувати фінансову підтримку аграріям на оновлення зношеної техніки та використання технологій; необхідно переорієнтувати адресність державної підтримки в частині оновлення основних засобів на сільгосптоваровиробників, передусім малих форм господарювання. Надання державної допомоги вітчизняним заводам–виробникам сільськогосподарського машинобудування дозволить відновити і зміцнити платоспроможність сільськогосподарських товаровиробників, що надасть змогу підвищити конкурентоспроможність технічних засобів, що виробляються в Україні.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Список використаних джерел:

1. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу : Закон України від 07.02.2002 р. № 3023. [Електр. ресурс] : Режим доступу : [//zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3023-14](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3023-14).
2. Методичні рекомендації з обґрунтування нормативної потреби основних засобів на виробництво сільськогосподарської продукції / Г.М. Підлісецький, М.І. Герун, О.В. Вишневецька. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 52 с.
3. Митин С. Г. Состояние и перспективы развития отрасли сельхозмашиностроения / С.Г. Митин // Тракторы и сельскохозяйственные машины. – 2001. – № 6. – С. 2-6.
4. Підлісецький Г.М. Матеріально-технічна база аграрного виробництва: стан та проблеми відтворення / Г.М. Підлісецький, В.Л. Товстоляк, А.В. Бурилко // Агроінком. – 2008. – № 5-6. – С. 34-39.
5. Формування ринків матеріальних ресурсів АПК / за ред. Г.М. Підлісецького. – К.: ІАЕ УААН, 2001. – 428 с.
6. Підлісецький Г.М. Удосконалення переоцінки основних засобів аграрного сектору в системі їх відтворення / Г. М. Підлісецький, М. М. Моголова // Економіка АПК. – 2010. – № 12. – С. 41-47.
7. Проблеми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі / [Я.К. Білоусько, В.О. Бурилко, В.О. Галушко та ін.]; за ред. Я.К. Білоуська. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 216 с.

Мельник Леся, бакалавр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Мединська Т.В. Львівський торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ НОВАЦІЇ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Податок на додану вартість (далі – ПДВ) займає одне з головних місць у податковій системі України, він звісно має свої переваги та недоліки як з фіскальних позицій, так і з огляду регулювання обсягів споживання. ПДВ використовують більш ніж у 40 країнах світу як основний непрямий податок на споживання. Він стягується на кожному етапі виробництва і обігу товару з новоствореної вартості.

Кожна країна має відмінності в податковій системі, зокрема і різні розміри ставки, в Україні на початку вона становила на рівні 28%, її розмір перевищував усі допустимі межі, тому з часом прийняли рішення про зменшення її до рівня 20%. Однак, у сучасних умовах господарювання і такий розмір податкової ставки є завищеним. У період становлення ринкових відносин рівень оподаткування товарів народного споживання має бути

Львів, 10 травня 2018 р.

поміркванішим. Розмір ставок податку на додану вартість мають визначатися не лише бюджетними потребами, а й реальними доходами споживачів. Основні переваги та недоліки ПДВ зображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні переваги та недоліки ПДВ

Переваги	Недоліки
ПДВ виступає чинником, регулюючим розмір ціни	ПДВ є чинником, що стримує розвиток виробництва
ПДВ є доходом держави, що постійно поступає і є стабільним	ПДВ є чинником, що стимулює інфляцію
ПДВ відрізняється простотою стягування та виступає чинником, який примушує ліквідувати зайві ланки господарювання	ПДВ є соціально несправедливим податком, оскільки він не залежить від платоспроможності платника
ПДВ має механізм взаємної перевірки платниками податкових зобов'язань	ПДВ сприяє вимиванню оборотних коштів підприємства, якщо своєчасно не відбувається його бюджетне відшкодування

Перевага ПДВ полягають в тому, що він дає змогу відслідковувати величину податку на кожному етапі виробництва або споживання. ПДВ було запроваджено в якості одного з методів непрямого оподаткування, оскільки він забезпечував податковий нейтралітет як на національному рівні і між країнами членами, так і на рівні країн, що не є членами ЄС. Було прийняте рішення спрямовувати частину доходів від ПДВ на фінансування бюджету ЄС (частина "власних ресурсів"). Це заклало підвалини процесу гармонізації податку на додану вартість [1, с. 14].

Платниками ПДВ в Україні являються фізичні та юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності та інші особи, котрі не являються суб'єктами підприємницької діяльності, але здійснюють господарську і комерційну діяльність незалежно від форми власності та господарювання. Але слід зазначити, що не всі юридичні особи є платниками ПДВ. Так, бюджетні установи, благодійні фонди тощо не будуть сплачувати даний податок до тих пір доки не розпочнуть займатися комерційною діяльністю, або в їх структурі не виникнуть відповідні виробничі підрозділи.

Функції які властиві лише ПДВ:

1. Фіскальна функція – у силу того, що ПДВ є частиною валового внутрішнього продукту, твердо фіксований в ціні товарів, він виконує функцію найбільш гарантованого джерела доходів держбюджету. Оскільки ПДВ перераховується до бюджету відразу після реалізації продукції, він виконує функцію найбільшого регулярного надходження як джерела доходів держбюджету.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

2. Регулююча функція – у зв'язку з тим, що ПДВ, будучи одним з найбільших дохідних джерел як держбюджету, так і місцевих бюджетів та відрізняючись ритмічними і стабільними надходженнями, має повсюдне поширення, він виконує функцію регулятора дохідної частини бюджетів.

Істотною проблемою в Україні є відшкодування ПДВ. Сумніви щодо потреби цього податку для країни виникають з огляду на те, що [2, с. 214]:

- відбуваються масові зловживання під час нарахування ПДВ;
- виникають труднощі з відшкодуванням ПДВ;
- відбувається лобіювання фінансових інтересів первинних олігархічних сил.

У Податковому кодексі України міститься процедура автономного відшкодування податку на додану вартість. Запровадження такої процедури допоможе податковим органам здійснювати відшкодування сумнівним платникам податку на додану вартість в оперативному режимі. Це значно прискорить процес відшкодування і позбавить від контакту з податковою службою. Але право на бюджетне відшкодування мають не всі платники.

З метою уникнення вищезазначених проблем та ретельного контролю за сплатою ПДВ в Україні, з 1 липня 2015 року внесені зміни до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) і введено систему електронного адміністрування ПДВ.

Система електронного адміністрування ПДВ, що організована на центральному рівні ДФС, забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податку [3]:

- сум податку, що містяться у виданих та отриманих податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН), та розрахунках коригування до них;
- сум податку, сплачених платниками при ввезенні товарів на митну територію України;
- сум поповнення та залишку коштів на рахунках у системі електронного адміністрування ПДВ;
- суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні в ЄРПН.

Система електронного адміністрування ПДВ не вносить кардинальних змін до загальних принципів справляння ПДВ, затверджених Кодексом. Норми Кодексу, які визначають коло платників ПДВ, об'єкт оподаткування, принципи формування податкових зобов'язань та податкового кредиту, залишаються незмінними.

Електронний рахунок у системі електронного адміністрування ПДВ (далі – електронний рахунок) – рахунок, відкритий платнику податку в Казначействі, на який

платником перераховуються кошти з власного поточного рахунку в сумах, необхідних для збільшення розміру суми, на яку платник податку має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування кількісних і вартісних показників до податкової накладної в ЄРПН, а також у сумах, недостатніх для сплати до бюджету узгоджених податкових зобов'язань з цього податку. Для кожного платника податку Казначейством відкрито один електронний рахунок [4].

Відкриття та обслуговування електронних рахунків Казначейством здійснюється на безоплатній основі. Інформація про рух коштів на електронних рахунках платникам податку надається ДФС України за відповідним запитом платника на безоплатній основі без обмеження кількості запитів та у часі.

Протягом минулого 2017 року була започаткована та на сьогодні знаходиться на різних стадіях реалізації значна кількість проектів, пов'язаних, зокрема, з адмініструванням ПДВ та його відшкодуванням, запровадженням нових електронних сервісів. На теперішній час фактично 97% заявлених до відшкодування сум ПДВ отримуються платниками протягом наступного місяця. А ще буквально рік тому близько 40% таких сум відшкодовувалися протягом наступного місяця, а по решті проводилися контрольно-перевірочні заходи і період їх відшкодування міг тривати до двох років [3].

Отже, ПДВ займає головне місце в податковій системі України, звісно, він має свої переваги та недоліки як з фіскальних позицій так і регулюючого обсягу споживання. Проаналізувавши переваги, недоліки та зміни в адмініструванні ПДВ можна зробити висновок, що головною метою впровадження системи електронного адміністрування ПДВ є запобігання зловживань шляхом незаконного отримання відшкодування ПДВ із бюджету, зниження ризиків формування фіктивного кредиту та унеможливлення отримання неправомірного відшкодування ПДВ з бюджету, скорочення обсягів тіньової економіки в країні та витрат держави на адміністрування ПДВ.

Список використаних джерел:

- 1. Податкова політика в Європейському Союзі. Представництво Європейської Комісії. – Київ, 2001. – 42 с.*
- 2. Мединська Т. В. Роль ПДВ у системі непрямого оподаткування України / Т. В. Мединська, Ю. П. Філь // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.02. – С. 212-216.*
- 3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.*

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

4. Податковий кодекс України: кодифіковано станом на 01 січня 2018 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/>.

Мельник Наталія, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. ЛНУ ім. Івана Франка

НАПРЯМИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

В умовах товарно-грошових відносин основним показником, що характеризує кінцевий фінансовий результат виробничо-господарської діяльності підприємства, є прибуток, який є безпосередньою метою виробництва. Прибуток створює визначені гарантії для подальшого існування підприємства, оскільки тільки його накопичення у вигляді різних резервних фондів допомагає переборювати наслідки ризику, пов'язаного з реалізацією товарів на ринку.

Проте в сучасних кризових умовах існування прибуток виступає найпроблемнішою фінансовою категорією. Саме прибуток забезпечує інтереси держави, власників, найманого персоналу підприємства, а також є головною рушійною силою ринкової економіки, тому пошук шляхів та резервів його збільшення є актуальним питанням сьогодення.

Мета дослідження – визначити економічну сутність поняття «прибуток підприємства» як ключового показника ефективності виробництва та дослідити шляхи його зростання.

Найважливішою фінансовою категорією, яка відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг та якість виробленої продукції, рівень собівартості є прибуток. Прибуток відіграє важливу роль у ліквідації бюджетного дефіциту, стабілізації господарства, подоланні кризових явищ.

Прибуток – це кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність його роботи. В умовах ринкової економіки прибуток є найважливішим фактором стимулювання виробничої і підприємницької діяльності підприємства. Саме цей показник створює фінансову основу для розширення діяльності, задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу. Податок на прибуток стає також головним джерелом формування надходжень до бюджету (державного, місцевого).

За рахунок прибутку погашають боргові зобов'язання підприємства перед банком та інвесторами. Отже, прибуток є головним узагальненим показником у системі оцінювальних показників ефективності виробничої, комерційної і фінансової діяльності підприємства. Сума прибутку, яку одержує підприємство, зумовлена обсягом реалізації продукції, и якістю

і конкурентоспроможністю на внутрішньому і зовнішньому ринках, асортиментом, рівнем витрат та інфляційних процесів, що супроводжують становлення ринкових відносин.

Існують різні підходи науковців до трактування поняття «прибуток підприємства». Серед вітчизняних та закордонних учених існують певні суперечності щодо визначення поняття прибуток.

І.А. Бланк, одним із перших в Україні використовує поняття співвідношення ризику і доходу, визначає прибуток як мірило фінансового здоров'я підприємства, як втілений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності [2].

Є.Ф. Брігхем вважає прибуток однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, яка характеризує відносини, що складаються у процесі суспільного виробництва [3].

В.П. Савчук характеризує прибуток як основний критерій ефективності господарювання.

А.М. Поддєрьогін визначає прибуток як частину заново створеної, виробленої та готової до розподілу вартості. Таким чином, наголошується на важливості процесу реалізації виробленого продукту за кошти [4].

А.С. Шеремет визначає прибуток, як основне власне внутрішнє фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на принципах самофінансування.

Проаналізувавши всі вище зазначені тлумачення категорії прибуток, можна зазначити, що прибуток у класичному розумінні – це різниця між виручкою підприємства від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт) та витратами на її виробництво, тобто собівартістю. Саме таке розуміння прибутку закладено в усіх законодавчих актах України, крім законодавства про оподаткування прибутку. Відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємства», прибутком вважається сума валових доходів, тобто доходів від усіх видів діяльності, скоригована певним чином для цілей оподаткування, зменшена на суму валових витрат підприємства і на вартість зносу (амортизації) основних і нематеріальних активів [5].

Прибуток виконує дві найважливіші функції:

1) характеризує кінцеві фінансові результати діяльності підприємства, розмір його грошових нагромаджень;

2) є головним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток підприємства (податок на прибуток — найважливіший елемент доходів державного бюджету) [6].

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Одним з найбільш важких завдань підприємства є оптимальне управління прибутком.

Управління прибутком являє собою систему функцій, методів, інструментів, важелів, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням прибутку, що застосовуються з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей. Управління прибутком включає в себе три взаємопов'язані підсистеми: формування, розподіл та використання.

Головними цілями управління прибутком є:

- збільшення доходів підприємства;
- зменшення витрат на виробництво (реалізацію);
- формування та реалізації ефективної податкової політики;
- оптимальний розподіл прибутку.

Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, потрібно шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання.

Резерви – це запаси, ресурси, кошти, що зберігаються і при потребі можуть використовуватися для певної мети. Вони виявляються на стадіях планування, виробництва та реалізації продукції. У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

I. аналітичний – етап виявлення і кількісної оцінки резервів;

II. організаційний – етап розробки комплексу технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечити використання виявлених резервів;

III. функціональний – етап реалізації заходів і контролю їх виконання.

Отже, основними джерелами резервів збільшення величини прибутку можна назвати збільшення обсягу реалізації виробленої продукції, зниження її собівартості, підвищення якості товарної продукції, реалізації її на більш вигідних ринках, пошук нових підходів до споживача, оптимізація витрат фінансових ресурсів на підприємстві. Лише вміле використання всієї системи резервів може забезпечити достатні темпи зростання прибутку на підприємстві.

Таким чином, прибуток – це кінцевий результат діяльності будь-якого підприємства, який характеризує абсолютну ефективність його роботи. Для його нарощення підприємства повинні активно шукати всі можливі шляхи вдосконалення виробництва, підвищення конкурентоспроможності власної продукції на внутрішніх та зовнішніх ринках, залучати всі виявлені резерви в процес виробничої діяльності, раціонально використовувати матеріальні, фінансові та людські ресурси. Важливим джерелом підвищення прибутку є раціональне використання його резервів шляхом підвищення товарообороту, зростання рівня доходу від реалізації товарів та удосконалення використання загалом.

Список використаних джерел:

1. Зінченко Т. Управління прибутком і рентабельністю підприємства в умовах ринкової економіки / Т. Зінченко // Вісті ДВ. – 2005. – 1 липня
2. Бланк И. А. Управление прибылью. — 2-е изд., расш. и доп. / И. А. Бланк. — К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. — 752 с.
3. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Є.Ф. Брігхем // Підручник: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997. — 1000с.
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Г.Г. Нам. — К.: КНЕУ, 2000. — 460 с.
5. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємства» від від 02.12.2010 N 13-14 – ВВР // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>
6. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Г.М. Рябенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал : Інноваційна економіка. – 2012. – №7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2012_7/105.pdf
7. Сидяга Б. Механізми управління формуванням і використанням прибутку підприємства ми / Б. Сидяга // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – 41 с.

Мисько Лідія, бакалавр

Науковий керівник- к.е.н, доц.Мединська Т.В.

Львівський торговельно-економічний університет

**ОЦІНЮВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ОСНОВНИХ БЮДЖЕТОУТВОРЮЮЧИХ
ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ**

Процес становлення податкової системи, а отже і здійснення податкової політики, можна поділити на етапи залежно від проходження певних етапів творення як системи оподаткування, так і механізмів її організації, а також становлення державної фіскальної служби як основного суб'єкта податкового менеджменту. Ці етапи творення ґрунтувалися на істотних змінах і доповненнях до податкових законів, за якими можна простежити становлення системи управління процесом оподаткування. До основних бюджетоутворюючих податків належать прямі і непрямі податки.

У суспільній структурі «держава – економіка» податки доходно-прибуткової групи є ваговими в усі моменти, за всіх обставин соціально-економічного життя. Серед переваг

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

прямого оподаткування доходів (прибутків) можна виділити його гласність, прозорість для контролю, поєднання громадянських та етичних рис із фіскальними.

На рис. 1 наведено динаміку основних прямих податкових надходжень до бюджету. Прибуткове оподаткування підприємств та організацій в Україні завжди було в центрі уваги законодавців, які неодноразово переглядали та вдосконалювали його. В Україні з 1 січня 2015 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України, згідно з якими до прямих податків належать: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, екологічний податок, рентна плата, а також місцеві податки: податок на майно, єдиний податок. Щодо нарахування податку на прибуток як основного бюджетоутворюючого прямого податку, то були внесені зміни до визначення об'єкта оподаткування, який визначається як різниця між фінансовим результатом (за фінансовою звітністю) та податковими різницями (амортизацією, резервами, фінансовими операціями). Кількість податкових різниць скоротилася з 49 до 3 позицій та водночас скасовано ряд пільг для платників і все це компенсується відсутністю податкових перевірок з боку фіскальної служби за підсумком роботи 2015 року.

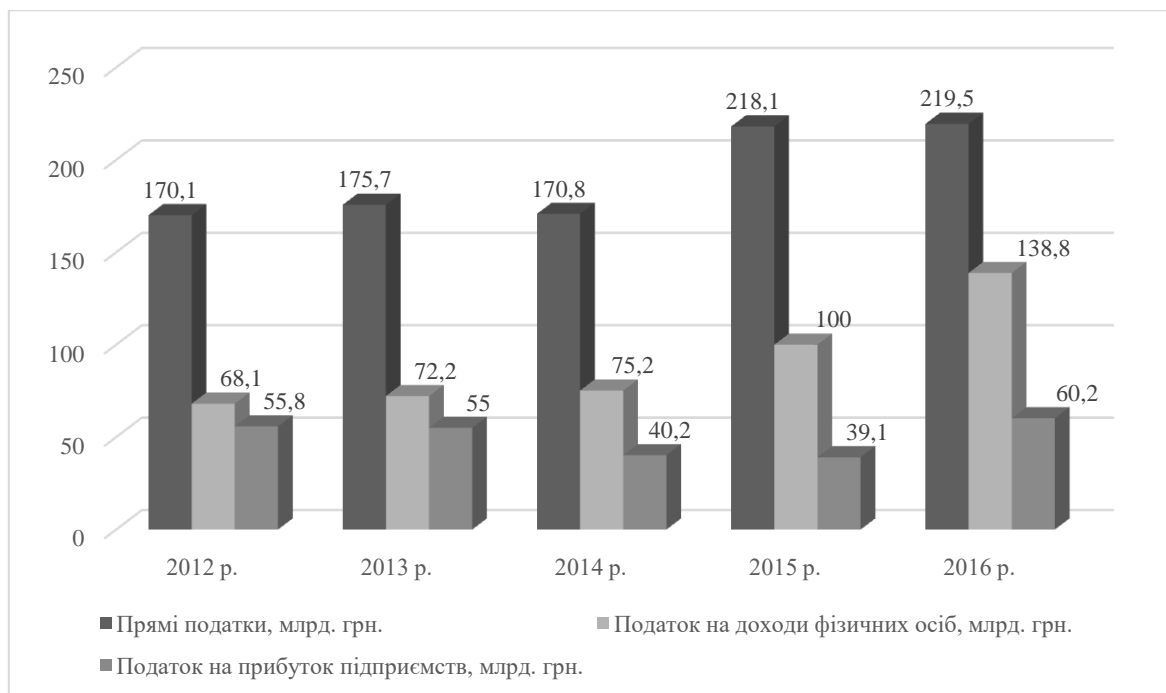

Рис. 1. Динаміка надходжень прямих податків до бюджету України за 2012-2016 рр. [1]

Податок на прибуток посідає друге місце після ПДВ за значущістю у доходах бюджету. Структура доходів бюджету України за 2012-2016 рр. свідчить про тенденцію до зниження питомої ваги податку на прибуток у податкових надходженнях починаючи з 2013 року, звичайно найменші поступлення спостерігалися у кризовому 2014 році.

Характеризуючи фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств за період з 2012 по 2016 рр. в Україні, відзначимо, що відбувалося зростання абсолютних сум

поступлень даного платежу до 2013 р., однак за 2013-2014 рр. надходження значно зменшилися у зв'язку із військово-політичною ситуацією в країні.

Аналізуючи динаміку надходжень ПДФО, відзначимо позитивну тенденцію як в абсолютних, так і у відносних показниках. Так, питома вага податку з доходів громадян у доходах бюджету в період з 2012 по 2016 рр. щорічно збільшувалась. Якщо в 2012 р. зменшилася та у 2013 р. знову збільшилась до 16,29%, а у 2014 р. зросла до 16,49% і аналогічно в 2015 р. Це спричинено із ростом заробітної плати, темпів інфляції в країні.

В Україні існує проблема ухилення від оподаткування доходів, що є однією з найгостріших проблем, що виокремлює її з-поміж більшості європейських країн. На масштаби ухилення від сплати податків впливає високий рівень податкових ставок, нерівномірний розподіл податкового навантаження, порушення принципу рівності платників перед законом, складність і недосконалість законодавства, яким регулюється підприємницька діяльність, зокрема податкового, недотримання норм законів, неефективність державної бюджетної політики [2, с. 397].

Характерною особливістю непрямих податків є те, що:

- це внутрішні податки які не можуть регулюватися нормами міжнародних договорів, крім договорів, ратифікованих Верховною Радою України, до вступу у силу законів за кожним з вказаних податків;

- вони виникають тільки на останньому етапі в процесі реалізації товарів (робіт, послуг) безпосередньо виробником чи торгівельною організацією, а також юридичними і фізичними особами, які ввозять на митну територію України товари, шляхом надбавки до ціни товару (робіт, послуг), що склалася, створюючи нову вартість;

- вони стягуються державою незалежно від результатів господарської діяльності платника податків;

- непрямыми вони є через те, що фактично матеріальні витрати зі сплати податку несе споживач у складі ціни на продукцію, що він придбав.

Тому вони носять характер податків на споживання. Платник податку (юридична чи фізична особа) виступає як посередник, що нараховує і сплачує податок у бюджет держави. Фіскальна роль податків на споживання чітко інтерпретується їх часткою у складі доходів бюджету [3, с. 213]. На рис. 2 наведено динаміку основних непрямих податкових надходжень до бюджету.

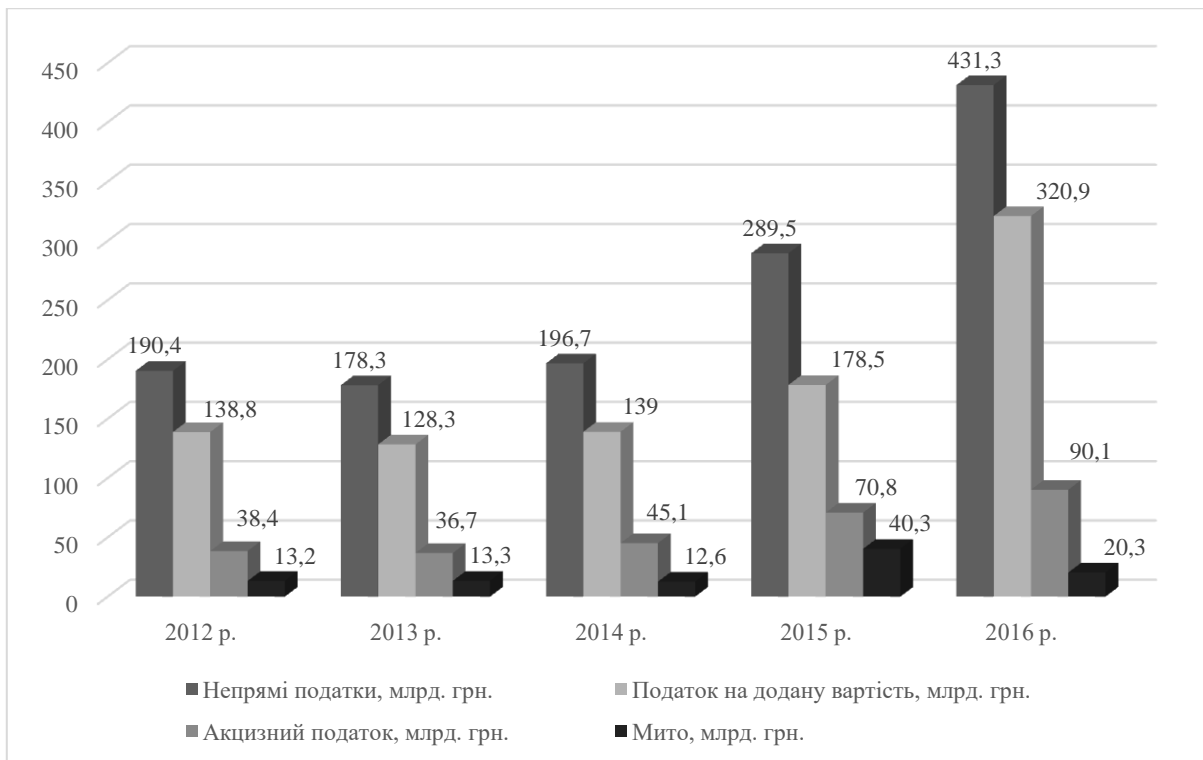

Рис. 2. Динаміка надходжень непрямих податків до бюджету України за 2012-2016 рр.

[1]

Як видно з рис. 2, чільне місце серед податків на споживання займає ПДВ – найвища форма генезису універсальних акцизів. Об’єктивна необхідність застосування ПДВ в Україні пояснюється прагненням нашої держави до інтеграції у ЄС, однією з умов якого є використання саме цього податку. І, скасувавши ПДВ, Україна просто випаде з інтеграційних процесів не лише в Європі, а й у світі.

Хоча в абсолютному вимірі надходження від ПДВ зростають до 2016 року. Спостерігається тенденція до зменшення частки ПДВ за 2013 р., що було спричинено політичною ситуацією та економічною кризою.

У 2013 році зафіксовано зменшення надходжень акцизного податку на тютюн та тютюнові вироби на 1,6 млрд. грн., або на 5,7%, що пояснюється змінами у правилах адміністрування податку від 20 листопада 2012 р., яким передбачена авансова сплата акцизу під час придбання акцизних марок і збільшено розмір мінімального акцизного оподаткування та специфічної ставки податку з одночасним зменшенням адвалерної ставки. Водночас збільшилися надходження акцизу на транспортні засоби на 13%. Слід відмітити, що останнім часом зростає фіскальна роль акцизного податку при формуванні дохідної частини бюджету. Зазначимо, що за 2014 рр. відбулося значне зростання надходжень від акцизного податку в абсолютному вимірі, що насамперед це спричинено стрімким зростанням ставок акцизів, особливо на тютюнові вироби.

З метою підвищення ролі акцизу у податкових надходженнях поступово підвищуються ставки цього податку. З 1 січня 2015 року відповідно до Закону України від 28 грудня 2014 року №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» запроваджено акцизний податок з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти та інше паливо) та одночасно скасовано збір на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства [4].

Незважаючи на незначне збільшення надходжень від акцизного податку до бюджету в масштабах держави, резерви зростання доходів від податку значні. Загрозливі обсяги тіньового продажу алкогольних напоїв, існування значного обсягу контрабанди алкоголю з сусідніх країн, функціонування тіньових схем ухилення від акцизного оподаткування та нецільового використання етилового спирту, існування пільг для автомобільної промисловості – ось лише деякі джерела, вміле використання яких дасть змогу залучити значні обсяги додаткових надходжень до державної скарбниці.

Проаналізувавши податкову систему за основними бюджетоутворюючими податками, дійшли висновку, що проблема податкової політики в Україні полягає в недостатньому рівні оподаткування податкової бази, що є набагато меншою, ніж у держав із розвинутою економікою. Проблема також полягає у нерівномірному розподілі податкового навантаження між суб'єктами бізнесу. Через механізм перекидання податків податковий тягар більшою мірою перекидається на простого споживача, котрий неспроможний компенсувати власні витрати, в структурі яких значну частку становлять податкові платежі.

Податкова реформа в Україні була покликана реалізувати два основних завдання:

- по-перше, в умовах глибокого розбалансування системи державних фінансів необхідно збільшити доходи бюджету,
- по-друге, з метою стимулювання швидкого відновлення економіки потрібно створити сприятливий фіскальний простір для бізнесу та інвестицій.

Власне, це ті головні питання, які неможливо було вирішити у рамках колишнього нерегульованого податкового законодавства і на виконання яких спрямована податкова реформа.

Список використаних джерел:

1. *Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.*
2. *Мединська Т.В. Пряме оподаткування в контексті європейського досвіду/ Т.В. Мединська, Р.Ю. Черевата // Збірник наукових праць. Луцький національний*

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

технічний університет. – Луцьк, 2015. – Випуск 12 (45). – Ч. 3. – С. 389-400. – Серія «Облік і фінанси».

3. *Мединська Т. В. Роль ПДВ у системі непрямого оподаткування України / Т. В. Мединська, Ю. П. Філь // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.02. – С. 212-216.*
4. *Податковий кодекс України: кодифіковано станом на 01 січня 2018 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/>.*

Мищишин Ірина, магістр

Науковий керівник – д.е.н., доц. Ватаманюк – Зелінська У.З. ЛНУ ім. Івана Франка

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Звертаючи увагу на складні економічні умови в нашій країні на сучасному етапі розвитку, велика кількість вітчизняних підприємств мають проблеми з платоспроможністю, деякі з них стоять на межі банкрутства, а значна кількість вже збанкрутувала.

Ефективність діяльності підприємства великою мірою залежить від того, як швидко і правильно воно орієнтується у середовищі ринкових відносин і реагує на зовнішній вплив. Основна мета діяльності підприємства має бути спрямована на його всебічний розвиток для забезпечення та збільшення конкурентних переваг та отримання прибутку. Усе це вимагає використання ефективних управлінських рішень та розробки стратегій. Тому, в умовах фінансової кризи підприємство розробляючи стратегії повинно також здійснювати антикризові заходи[1].

Антикризове управління підприємством – це унікальна система, що відрізняється стратегічним напрямом та має можливість повністю усувати затруднення, зафіксовані в роботі підприємства. Основні принципи, на яких базується система антикризового управління – це діагностика кризових ситуацій у фінансовій роботі підприємства, терміновість реагування на кризові явища, адекватність реагування підприємства на рівень реальної загрози його фінансовому стану, а також реалізація внутрішнього потенціалу для виходу з кризи [2].

Беручи до уваги антикризові заходи, на які посиляються сучасні підприємства, найпоширенішими та найактуальнішими є:

1. Зменшення витрат – інструмент, який підприємство використовує для стабілізації фінансового стану. Зрозуміло, що для того, щоб збільшити рентабельність продажів, а в подальшому і приплив коштів, потрібно зменшити витрати. Для цього нормуються всі статті витрат і контролюється виконання встановлених нормативів. Цей підхід покаже помітні результати і втримає витрати компанії на заданому рівні.

2. Вертикальна і горизонтальна інтеграція. Вертикальна інтеграція проводить тісну роботу з основними постачальниками сировини й матеріалів, а також проводить моніторинг цін на сировину, вихід на ринок нових постачальників. Горизонтальна інтеграція передбачає пошук нових можливостей здійснення закупівель разом з іншим покупцем. Зростання обсягів закупівлі дозволить отримати знижки.

3. Аналіз можливостей передачі на аутсорсинг дорогих процесів. Слід вибрати, що вигідніше робити самостійно, а що дешевше закуповувати в інших виробників.

4. Жорсткість контролю всіх видів альтернативних витрат.

5. Оптимізація технологічних процесів.

6. Жорсткість кадрової політики.

7. Перегляд організаційної структури на предмет виключення зайвих рівнів управління[3].

Фінансова криза – одна з фаз розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини, що виникають на підприємстві [4]. На практиці кризу прирівнюють як загрозу неплатоспроможності та банкрутства підприємства, його діяльність в неприбутковій зоні або відсутність у цього підприємства потенціалу для успішного функціонування.

Характерними ознаками і фазами кризи є періодичний і тривалий дефіцит ресурсів підприємства для здійснення своїх зобов'язань та фінансування основної діяльності. Зовнішнім виявом такого становища є виникнення неплатоспроможності, яка характеризується затримкою у часі здійснення поточних платежів (порушення терміну сплати у зв'язку з недостатністю грошей на розрахунковому рахунку), сплатою економічних санкцій (штрафів, пені) за несвоєчасну сплату, появою простроченої кредиторської заборгованості та непогашених кредитів і позик.

Аналіз фінансової кризи підприємства є узагальненням всіх складових економічної стратегії. Його головним завданням є визначення потенційних можливостей кризових ситуацій та банкрутства, і формування заходів їх уникнення. Початкова діагностика банкрутства підприємств характеризує систему оцінки параметрів кризового фінансового розвитку підприємства, яка здійснюється на основі методів факторного аналізу та прогнозування[5].

Отже, головною метою діяльності підприємства під час фінансової кризи є стабільне функціонування і сталий розвиток. При цьому заздалегідь можна створити певні умови функціонування підприємства і визначити фінансово – економічну базу, на основі яких буде розвиватися дане підприємство. Тому головними цілями менеджера підприємства є

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

прийняття доцільних управлінських рішень та створення правильної фінансової стратегії, що допоможе підприємству вижити під час фінансової кризи і не збанкрутувати.

Список використаних джерел:

1. Білошурський М.В. Деякі особливості діагностики кризового стану підприємства / Білошурський М.В. // *Актуальні проблеми економіки*. - 2015. - № 3. - С. 85 - 89.
2. Біляєва В.І. Теорія і практика антикризового управління / Біляєва В.І. // *Актуальні проблеми економіки*. - 2014. - № 6. - С. 57 - 59.
3. Сажієнко С. А. Роль антикризового управління в запобіганні банкрутства підприємств / С. А. Сажієнко // *Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки*. - 2016. - № 6. - Т. 2. - С. 52-55.
4. Андрушко О. Капустяк М. Теоретико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / Андрушко О. Капустяк М. // *Регіональна економіка*. 2015. - №4. - С. 66-72.
5. Манойленко З. Особливості ранньої діагностики та оцінки ефективності управлінських впливів щодо попередження кризових явищ / Манойленко З. // *Підприємництво, господарство і право*. - 2014. - № 3. - С. 34 - 39.

Моргун Соломія, магістр

Науковий керівник – к.е.н., доц. Смолінська С.Д. ЛНУ ім. Івана Франка ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ РЕКЛАМНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

На сучасному етапі розвитку підприємницької діяльності для вітчизняних суб'єктів господарювання вкрай важливо залишатися конкурентоспроможними та приносити високі доходи своїм власникам. Основним шляхом максимізації прибутків є отримання грошових коштів від реалізації продукції.

Внаслідок складної політичної ситуації, яка склалася в Україні у 2013-2016 рр. та поглиблення економічної кризи спостерігалось зростання споживчих цін за зменшення доходів населення та їх купівельної спроможності. Згідно даних Державної служби статистики, лише за 9 місяців 2016 року ціни на товари в Україні зросли на 4,8% порівняно з попереднім 2015 роком. При цьому прибутки більшості вітчизняних підприємств різко скоротилися.

Для того щоб вести успішний бізнес, вже недостатньо просто пропонувати найкращий товар за найдоступнішою ціною. Щоб забезпечити постійне зростання прибутків необхідно

Львів, 10 травня 2018 р.

формувати попит на товар, доносити до потенційного споживача інформацію про переваги продукції конкретного виробника. Саме на це має бути націлена робота усіх працівників фірми. За таких умов для забезпечення раціональної організації як виробничої, так і збутової діяльності підприємства важливим є формування маркетингової стратегії та налагодження ефективних комунікацій із споживачем [6].

Більшість українських виробників є недостатньо відомими для споживачів України, якісним характеристикам товарів українських виробників часто не довіряють, і, відповідно, в деяких галузях споживачі віддають перевагу не вітчизняним, а закордонним товарам.

За таких умов саме рекламні заходи здатні краще інформувати потенційних покупців про переваги того чи іншого товару чи послуги саме від українських виробників. Дійсно, реклама оточує нас звідусіль і ми можемо спостерігати достатньо велику кількість реклами вітчизняних товарів, проте питання в тому, чи якісна ця реклама, чи дозволить вона просунути товар не лише на ринку України, але й вийти за межі нашої країни і чи зможе існуюча рекламна кампанія українських брендів зробити їх лідерами на міжнародному ринку.

Одним з найбільш складних і неоднозначних питань у стратегічному плануванні рекламної діяльності є проблема встановлення розміру бюджету. Як правило, кожного замовника хочеться заощадити, а рекламне агентство справедливо вважає, що не можна отримати якісний продукт, не вклавши певну кількість грошових коштів. Як правило, бюджетні плани включають в себе кілька складових, які відповідають рівню витрат кожного етапу виконання послуг в даній сфері. Крім цього бюджетування рекламної діяльності націлене і на виявлення найбільш ефективних і доцільних напрямів використання фінансових коштів, а також впровадження системи контролю за діяльністю компанії з використання технічних засобів, інформаційних технологій і персоналу.

Протягом останнього десятиліття спостерігається зростання значення рекламної кампанії, яка допомагає як зарубіжним, так і вітчизняним виробникам створювати нові унікальні бренди, будувати позитивний імідж компанії, формуючи при цьому стійкі конкурентні переваги своїх торгових марок у свідомості покупців.

На сьогодні реклама перетворилася на невід'ємну частину не лише економічного, але й соціального життя населення. Усвідомлення важливості реклами є рушійним фактором розвитку суб'єкта господарювання. Сучасна реклама спрямована на створення умов для сприйняття покупцем рекламного звернення, прийняття рішення про купівлю товару і забезпечення постійного процесу купівлі.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Реклама слугує найбільшим інформативним каналом про нові і досконалі товари. Як відомо, однією із найважливішим умов ефективної підприємницької діяльності є створення нових конкурентоспроможних товарів, які відповідатимуть потребам споживачів. Цей процес вимагає цілеспрямованих рекламних зусиль як у сфері виробництва, так і у сфері торгівлі. Саме реклама виводить нові товари та послуги на ринок та формує нові потреби. Якщо виробника позбавити такого ефективного зв'язку, яким є реклама, то у нього знакає стимул вкладати гроші у вдосконалення старої та створення нової продукції. Як наслідок, зникає прагнення розвиватися та конкурувати [5].

Часто, недооцінюючи вплив рекламної кампанії, підприємства заради економії ресурсів значно скорочують витрати на рекламну діяльність. Проте це вважається помилковим рішенням, і підтвердженням цього є успішна діяльність на світовому ринку таких добре відомих компаній як Nike, RedBull, Snickers тощо. Їхнього успіху було досягнуто саме завдяки креативній та не схожій на інші рекламні кампанії.

Так, наприклад, рекламна кампанія Nike своїм мотивуючим гаслом: «Не обов'язково бути від народження успішним, ми є успішними, поки намагаємося розвиватися і працювати над собою, поки ставимо свої особисті рекорди. Просто зроби це!», демонструє, що варто ризикувати, відкривати для себе щось нове, пробувати те, чого ми завжди хотіли. Така рекламна кампанія найкраще створює зв'язок із споживачем, і показує, що одяг та аксесуари саме бренду Nike дозволяють покупцю почуватися впевненішими у собі, у своїх власних силах і добиватися хороших результатів[7].

Snickers є одним із найулюбленіших шоколадних батончиків на світовому ринку. Але і у даному випадку успіху було досягнуто завдяки розробці власних маркетингових матеріалів. В основу реклами Snickers була покладена ідея щодо позбавлення хлопців від голоду, який вибиває їх із колії. Snickers – шоколадний батончик, який допомагає відновити своє «я». Як наслідок, вихід рекламного ролика Snickers на телебачення стало причиною зростання загальних продаж Snickers на ринку на 8% [8].

Останнім часом сфера маркетингу активно розвивається і в нашій країні. Відкриваються установи, що навчають мистецтву реклами, а рівень якості самої реклами з кожним роком зростає, тим самим стаючи надійним джерелом інформування споживачів про широкий асортимент товарів і послуг.

Прикладом може слугувати українська корпорація Roshen, яка почала рекламувати торгову марку одразу після її створення. На певному етапі свого існування основною метою стало підвищення національної свідомості та пробудження відчуття належності до України у співвітчизників. Так з'явилася загальнонаціональна іміджева програма «Roshen. Україна від краю до краю. Українці від серця до серця». Стартувала національна промоакція, яка мала

слоган «Збери свою Україну». Імідж програми зростав за рахунок нестандартних призів, які спонукали споживачів до придбання продукції. Творчий відділ BatesUkraine створив для корпорації серію роликів, які демонструють єдність народу.

Щоб домогтися максимального охоплення цільової аудиторії, задіяли всі загальнонаціональні телевізійні канали, оскільки ТБ – це наймасовіший засіб поширення інформації. Головний герой ролика – водій, якому дорогою відкриваються чудові краєвиди України. Зйомки ролику відбувались у Карпатах, Києві та Запоріжжі. Основою стала пісня «Я їду до дому» групи Океан Ельзи, яка набула широкої популярності. Цей трек став свого роду гімном корпорації Roshen. Після акції було проведено дослідження про те, як вплинула комунікація на бренд Roshen. Результати – підвищення знання марки. Споживач почав асоціювати Roshen, як українського виробника кондитерських виробів. Обсяги продажів цукерок у коробках збільшилися. Таким чином, цілі іміджевої стратегії було досягнуто.

Здавалося б, усе просто – чим більше грошей, тим більше реклами. Реклама створює певний імідж, образ у свідомості споживачів. Іноді пробуджує цікавість – треба спробувати, треба покуштувати. Найефективнішим цей засіб є у випадку, коли необхідно представити новий продукт споживачам, познайомити їх із новим виглядом продукту, нагадати про його існування.

Особливістю реклами є те, що вона діє на підсвідомість аудиторії. При виборі продукту споживачі передусім згадують про торгову марку, яка була найбільше представлена у процесі рекламної кампанії. Реклама створює певний образ у свідомості споживача, викликає певні асоціації. Цей образ повинен чітко асоціюватися з торговою маркою, що рекламується. Якщо, переглядаючи рекламний ролик, споживач впізнає рекламовану торгову марку, навіть якщо вона не названа, це свідчить про майстерність, з якою проводиться рекламна кампанія, на індивідуальність та креативність реклами. Іноді виникає протилежна ситуація. Ринок переповнений високохудожньою рекламою, яку з цікавістю споглядає аудиторія, проте торгова марка, що рекламувалась, не запам'ятовується. Це істотно знижує ефективність реклами.

Одним з прикладів неефективності проведення рекламної кампанії є йогурт «Скелетон» від Danone. Рекламний слоган «Подбайте діти про своє скелеті», а також черепа і схрещені кістки, намальовані на нових кисломолочних продуктах під назвою «скелетон», за задумом компанії Danone, повинні були привести в захват. Однак особливого інтересу до «страшним» йогуртам і сирки отримати не вдалося, навіть гірше: такої упаковки злякалися батьки цільової аудиторії.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Ще одним прикладом невдалої рекламної стратегії стала реклама відомого європейського виробника товарів для дітей Gerber. Фірма почала продавати дитяче харчування в Африці, і вони використовували ті ж упаковки, як у США, з усміхненим дитиною на етикетці. Пізніше вони дізналися, що в Африці, на етикетках малюють вміст, так як багато людей не вміють читати.

General Motors зазнав фіаско у спробі просунути автомобіль «Нова» в Центральній і Південній Америці. «Nova» по-іспанськи означає «не їде» [7].

Для того, щоб рекламна кампанія була ефективною і сприяла підприємству займати лідерські позиції на ринку, вона повинна бути легкою для запам'ятовування, стосуватися кожного споживача без винятку, показувати всі свої переваги від придбання саме цього товару, робити покупця щасливішим, успішнішим та задовольняти його потреби.

Варто відмітити, що реклама може мати як позитивні, так і негативні сторони для підприємства. Позитивним аспектом рекламної кампанії є те, що вона слугує найбільшим інформаційним джерелом про товари і послуги для споживачів, слугує засобом контролю над якістю виробів та сприяє збільшенню та підтриманню попиту. Крім цього, за умови ефективності реклами, вона сприяє зростанню обсягів реалізації і тим самим дозволяє збільшити фінансові надходження фірми, а також формує позитивний імідж компанії.

Проте не завжди добре спланована і організована рекламна кампанія може принести очікуваний ефект. Існують випадки коли не до кінця продумана реклама, помилкові рекламні слогани та неправильний переклад можуть стати причиною провалу і принести значні збитки підприємству та підірвати репутацію серед споживачів. В такому випадку потрібно чітко розуміти і дотримуватися основних вимог проведення рекламних заходів, а саме: реклама повинна бути зрозумілою і легкою для запам'ятовування; реклама повинна бути правдивою, давати споживачу правильну уяву про товари або послуги, що рекламуються; реклама повинна проводитися постійно, систематично та безперервно.

Список використаних джерел:

1. Про рекламу : Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник / С. С. Гаркавенко. — К. : Лібра, 2002. – С. 236.
3. Вплив реклами на просування споживчих товарів в умовах сучасного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/13_4.pdf
4. Вплив маркетингової діяльності підприємства на економічну ефективність його функціонування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nuph.edu.ua.pdf>

5. *Влияние рекламной компании на лидерские позиции предприятия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.spkneu.org/2015>*
6. *Індекси споживчих цін на товари та послуги. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>*
7. *Найбільш провальні салогани відомих брендів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cikavi-faktu.pp.ua.html>*
8. *Реклама в комплексі просування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/marketingdistance>*
9. *Смерть гігантів: провальні проекти від відомих брендів). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://navkolonas.com/archives>*
10. *Ты - не ты, когда ты голоден. Глобальная кампания от Snickers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sostav.ua/columns/2011/07>*

Назар Наталія, бакалавр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Попович Д.В. ЛНУ ім. Івана Франка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий бізнес є основною складовою частиною економіки будь-якої держави. Малі підприємства мають деякі переваги порівняно з великими, оскільки забезпечують населення великою кількістю робочих місць та сприяють надходженню грошових коштів до державного бюджету шляхом сплати податків.

Одним зі шляхів пом'якшення наслідків фінансової кризи є розвиток малого підприємництва, оскільки воно відіграє важливу роль у насиченні ринку споживчими товарами та послугами повсякденного попиту, також є провідним сектором ринкової економіки, визначає темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику валового внутрішнього продукту.

З розвитком ринкових відносин посилилась роль малого бізнесу в державі. У зв'язку з переходом до економічних реформ в Україні, відбувається швидке зростання недержавного сектора економіки, однією з форм якого є малий бізнес. До малих підприємств відносяться підприємства, в яких середня чисельність працівників, зайнятих за звітний період на підприємстві не перевищує 50 осіб. Більшість вчених під малим бізнесом розуміють діяльність, яка здійснювана невеликою групою осіб, або підприємство, кероване одним власником [1].

Для підняття економіки України потрібно розвивати малий бізнес, який має забезпечувати 50-60% ВВП країни, проте його частка у нашій державі становила лише 15%

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

у 2017 році. На розвиток малого підприємництва впливають фактори різного характеру, найголовнішими серед них є економічні, правові, інформаційні, соціально-психологічні. На сьогодні вітчизняний малий бізнес стикається з низкою проблем, особливо з неефективною системою державної влади та управління, що призводить до зростання тіньової економіки. Також мають місце негативні фактори, які актуальні не лише для малого, але й великого бізнесу, а саме: слабкий захист прав власності, надмірний державний контроль, великий регуляторний тиск з боку держави, значні бар'єри на шляху започаткування багатьох видів бізнесу та надмірна кількість дозволів і ліцензій.

Найбільша кількість малих і середніх підприємств традиційно зосереджена в найбільших промислових регіонах країни: м. Києві – 25,4%, Дніпропетровській – 11,2%, Донецькій – 6,8%, Харківській – 6,7%, Львівській – 5,5%, Київській – 5,5%, Одеській – 5,2% областях [2].

У 2017 році малий і середній бізнес (МСП) в Україні забезпечував 79,1% робочих місць і створював 59% доданої вартості, що перевищує аналогічні показники Польщі та Німеччини. Компанії України мають велику міру гнучкості й пристосування. Це ті необхідні властивості, які допомагають їм вижити і розвиватися в умовах трансформації економіки.

За даними Державної служби статистики України станом на 01.01.2016 року частка малих підприємств становила 327814 одиниць, тобто 95,5% від загальної кількості, середніх – 15203, великих – 423. За стандартами ЄС, частка малих та середніх підприємств (із кількістю працюючих до 250 осіб) має складати близько 98% загальної кількості підприємств в державі. Також продуктивність праці в Україні на малих підприємствах у різні роки була на 10-20% вищою за продуктивність праці на великих. До того ж, через їх невеликий розмір вони гнучкіші та швидше реагують на зміни економічних умов та попит споживачів.

Роль і місце малих підприємств у національній економіці найкраще проявляються у виконуваних ними функціях:

1) малий бізнес сприяє формуванню конкурентного середовища, оскільки є антимонопольним за своєю природою;

2) малий бізнес здатний оперативно реагувати на тенденції ринку й розробляти нові продукти для задоволення потреб споживачів;

3) малий бізнес сприяє створенню нових робочих місць і поглинає надлишкову робочу силу під час циклічних спадів та циклічних зрушень в економіці, що сприяє розв'язанню проблеми зайнятості;

4) малий бізнес пом'якшує соціальну напругу в суспільстві при розширенні соціальної бази реформ [4, с. 34].

Малий бізнес, як інституційний сектор економіки, давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Так, у більшості розвинутих країн малий бізнес щороку забезпечує приблизно 35–40% валового внутрішнього продукту та від 60 до 70% приросту нових робочих місць, що дозволяє активно впливати на рівень безробіття [3, с. 466].

Сьогодні серед основних причин гальмування розвитку малого підприємництва в Україні виділяють:

- переважно декларативний характер державної підтримки підприємства, у зв'язку з неоднозначністю та суперечливістю нормативно-правової бази;
- організаційно-правові труднощі започаткування бізнесу, особливо на стадії переходу від реєстрації до початку діяльності, значні витрати часу та фінансових ресурсів на одержання дозвільних документів;
- обмеженість доступу до фінансово-кредитних, інвестиційних ресурсів, нерозвиненість інфраструктури фінансової підтримки (наприклад, недоступність кредитних ресурсів як для започаткування, так і для ведення бізнесу);
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи навчання та перепідготовки персоналу для підприємницької діяльності;
- надмірне податкове навантаження і, як наслідок, значна кількість підприємців регіону та їх працівників приховують свою діяльність;
- відсутність дієвої регіональної підтримки місцевих товаровиробників, що негативно впливає на групу регіонів із низькими інтенсивністю й соціальною значимістю розвитку малого підприємництва.
- відсутність нормативно-правового забезпечення створення та розвитку кластерних об'єднань, особливо в регіонах з концентрацією великих виробництв – Донецької, Дніпропетровської, Луганської, Запорізької, Харківської областей.

Малий бізнес є засобом існування для мільйонів людей не тільки в Україні, а й закордоном. Мале підприємництво здатне вирішувати проблеми з зайнятістю населення, шляхом створення нових робочих місць і поглинання надлишкової робочої сили. В Україні ця проблема останнім часом дуже загострюється. Дивлячись на зарубіжний досвід, мале підприємництво є більшим стабілізуючим фактором, ніж великі підприємства. Створення

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

великої кількості малих підприємств дає поштовх в розвитку регіональної економіки. Розвиток здійснюється через конкуренцію малих підприємств між собою [5].

На сьогоднішній день особливо актуальним є розробка і реалізація ефективної державної політики для підтримки та розвитку малого бізнесу, стимулювання підприємницької діяльності, що є основою для забезпечення економічного та соціального благополуччя держави. Тому виникає необхідність її проведення, яка полягатиме в збільшенні кількості малих підприємств, забезпеченні зростання зайнятості в даному секторі економіки на рівні 25–30% населення та виробництва до 25%ВВП. Для вирішення цього завдання необхідним є:

- створення в повній мірі відповідної нормативно-правової бази;
- забезпечення подальшого функціонування спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств;
- створення єдиної системи реєстрації та легалізація суб'єктів підприємництва;
- впровадження порядку кредитування малого підприємництва комерційними банками під гарантії бюджетних коштів;
- введення пільгового оподаткування прибутку комерційних банків, одержаного за рахунок кредитування малих підприємств [6];
- спрощення процедур започаткування та ведення бізнесу;
- удосконалення системи кредитування малого бізнесу, надання вигідних банківських кредитів для суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- проведення моніторингу малого і середнього підприємництва щодо стану бізнес-середовища;
- впровадження гнучкої інвестиційної підтримки, орієнтованої на виробничу та інноваційну сфери.

Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Через його відсутність малі підприємства надалі не відіграють вагомої ролі в економіці нашої країни. Як наслідок, вони не можуть стати одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, сприяти розвитку конкуренції, створенню нових робочих місць, швидкого насичення ринку товарами й послугами, активізації інноваційних процесів.

Список використаних джерел

1. Гайдук В. А. Розвиток малого підприємництва та його вплив на економіку регіону / В. А. Гайдук, В. Є. Сорока // *Економіка і регіон.* – 2012. – № 1. – С. 34–38.

2. *Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва : стат. зб-к. / за ред. М. С. Кузнєцової. – Київ : Державна служба статистики України, 2016. – 514 с.*
3. *Піжук О.І. Розвиток малого підприємництва як один із шляхів гармонізації гендерних процесів в Україні / О. І. Піжук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 466–476.*
4. *Проблеми та перспективи розвитку кредитування малого бізнесу комерційними банками України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua/?p=635>*
5. *Розвиток малого підприємництва в контексті Податкового кодексу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/370>*
6. *Теоретичні та нормативно-правові основи малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sm.znaimo.com.ua/docs/63/index-305215-1.html?page=3>.*

Павлик Ірина, магістр

Науковий керівник - к.е.н., доц.. Ясіновська І.Ф. ЛНУ ім. Івана Франка

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

У наш час економіка країни не може розвиватись належним чином без залучення іноземних інвестицій. Саме вони є запорукою системного розвитку матеріально-технічної бази, стимулювання конкуренції на ринку, підвищення рівня життя у країні. Тому дослідження проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України є актуальною теоретичною і прикладною проблемою.

Метою моєї роботи є розгляд основних проблем залучення іноземних інвестицій до економіки України, а також аналіз можливих шляхів покращення ситуації.

Сьогодні ми можемо спостерігати тенденцію глобалізації світової економіки, тому саме іноземні інвестиції можуть надати національній економіці того самого поштовху, якого вона потребує, через збільшення капіталу цієї країни, через введення нових технологій. Але для України все ускладнюється тим, що наша країна дуже тяжко виходить з економічної кризи минулих років.

Інвестиційний процес в Україні гальмується низкою суб'єктивних і об'єктивних факторів, серед яких політична й економічна нестабільність, часті зміни законодавства, повільні темпи приватизації, нерозв'язаність питань земельної власності тощо [3, с. 272].

Однак, все ж таки, питання залучення іноземних інвестицій є досі актуальним для України.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

На основі проведених досліджень можна зробити такий висновок: за період незалежності в Україні спостерігається позитивна динаміка щодо залучення іноземних інвестицій в економіку нашої країни. Для України, як країни, що переживає системну трансформацію, стратегічною метою зовнішньоекономічної політики має стати максимальне використання позитивних ефектів від залучення прямого іноземного капіталу [4, с. 131].

Складна ситуація у вітчизняній економіці багато в чому пояснюється її надмірною залежністю від зовнішньої кон'юнктури та наслідками світової фінансової кризи, яка істотно вплинула на економіку України, починаючи з 2007-2008 рр. В Україні майже сформовано інституційні засади для залучення міжнародних інвестицій. Але регіональна та галузева спрямованість іноземних інвестицій не завжди чітко відповідає національним інтересам держави.

Зростання інвестицій в економіку України не носить поки що загрозового характеру для економічної безпеки країни внаслідок відносно незначних обсягів вкладених капіталів. Разом з тим, треба враховувати всі можливі позитивні й негативні наслідки прямих іноземних інвестицій для приймаючої країни.

Разом з тим існує багато питань у плані покращення інвестиційного клімату держави, який за оцінками іноземних фінансово-аналітичних компаній, залишається вкрай несприятливим. [1, с. 368]

Негативними характеристиками інвестиційного клімату в Україні є такі, як: недосконалість правового поля, політична нестабільність, непередбачуваність і непрозорість державної політики, надмірна фіскальна активність держави, вузькість та неструктурованість внутрішнього ринку, обтяжлива митна політика, низька якість життя [2, с. 256].

Разом з цим, іноземні інвестиції в Україні є, але коло іноземних інвесторів поки що не таке велике, і, на жаль, поки не спостерігається тенденція по збільшенню країн-інвесторів. Також слід зазначити, що країни, які є постійними інвесторами України (США, Німеччина, Російська Федерація), зазвичай інвестують тільки у ті галузі, де менше усього проблем.

Виходячи з вищезазначеного, на мою думку, для того, щоб перетворити прямі іноземні інвестиції на позитивний чинник розвитку України, державі необхідно виконати декілька умов:

- оновити систему державного регулювання, яка б була лояльною до інвесторів з одного боку і давала можливість додати значну частину коштів до загального бюджету країни;
- покращити інвестиційний клімат України через подолання наслідків економічної кризи, подолання політичної кризи, значне зменшення хабарництва, покращення бізнес-клімату та стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу;

- змінити правове законодавство у сфері іноземного інвестування, для того, щоб іноземні інвестори почували себе більш комфортно і не боялися вкладати кошти в Україну;

- підвищити показники суспільного благополуччя громадян України. Чим краще соціальне забезпечення, державна допомога та рівень зайнятості, тим більше Україна буде приваблювати іноземних інвесторів.

Отже, на основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що інвестиційний клімат у нашій країні є не дуже сприятливим для іноземних інвесторів. В Україні є багато проблем, які не дають покращити цей показник. З іншого боку, є багато позитивних тенденцій і зрушень. Якщо держава оновить систему державного регулювання, змінить правове законодавство та покращить життя громадян, то Україна має всі шанси на залучення великої кількості іноземних інвестицій, адже потенціал нашої країни дуже значний.

Список використаних джерел:

1. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2- вид. перероб. та доп. / Мальська М. П., Худо В. В.- К.: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с.
2. Павленко І. І. Міжнародна торгівля та інвестиції. Навч. посіб. / Павленко І. І., Варяниченко О. В., Навроцька Н. А. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
3. Сазонець І. Л. Інвестування: міжнародний аспект: Навчальний посібник / Сазонець І. Л., Федорова В. А. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 272 с.
4. Тесля С.М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, суть та значення / Тесля С.М. // Науковий вісник НЛТУ України. – №19. – 2014. С. – 131 – 138.

Петраш Евеліна, Білик Олена

Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Медичне страхування є важливою підгалуззю особистого страхування. Метою цієї галузі страхування є: забезпечення громадян, у разі страхового випадку (пов'язаного з хворобою чи нещасним випадком), медичною допомогою, за рахунок накопичених коштів.

Медичне страхування, як і інші види особистого страхування, проводиться як в обов'язковій, так і в добровільній формах. Специфіка цих форм залежить від умов страхового полісу та безпосередньо від суб'єкта страхування.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Актуальність полягає у тому, що медичне страхування як форма соціального захисту у сфері охорони здоров'я, представляє собою гарантії забезпечення медичною допомогою за будь-яких обставин, зокрема, із хворобою та нещасним випадком.

З соціально-економічної точки зору медичне страхування є однією з найважливіших складових національних систем охорони здоров'я. Актуальність даного питання полягає у тому, що медичне страхування є формою захисту від ризиків, що загрожують найціннішому в особистому та громадському відношенні – здоров'ю та життю людини.

Основні положення щодо дослідження медичного страхування були висвітлені в багатьох роботах як українських, так і зарубіжних авторів. Значні теоретичні та практичні дослідження у цій сфері здійснили В. Базидевич, Н. Внукова, В. Рудень, О. Губар, Н. Машина, Т. Стецюк та інші.

Значення медичного страхування полягає у відокремленні фінансування галузі охорони здоров'я від бюджетного процесу, що особливо актуально в умовах дефіциту бюджетних коштів.

Соціальне медичне страхування базується на суспільних принципах фінансування, згідно з якими кошти системи страхування формуються за рахунок обов'язкових внесків, які залежать від рівня доходів і не входять до складу бюджету. Страхові платежі мають цільовий характер, що забезпечує гарантоване спрямування зібраних коштів на фінансування охорони здоров'я [2, с.26].

Приватне страхування – це приватний контракт в обмін на набір послуг через оплату спеціальної премії. Воно реалізується через страхові компанії та вільний вибір споживачів купувати страховий пакет, який найбільше відповідає їх перевагам. Проте, на приватному ринку страхові внески не залежать від доходу, і таким чином, приватне страхування є недоступним малозабезпеченому населенню. [1]

Щодо України, то питання з приводу впровадження обов'язкового медичного страхування та подальшого розвитку добровільного страхування на шляху до втілення.

Дослідивши досвід провідних, соціально-орієнтованих держав, бачимо, достатню ефективність обов'язкового та добровільного страхування, адже воно є найбільшим джерелом фінансування охорони здоров'я, а звідси впливає і підвищення рівня якості медицини в державі загалом.

Виділимо основні проблеми медичного страхування в Україні:

- вдосконалення системи обов'язкового медичного страхування
- підвищення якості надання медичної допомоги;
- здійснення контролю за обсягами та якістю наданих медичних послуг

- недостатня поінформованість суспільства про медичне страхування;
- ліквідація корупції в сфері медицини загалом.

Наступною проблемою є визначення ціни на медичні послуги, забезпечення ефективної тарифної політики. Крім того система обов'язкового страхування має забезпечити персоніфікований облік вартості медичної допомоги, яка надана застрахованим особам. [5, с.14]

Відповідна система повинна використовуватися із застосуванням сучасного програмного забезпечення. Важливими питаннями є також:

- достатність фінансового потенціалу вітчизняних страховиків;
- відсутність стимулів податкового характеру;
- висока вартість страхових полісів;
- низька страхова культура населення;
- відсутність достатньої мережі комерційних лікувальних установ.

Важливою умовою успішного застосування добровільного медичного страхування є також низький рівень доходів громадян та відповідно недостатня платоспроможність страхувальників. [3]

Успішне вирішення визначених проблем потребує досить тривалого періоду, проте залишається один із основних завдань державної політики у соціальній сфері та передбачає вирішення наступних завдань:

- удосконалення законодавства у сфері медичного страхування, зокрема рекомендація здійснення медичного страхування як у обов'язковій, так і у добровільній формі на єдиних організаційно правових засадах;
- запровадження поетапного впровадження обов'язкового медичного страхування із врахуванням підвищення якості медичної допомоги, створення інституту прав пацієнта, удосконалення ціноутворення на медичні послуги, визначення критеріїв вибору способів оплати медичної допомоги;
- підвищення життєвого рівня населення та довіри громадян до системи добровільного медичного страхування;
- поліпшення механізму фінансування процесів медичного страхування та забезпечення ефективного контролю за використанням коштів медичного страхування та бюджетного фінансування.

Таким чином, не викликає заперечень необхідність нагального реформування системи фінансового забезпечення фінансування охорони здоров'я в Україні. Основним елементом

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

фінансування є медичний страховий сектор. Розвиток цього сегменту потребує вирішення питань обов'язкового медичного страхування, забезпечення оптимального співвідношення між обов'язковим та добровільним медичним страхуванням з урахуванням особливостей фінансово-економічного становища країни та урахування світового досвіду. [6, с.41]

Список використаних джерел:

1. *Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. 2-е вид. перероб. і доп. К., Т-во "Знання" 2009 р.*
2. *Галяченко А. В. Економіка української системи охорони здоров'я. // Медицина, №3, 2007 р. с. 25-29.*
3. *Губар О. Є. Медичне страхування у країнах Європейського Союзу. // Фінанси України, №7, 2003 р., с. 130-132.*
4. *Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я: уроки для України./ За ред. В. Г. Черненка та В. М. Рудого. К. Академ-прес, 2005 р.*
5. *Машина Н. І. Міжнародне страхування. К. "Центр навчальної літератури", 2006 р. 502 с.*
6. *Мних В. М. Медичне страхування за кордоном та можливості його реалізації в Україні. // Держава і економіка. №11, 2006 р. с. 39-41.*

Петраш Евеліна, Білик Олена

Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Сучасний економічний розвиток держав супроводжується ризиками, що виникають під впливом екзогенних та ендегенних факторів. З метою запобігання виникнення ризику або його мінімізації у світовій практиці застосовують страхування як можливість відшкодування економічних збитків від стихійних лих, промислових аварій, катастроф, забезпечення інтересів юридичних і фізичних осіб при настанні непередбачених та несприятливих подій тощо. Страхування є одним зі стратегічних секторів економіки, адже воно сприяє акумулюванню заощаджень у вигляді страхових премій і перетворенню їх у інвестиції. [1]

Проаналізувавши кількість страхових компаній представлених на страховому ринку України, бачимо негативну тенденцію до зменшення. Загалом, у 2010 році, нараховувалось 456 страхових компаній (з них: 389 – «Life», «non-Life» – 67). Що ми бачимо на сьогоднішній день? Станом на 2017 рік, в Україні нараховується 296 страхових компаній (з них: 262 – «Life», 34 – «non-Life»). Тобто, за останній 7 років, компаній представлених на страховому ринку України скоротилась у 1,5 рази. [3]

Рівень проникнення страхування допомагає оцінити вплив страхування на соціально-економічний розвиток суспільства в цілому. Проведемо дослідження рівня проникнення страхування в Україні. Аналізуючи дані рис.1, можна зробити висновок, що з 2012 року до 2017 року цей індикатор постійно коливався та знаходився у межах 1,5-2%, а вже у 2016 році збільшився до 1,73%, що пов'язано із незначним підвищенням обсягу ВВП. Для порівняння: у Німеччині даний показник за підсумками 2016 року склав 6,84%, у США - 8,1%, у Великобританії - 11,5%, у Польщі - 4,6%, у Болгарії - 3,1% .

Тому можна зробити висновок, що в цілому рівень проникнення страхування в Україні знаходиться на недостатньому рівні. Проте, відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору України планується поступове підвищення даного показника і на кінець 2020 року даний індикатор повинен становити 7%. [4, 5]

Рис. 1. Рівень проникнення страхування в Україні 2012 – 2017 рр.

Також можна спостерігати розбіжності у законодавстві, оскільки згідно з методикою розрахунку рівня економічної безпеки України від 29.10.2013 року цей показник має складати 8-12%. Така ситуація є наслідком того, що у країні зберігається низька купівельна спроможність потенційних страхувальників та відсутній платоспроможний попит на страхові послуги.

Таким чином, навіть за найсприятливіших економічних умов рівень проникнення страхування знаходитиметься на низькому рівні порівняно із розвинутими країнами світу.

Ще одним аргументом на користь низького рівня соціальної захищеності українців порівняно з провідними країнами є показник щільності страхування - розмір страхової премії на душу населення.

Дослідимо показник щільності страхування в Україні на 2012-2017 рр.

Рис. 2. Показники щільності страхування в Україні 2012 – 2017 рр.

В Україні зазначений показник знаходиться на низькому рівні. Так, наприклад, в Україні найбільше значення суми страхових премій на душу населення становило 78,9 дол. США у 2013 році, а найменше — 47,2 дол. США у 2012 році.

Аналізуючи зарубіжний досвід, можна навести такі суми страхових премій на душу населення у 2015 році: в Японії — 5-6 тис. дол. США, у Німеччині - 3400 дол. США, у Польщі - 460 дол. США. [6]

Причинами такої ситуації в Україні можна вважати низький рівень довіри населення до страхових компаній, недостатня обізнаність українців у сфері страхування, низька платоспроможність. Отже, для України характерним є низький рівень поширюваності страхових послуг, який має тенденцію до постійного зменшення.

Отже, страховий ринок України характеризується низьким рівнем розвитку та має ряд невирішених проблем. Протягом 2012 - 2017 років можна було спостерігати тенденції до збільшення таких показників: валових та чистих страхових премій, валових та чистих страхових виплат, страхових резервів.

Незважаючи на збільшення вказаних індикаторів, загальні активи страховиків, обсяги сплачених статутних капіталів зменшувалися, що насамперед було пов'язано зі зниженням кількості страхових компаній «Life» та «non-life». На основі аналізу макроекономічних показників розвитку страхової галузі можна зробити висновок, що для України характерними є низький рівень проникнення страхування та недостатні обсяги страхових премій на душу населення у порівнянні із провідними країнами світу.[2]

Основними напрямками вирішення проблем розвитку страхового ринку України мають бути:

- розробка єдиної законодавчої бази стосовно нормативів діяльності страхових компаній;
- забезпечення подальшої адаптації законодавства України у сфері страхування до законодавства Європейського Союзу;
- розробка та затвердження єдиної державної концепції розвитку страхового ринку України, яка мала б реальне фінансове підґрунтя;
- підвищення добробуту та рівня страхової культури населення ;
- покращення стану як державних, так і корпоративних фінансів;
- запровадження системи захисту прав споживачів страхових послуг;
- комплексний контроль таких параметрів діяльності страховиків як внутрішня система управління та контролю за ризиками, прозора фінансова звітність, виявлення недоліків у діяльності страховиків на ранніх стадіях їх розвитку.

Отже, усунення негативних чинників розвитку страхової галузі сприятиме стабільному розвитку національної економіки та стимулюватиме інтеграцію України до регіональних та світових страхових ринків. Для усунення негативних факторів розвитку страхового ринку України необхідно запроваджувати заходи, які полягатимуть у підвищенні рівня надійності та фінансової стійкості страховиків.

Список використаних джерел:

1. Аналитический обзор за 2015. Страховой рынок [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua>.
2. Лютий І. О. Страхові компанії у розбудові фінансового ринку України / І. Лютий // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — 2006. - №81/82. — С.24-26..
3. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2012-2017 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.— Режим доступу: https://nfp.gov.ua/files/FK_2015.pdf.
4. Постанова Правління НБУ від 18.06.2015 року №391, що затвердила Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
5. Проект від 23.08.2012 року, який розроблений Українською федерацією убезпечення «Стратегія розвитку страхового ринку України в 2012-2021» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

6. Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 29.10.2013 № 1277, що затвердив Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=cf1a6236-2e54-49b5-9d46-894a4bcdf481>.

**Потапська Богдана, бакалавр
Науковий керівник - к.е.н., доц. Білик О.І.**

НУ «Львівська політехніка»

АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ КАСКО

На сьогодні фактично існують дві гіпотези щодо виникнення автотранспортного страхування. Відповідно до однієї з них, цей вид страхування був започаткований понад 250 років тому у Франції, разом із появою омнібусів – різновиду міського громадського транспорту, звичного для другої половини XIX століття. Більш поширеною серед науковців є друга гіпотеза, відповідно до якої історія автотранспортного страхування починає свій відлік саме з 1898 року, після того, як у 1895 році у США випустили перший автомобіль [1].

Незважаючи на різні погляди дослідників щодо періоду зародження автотранспортного страхування у світі, загальновизнаним є той факт, що потреба у цьому виді страхуванні однозначно є. Страхування автотранспортних засобів є стратегічно важливою галуззю страхового сектору, що сприяє зниженню наслідків ДТП, створює додатковий механізм захисту інтересів кредитора.

Сьогодні автомобіль – найаварійніший вид транспорту, який в 100 раз небезпечніший, ніж авіаційний, морський або залізничний. За даними ВООЗ на дорогах нашої планети близько 140 тис. чоловік щодня стають жертвами ДТП, з яких понад 3 тис. осіб гинуть, а близько 15 тис. чоловік стають інвалідами на все життя. Загальна кількість загиблих на автомобільних дорогах світу досягла 1 240 000 смертей на рік і, на жаль, є всі шанси збільшити кількість втричі, до 3 600 000 на рік, до 2030 року [2, с. 4].

Вагомим внеском у розвиток страхового ринку та становлення транспортного страхування стали історичні, практичні та логічні дослідження вітчизняних вчених, таких як В. Базилевич, Я. Веселовський, В. Гаркуш, Н. Грищенко, С. Єрмасов, С. Осадець, Б. Сербіновський, Т. Яворський, Я. Шумелда та інших. Окремі аспекти розвитку автотранспортного страхування в Україні висвітлено в багатьох вітчизняних наукових працях. Зокрема, дослідженню транспортного ринку і розробці методів економічного регулювання автотранспортного страхування в Україні присвячена праця Н.В. Онищенко.

Страхування авто – КАСКО є одним з видів автомобільного страхування, що пропонується власникам автотранспортних засобів. Цей вид страхування здійснюється в

Львів, 10 травня 2018 р.

добровільному порядку та містить комплекс ризиків, пов'язаних безпосередньо з автомобілем, покриває збитки, які виникають у разі пошкодження, повної загибелі або втрати машини, аварії; пожежі, самозаймання; стихійного лиха; викрадення і пошкодження при викраденні; крадіжки деталей, биття скла та інших протиправних дій третіх осіб. При цьому більшість страхових компаній надають клієнтам право вибирати між повним КАСКО (містить усі зазначені ризики) і окремими його програмами (часткове КАСКО) [3]. На страховому ринку України автотранспортне страхування займає найбільшу частку. Зокрема питома вага автостраховання у структурі чистих страхових премій у 2017 році становила 34,4% (у 2016 році даний показник становив 32,5%) [4] . Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників автостраховання за 9 місяців 2016 – 2017 рр.

Показник Вид страхування	Валові страхові премії, млн.грн.		Валові страхові премії, млн.грн.		Рівень валових страхових виплат,%		Темпи приросту, %	
	9 місяців 2016	9 місяців 2017	9 місяців 2016	9 місяців 2017	Станом на 30.09.16	Станом на 30.09.17	Валові страхові і премії	Валові страхові виплати
							9 місяців 2017/ 9 місяців 2016	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	3243,7	3967,6	1478,4	1880,4	45,6	47,4	22,3	27,2
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	2602,8	2763,2	1001,6	1379,3	38,5	49,9	6,2	37,7
Обов'язкове страхування цивільно - правової відповідальності власників наземних транспортних засобів «Зелена картка»	940,6	978,1	300,6	347,8	32,0	35,6	4,0	15,7
Всього	6787,1	7708,9	2780,6	3607,5	41,0	46,8	13,6	29,7

Згідно з даними таблиці 1, обсяг валових страхових премій з автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 8,2%, обсяг валових страхових виплат збільшився на 34,6%.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за I квартал 2017 року збільшилося на 14,8% у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року і становило 1 118,1 млн. грн., при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на 2,4% і становив 812,2 млн. грн.

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за I квартал 2017 року становив 640,4 млн. грн., що на 35,6% більше, ніж за аналогічний період 2016 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив 446,6 млн. грн., що на 36,0% більше, ніж за аналогічний період 2016 року [4] .

Поряд із зростанням загальних показників, існують чинники що, перешкоджають вільному функціонуванню ринку добровільного страхування автотранспортних засобів, зокрема: незадовільна економічна ситуація в країні, неготовність потенційних клієнтів витратити кошти на страховий захист, незначна страхова культура, зниження довіри до страхових компаній, низький стан платоспроможності потенційних страхувальників, низька відповідальність страховиків за якість надаваних послуг.

До того ж актуальності набувають питання посилення боротьби із страховим шахрайством. Так, за оцінками експертів, втрати страховиків від шахрайства сягають 400 млн. дол. на рік. Деякі крупні компанії заявляють, що на виплати шахраям припадає до 10 % зборів з автострахування (в Україні 80 % усіх випадків страхового шахрайства припадає на сферу автострахування) [6, с. 32]. Дійсно, гальмом для розвитку ринку страхування засобів автотранспорту є криміналізація страхового ринку. Світовий досвід свідчить, що паралельно із активізацією страхування розвивається і втягнення в нього кримінальних елементів, оскільки зростання грошей у страховому секторі притягує увагу шахраїв.

Злочини, які здійснюються у страхуванні автомашин, можна поділити на чотири групи:

1) страхування вже розбитих автомобілів. Зрозуміло, що такий спосіб реалізується за допомогою страхових агентів, оскільки в межах добровільного страхування приймається до захисту автомобіль лише після його огляду співробітником страхової компанії, то, відповідно, тільки у випадку змови з останнім може бути реалізована така шахрайська операція;

2) незаконне отримання страхового відшкодування шляхом фальсифікації страхового випадку. Імітується угон, підпал, розкрадання частин автомобіля. При цьому автомобіль або переховується, або спричиняється збиток іншому, меншому за вартістю автомобілю, та при

отриманні відшкодування застрахований автомобіль продається або реалізується запчастинами;

3) отримання страхового відшкодування понад страхової суми, яка не може перевищувати його дійсної вартості на момент укладання договору страхування. Шахраї за допомогою фіктивних документів або підмінюють рік випуску автомобіля, або підвищують його клас, що призводить до зростання страхової суми. Досить широкого розповсюдження також отримало страхування автомашин у декількох страхових компаніях та отримання в кожній з них страхового відшкодування в розмірі повної страхової вартості;

4) завищення рахунку на ремонт частин автомобіля, що постраждали в результаті страхового випадку (в цьому випадку має місце змова зі співробітниками СТО), або ж навмисне пошкодження непридатних до експлуатації частин, або ж повідомлення про пошкодження, які не належать до страхового випадку [5].

Водночас, слід підкреслити, що поряд з недобросовісними страхувальниками існують страхові компанії, які самі здійснюють шахрайські дії щодо своїх клієнтів. Зрозуміло, що укладаючи договір страхування, страхова компанія отримує виручку, а врегульовуючи збитки – витрати. З огляду на це, страхувальнику завжди потрібно бути готовим до того, що при настанні страхового випадку окремі компанії намагатимуться зменшити величину страхових виплат.

Але, незважаючи на перелічені ризики та проблеми, страхування авто-КАСКО є одним із найперспективніших видів страхування в Україні. Цей вид страхування має найбільшу питому вагу в надходженнях страхових платежів з добровільних видів страхування на вітчизняному страховому ринку.

Перспективи розвитку страхування авто-КАСКО пов'язуються із майбутнім зростанням попиту з боку фізичних та юридичних осіб на цей страховий продукт. Це обумовлено, насамперед, зростанням кількості транспортних засобів; усвідомленням клієнтами необхідності страхового захисту своїх автомобілів; подальшим зростанням платоспроможності власників транспортних засобів; активізацією рекламної діяльності страхових компаній; розробкою нових страхових продуктів у рамках добровільного автотранспортного страхування тощо.

Список використаних джерел:

1. *История автострахования [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://smotra.ru/companies/79/blog/169995/>.*
2. *Дорожньо-транспортний травматизм: причини та наслідки // Страхова справа. — 2011. — № 4. — С. 4–22*

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

3. Ткаченко С. В. Аналіз сучасного ринку добровільного страхування автотранспортних засобів в Україні, 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1304/13tnvasr.pdf>
4. Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2017 року - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00612.pdf>
5. Протидія страховому шахрайству в автострахованні як складовий елемент управління якістю страховика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.klubok.net/article2566.html>
6. Резніков В. Невтішна статистика / В. Резніков // Страхова справа. — 2012. — № 3. — С. 32–33.

Потапська Богдана, бакалавр

Науковий керівник - асистент Савчин О.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

СПРОЩЕНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В СИСТЕМІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Податки відомі людству ще з давніх часів, коли вони виступали в формі данини, податі. Виникнення податків пов'язане з необхідністю утримання держави. Їх неминучість настільки очевидна, що ще в 1789 році Бенджамін Франклін, один з авторів Декларації незалежності США, писав: "У цьому світі ні в чому не можна бути твердо впевненим, за винятковим смерті та податків».

Податки - це обов'язкові платежі, що стягуються центральними та місцевими органами влади, з юридичних та фізичних осіб та надходять до бюджетів різних рівнів. Існування податків є економічно виправданим, оскільки виправдано існування держави . Податки є економічною основою для підтримки державного апарату, армії, невиробничої сфери.

В наш час проблеми оподаткування підприємництва в Україні є одними з найбільш гострих в економічному, соціальному та політичному контексті.

Оподаткування відіграє важливу роль у створенні сприятливого клімату для розвитку малого та середнього бізнесу, що є основним фактором мобільності економічних процесів.

Особлива соціально економічна роль малого та середнього підприємства полягає в тому, що малі підприємства, запроваджують нові товари, створюють нові робочі місця, також, вони відіграють важливу роль у діяльності великих корпорацій, які займаються збутом своєї продукції, обслуговуванням та постачанням.

Проблема оподаткування малого та середнього бізнесу входить до кола наукових інтересів багатьох вчених, таких як М. Азаров, З. Варналія, О. Василік, В. Вишневський, А. Єлісеєв, А. Крішоватой, М. Кучеріавенка, С. Лолар, І. Лунін, Н. Пришві, А. Соколовський, В. Шпілов та інші. Ці вчені зробили вагомий внесок у вирішення питань створення спеціальної податкової системи, якою і є діюча спрощена система..

Спрощена система оподаткування - це спеціальний податковий режим, запроваджений для зменшення податкового навантаження та стимулювання малого бізнесу в Україні. Така модель оподаткування була запроваджена Указом Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого бізнесу" № 727/98 у 1998 році. Дана модуль практично не змінилося до 2011 року, і лише після дванадцяти років застосування, підприємцями було переглянуто порядок обов'язкових податкових відрахувань. Останні найважливіші зміни набрали чинності з 1 січня 2016 року.

Сутність спрощеної податкової системи полягає в тому, що підприємець сплачує лише один вид податку: єдиний - до місцевого бюджету. Крім того, підприємці виплачують єдиний соціальний внесок, який зараховується на рахунки органів Міністерства доходів та зборів.

Спрощена система оподаткування - це механізм, який дозволяє підприємцеві не вираховувати свій прибуток, тобто не проводити бухгалтерський облік. Замість податку на прибуток та кількох інших податків, такий підприємець сплачує єдиний податок за фіксованою ставкою.

Завдяки спрощеній системі оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, яка стала порятунком для малого бізнесу, обсяг надходжень збільшився в середньому на 14% на рік. За період з 1992 по 2016 рр. кількість суб'єктів малого підприємництва зросла майже в 10 разів, кількість зайнятих у цьому секторі економіки зросла в 3 рази.

Найбільш поширеними серед альтернативних методів оподаткування для малого бізнесу є сплата єдиного податку. З моменту запровадження такого податкового режиму вдалося досягти певних позитивних результатів при здійсненні його фіскальної функції. Дані про надходження платежів від платників єдиного податку до бюджету показують, що жоден з цих податків не має такого швидкого зростання. З 1999 по 2016 рік кількість платників єдиного податку в Україні зросла майже в 6 разів, а надходження до бюджету зросли в 12 разів. У 2016 році від суб'єктів малого бізнесу, що використовують спрощені податкові режими, 1,8 млрд. грн. надійшло до зведеного бюджету. У той же час, податкові надходження від суб'єктів спрощеного оподаткування зросли на 33,4% у 2016 році. У 2016

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

році кількість платників єдиного податку зросла як серед фізичних, так і юридичних осіб на 24 та 26% відповідно.

Говорячи про економічні результати застосування методів спрощеного оподаткування для малих підприємств, не можна не зупинитися на соціальних досягненнях, які лежать за кількісними показниками ефективності їх роботи. Підприємці створюють нові робочі місця, платять грошову винагороду у вигляді заробітної плати працівникам, не отримуючи бюджетних коштів на ці цілей, а навпаки, поповнюючи доходи бюджету через єдиний податок, спеціальний патент і фіксований податок.

Однак, поряд з суттєвим позитивним впливом спеціальних режимів оподаткування, на розвиток підприємництва та формування доходів бюджету, тенденцій зростання податкових надходжень, було виявлено ряд негативних моментів у практиці застосування методів спрощеного оподаткування. Значного поширення набули схеми ухилення від сплати податків, використовуючи або методи спрощеного оподаткування, або участь платників єдиного податку або фіксованого податків.

Тим не менш, суттєвий економічний та соціальний ефект функціонування спрощеної системи оподаткування доводить доцільність її подальшого застосування та розвитку в практиці оподаткування суб'єктів малого підприємництва, а порушення та недоліки, виявлені під час застосування цього спеціального податкового режиму, вимагають його вдосконалення та реформування. Складнощі, пов'язані з існуванням різноманітних методів спрощеного оподаткування, вимагають створення єдиної моделі спрощеного оподаткування для малого бізнесу, побудованого на основі ієрархії платника та існуючих організаційно-правових форм малого бізнесу.

Податковий кодекс України повинен стати концептуальним документом у процесі реформування податкової системи в цілому, спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Також пропонується запровадити нові системи оподаткування, залежно від виду діяльності на загальній системі оподаткування. До них застосовуються наступні підходи:

- об'єктом оподаткування є дохід як різниця між доходами та витратами;
- більш спрощені вимоги податкового обліку та супровідних документів;
- перелік видів діяльності буде встановлюватись місцевою владою.

Спрощена система оподаткування для перших двох груп залишається практично незмінною. Для платників податку групи 3 єдиного податку (ЄП) планується поступове збільшення ставки ЄП.

Отже, спрощена система оподаткування, з одного боку, дозволяє розвивати малий бізнес, а з іншого боку, вона стала інструментом маніпулювання при сплаті податків. В

Україні фахівці з фіскальної політики неодноразово обговорювали, чи потрібна система, яка дозволяє насправді розвивати свій бізнес, або доцільно змінити модель збору податків. Запропонована одинична модель спрощеної системи оподаткування для малого бізнесу забезпечує рівність організаційно-правових форм підприємництва, передбачає можливість послідовного переходу від одного рівня до іншої системи при зміні показників відповідності, створює об'єктивні умови, за яких рівень податкове навантаження відповідає здатності суб'єкта господарювання сплачувати податок. У той же час залишається мотивація підприємців легалізувати діяльність та мотивацію місцевої влади створювати сприятливі умови для розвитку малого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Оподаткування малого бізнесу в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. / Герасимчук Л.С. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, № 5/2013// – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/9bb21bdf473e489febadd99ec20ce45b.pdf>.
4. Базиліук А.В. Фінансові важелі розвитку малого бізнесу в Україні / Актуальні проблеми економіки. — 2002. — № 8. — С. 17–22.
5. Ластовецький А. Оподаткування як інструмент організаційно-правового регулювання підприємництва / Право України. — 2004. — № 9. — С. 77–81.

Русяк Роман, магістр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Мединська Т.В.

Львівський торговельно-економічний університет

ФОРМИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ

Глобалізаційні процеси на початку ХХІ століття створили світ динамічних економічних змін. Швидко зростає відкритість національних економік, змінюються механізми функціонування регіональних об'єднань суверенних держав та створюються нові, збільшується кількість вільних економічних зон і зон вільної торгівлі, зростає мережа податкових гаваней та інших територій офшорного типу. Наслідком цих процесів стало

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

поглиблення взаємопов'язаності суверенних держав при одночасній загостреності конкуренції між ними, у світовій економіці сформувалася міжнародна конкуренція податкових систем.

Міжнародна конкуренція податкових систем є проявом діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування із формування системи податків і зборів. Вона включає формування і використання податків і зборів, принципи і методи їх встановлення, змін, скасування, обчислення і сплати. Їх сутнісною стороною є виконання фіскальної, розподільчої та регулюючої функцій. Вони забезпечують створення матеріальної бази держави, встановлення вартісних пропорцій між платниками податків і суспільством та регулювання процесів виробництва і споживання [1, с. 62].

Міжнародна конкуренція податкових систем – багатоаспектна категорія, яка проявляється через численні форми. Практичне використання такого роду категорій потребує здійснення класифікації. Завдяки такому методу створюється цілісна система податкової конкуренції на світовому ринку. Вона виступає в якості інструментарію проектування нових систем, адаптованих до змін, що відбуваються в процесі глобалізації (табл. 1).

Таблиця 1

Ознаки класифікації форм міжнародної конкуренції податкових систем [1, с. 63]

як вид класичних форм конкуренції
за цільовими орієнтирами податкових системам
за особливостями функціонування податкових гаванів та офшорів і оншорів
за визначеними МВФ факторами ефективної податково-бюджетної політики

Класифікуючи міжнародні конкурентні податкові системи з огляду на їх фактичне поширення треба виділити податкові гавані або офшорні зони, які мають спеціальний сприятливий правовий режим відносно іноземних юридичних осіб, зручне податкове обслуговування, широкий спектр банківських послуг включно із збереженням конфіденційності. Головною перевагою офшорного режиму є пільговий режим оподаткування, який може надаватися через надання безподаткового статусу, використанням фіксованої річної податкової ставки, встановленням низьких податкових ставок, встановленням плати на капітал без оподаткування, анонімність і секретність фінансових операцій.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України, до списку офшорних зон увійшли 85 держав (територій). Офшорні зони надають багато переваг для іноземних компаній та іноземних інвестицій, особливо в сфері оподаткування але разом з тим існують також і недоліки офшорів, які полягають у труднощах стосовно отримання кредитів та

недовіри влади до офшорних компаній. Завданням державних фіскальних органів має бути розробка стратегії оподаткування діяльності офшорного бізнесу під юрисдикцією України, створенні сприятливих умов для розвитку бізнесу, зменшення фіскального тиску на інвестиції, створення соціально справедливої податкової системи [2, с. 543].

Поряд із щорічним рейтингом країн за рівнем інвестиційного клімату *Doing Business*, до складу якого входить показник *Paying Taxes*, варто звернути увагу на ще один досить цікавий рейтинг – Міжнародний індекс конкурентоспроможності оподаткування.

Міжнародний індекс конкурентоспроможності оподаткування (далі – ІТСІ) намагається виміряти відповідність податкових систем розвинених країн двом важливим критеріям: конкурентоспроможності та нейтральності. Конкурентоспроможний податковий кодекс на думку авторів цього рейтингу – це той, у якому підтримуються низькі ставки податків. У сучасному глобалізованому світі капітал дуже мобільний. Підприємства можуть інвестувати у будь-яку країну. Це означає, що підприємства шукатимуть країни з нижчими податковими ставками, щоб максимізувати прибутки. Якщо в одній країні ставка податку занадто висока, це сповільнить економічне зростання цієї країни і стимулюватиме інвестування в інші ринки [3].

Крім того, високі граничні податкові ставки можуть призвести до ухилення від сплати податків. Нейтральний податковий кодекс є єдиним, який прагне збільшити дохід і при цьому прагне до найменшого спотворення конкуренції. Це означає менше податкових пільг для певних галузей та конкретних компаній або навіть їх відсутність.

Податковий кодекс, який є конкурентним і нейтральним, сприяє стабільному економічному зростанню та інвестиціям при достатньому збільшенні доходів державного бюджету. Є багато чинників, не пов'язаних з податками, які впливають на економічні показники країни. Тим не менш, податки відіграють важливу роль у підтриманні здоров'я економіки. Для того, щоб визначити, чи є податкова система країни нейтральною та конкурентоспроможною, міжнародний індекс конкурентоспроможності оподаткування розглядає більше ніж 40 показників податкової політики. Індекс розглядає корпоративні податки, податки на доходи фізичних осіб, податки на споживання, податок на майно та режим оподаткування доходів, отриманих за кордоном. ІТСІ дає комплексне уявлення про те, як порівнювати податкові кодекси розвинутих країн, пояснює, чому певні податкові кодекси, на думку видання *Tax Foundation* виділяються як хороші чи погані моделі.

Удосконалення і розвиток форм міжнародної конкуренції податкових систем в Україні відбувається і має продовжувати відбуватися в рамках Угоди про Асоціацію з

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Європейським Союзом. У статті 349 цієї угоди зазначається, що «сторони співробітничать з метою покращення належного управління у сфері оподаткування з метою подальшого покращення економічних відносин, торгівлі, інвестицій та добросовісної конкуренції». У співпраці з ЄС Україна адаптуватиме застосування принципів прозорості, обміну інформацією та добросовісності податкової конкуренції. Щодо розвитку податкової системи і податкових органів України, в Угоді визначені напрями співробітництва на «посилення потужностей збору і контролю з окремим наголосом на процедурах відшкодування ПДВ для уникнення накопичення заборгованості, забезпечення ефективного збору податків і посилення боротьби з податковим шахрайством, а також ухиленням від сплати податків» [4].

Отже, міжнародна конкуренція податкових систем проявляється у формах, що є наслідком наявності складних процесів конкуренції у різних сегментах світового ринку. Конкуренція податкових систем у сучасних умовах відбувається як з використанням класичних форм, так і з адаптацією до нових цілей розвитку міжнародних відносин. Натомість, в умовах глобалізації формуються податкові системи, що дають можливість закриття інформації про доходи на капітал і обмеженню сплати податку лише вартістю немобільних факторів. Вони розвиваються у податкових гаванях і потребують суттєвих змін на основі розвитку систем відкритості і міжнародного обміну податковою інформацією.

Список використаних джерел:

- 1. Романюта Е. Е. Конкурентоспроможність Української системи оподаткування в умовах інтеграції до Європейського Союзу / Е. Е. Романюта // Вісник ТНЕУ – 2017. – Вип. 2(84). – С. 60-68.*
- 2. Мединська Т. В. Особливості оподаткування в офшорних зонах / Т. В. Мединська // Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – С. 542-545.*
- 3. Міжнародний індекс конкурентоспроможності оподаткування 2017 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://taxlink.ua/ua/news/miznarodnij-indeks-konkurentospromoznosti-opodatkuwannja-2017.htm>.*
- 4. Угода Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984011/page10>.*

Субицька Діана, магістр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Сич О. А. *ЛНУ ім. Івана Франка*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНСАЛТИНГОВОГО БІЗНЕСУ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин ключовим елементом інфраструктури бізнесу виступає функціонування ринку консалтингових послуг. У будь-якому сегменті світової економіки консультаційні послуги відіграють важливу роль, адже велика кількість розвинених корпорацій та великих підприємств звертаються за послугами до консалтингових компаній.

Сьогодні, в умовах розвитку конкуренції, на перший план виходить інтелектуальний складник бізнесу, що підтверджує необхідність використання консалтингу, зокрема для утримання конкурентної позиції підприємства та забезпеченні його стрімкого розвитку. Відповідно за останні роки спостерігається швидке зростання консалтингових послуг.

Серед найважливіших причин стрімкого розвитку зростання попиту на консалтингові послуги на світовому ринку слід назвати такі [1]:

- загальну тенденцію глобалізації бізнесу, яка сприяє попиту на консалтингові послуги як серед транснаціональних корпорацій, що захоплюють нові ринки, так і серед щойно створених компаній, які сподіваються позиціонуватися на світовому ринку;
- можливість використання ідей і таланту консультанта як конкурентну перевагу в ринковій боротьбі;
- необхідність впровадження інформаційних технологій, які дозволяють у значній мірі підвищити продуктивність компанії.

Консультаційний ринок в Україні був сформований давно, але ще досі не досяг такого рівня розвитку, як у країнах з розвинутою ринковою економікою. Основними причинами обмеження росту консалтингових послуг в Україні можна вважати низьку інвестиційну привабливість країни, низьку платоспроможність населення, слабку поінформованість у сфері консалтингу, неспроможність оцінити корисність консалтингових послуг, невисокий рівень інтеграції українських консультаційних компаній в міжнародні консультаційні структури і об'єднання тощо.

Основними видами послуг консультаційного обслуговування в Україні стають постприватизаційна підтримка підприємств, маркетингові дослідження, організація маркетингу на підприємствах, розробка ділових стратегій розвитку, пошук партнерів та інвесторів, формування «public relations», проведення рекламної кампанії[2].

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Серед провідних українських компаній на ринку консалтингових послуг можна виділити наступні: Юридична консалтингова компанія «Партнери», Навчально-консалтингова компанія «Профі-центр», Консалтингова компанія «Успіх», ТОВ «Західна консалтингова група», «ЮІнвест», ТОВ «Консалтингова компанія «Агроцентр - Україна», Консалтингова компанія «Віадук», ТОВ «Консалтингова компанія РАДЗІВІЛЛ» та інші.

На даний час в Україні представлений весь спектр консалтингових послуг. В Україні за допомогою консалтингу вирішуються питання наступних напрямків діяльності організації: управлінська, економічна, інвестиційна, фінансова та інноваційна діяльність організації; стратегічне планування; антикризове управління, оптимізація діяльності організації та інше[3].

Найбільшим регіональним ринком консультаційних послуг є місто Київ і Київська обл., який займає близько 86,7 % ринку (за обсягом доходу). Станом на кінець квітня 2017 року консалтингові послуги в Україні надавали понад 5 тис. компаній і приблизно половина з них була зареєстрована в столичному регіоні[4]. Із них понад 500 вітчизняних консалтингових фірм, половина з яких займається виключно наданням послуг з питань управлінського консультування. Відкриті представництва провідних консалтингових фірм, які є лідерами консультаційного бізнесу, у тому числі країн «великої четвірки»[2].

Найбільший сукупний дохід на одного співробітника зафіксований в сегментах фінансового консалтингу (18,6 %), консалтингу в сфері ІТ (17,02 %). Також вагому роль посідають аудиторські, юридичні та бухгалтерські послуги. Згідно із дослідженням, основними споживачами послуг є промисловість 26,27 %, гірничо-металургійний комплекс – 20,53 %, фінансова і страхова діяльність – 17,61 %, решта 35,59 % ринку розподілилася серед інших галузей.

Аналізуючи обсяг ринку консалтингу, варто робити поправку на ситуацію, яка склалася в Україні, – внаслідок військових дій на сході країни відбулося зниження споживання консультаційних послуг із \$490 млн у 2014 році до \$437 млн у 2016-му. На думку розробників дослідження, відновлення ринку почнеться в 2018 році та продовжуватиметься протягом наступних чотирьох років[4].

Таке поступове збільшення попиту на консалтингові послуги буде відбуватися за рахунок покращення якості послуг, зростання професіоналізму вітчизняних консультантів, перехід клієнтів на постійне консультаційне обслуговування (що є більш економічним для самих клієнтів)[5], наявність вигоди від залучення консультантів для вирішення існуючих проблем і отримання нової інформації, ідей, пропозицій тощо.

Отже, консалтинг як елемент підтримки українського бізнесу потребує подальшого розвитку для досягнення рівня високорозвинених країн світу. Сучасна сфера консалтингу

Львів, 10 травня 2018 р.

перебуває на стадії навчання консультантів роботі з клієнтами, підвищення якості виконання замовлень, створення власної методології, унікальних продуктів, які вони пропонують на ринку, формування репутації компанії, збільшення частки українських компаній у наданні послуг тощо. Тому вітчизняним консалтинговим компаніям потрібно зосередити основні зусилля на перспективах, які ефективно вплинуть на бізнес і економічний стан країни загалом.

Список використаних джерел:

1. *Тенденції розвитку ринку консалтингових послуг в Україні / О. М. Тарануха, І. С. Клименко, Н. К. Амеліна // Економіка та управління на транспорті. - 2017. - Вип. 4. - С. 129–135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2017_4_18*
2. *Навчальний посібник до вивчення дисципліни «Управлінський консалтинг» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент і бізнес-адміністрування» освітньо-кваліфікаційного ступеню магістр / Уклад. : Л.Є. Довгань, І.П. Малик, Н.В.Семенченко, І.М.Крейдич. – К. : НТУУ «КПІ», 2017. – 198 с.*
3. *Особливості розвитку ринку консалтингових послуг в Україні / І. І. Віннікова, С. В. Марчук // Молодий вчений. - 2016. - № 7. - С. 16-21.*
4. *Відродження ринку консалтингу почнеться вже в 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://n-auditor.com.ua/uk/novini/finansi/item/66877-відновлення-ринку-консалтингу-почнеться-вже-в-2018-році.html>*
5. *Пасінович І.І., Сич О.А. Модернізація механізмів державного регулювання економіки України / І.І. Пасінович, О.А. Сич // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Харків-№ 24(1). - 2018. - С.398-408.*

Терентій Христина, бакалавр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Західна О.Р. ЛНУ ім. Івана Франка

РЕФОРМА ДЕРЕГУЛЯЦІЇ ДЛЯ СПРОЩЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Державна політика дерегуляції є одним з основних елементів практичної імплементації нової моделі розвитку України та невід'ємною складовою частиною європейської інтеграції. Спрощення, або відміна застарілих нормативних актів, звільнення бізнесу від надмірного контролю з боку держави та адаптація законодавства до стандартів Євросоюзу – основні напрямки реформи дерегуляції в Україні.

В українських реаліях дерегуляція – не самоціль, а необхідний інструмент, місією якого є кардинальне поліпшення бізнес-клімату в Україні, чинник створення нових робочих місць та підвищення якісних стандартів життя.

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Відповідно до даних, наданих у Концепції дерегуляції, розробленої у 2015 році Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, щорічно Україна втрачає до \$30 млрд. інвестицій через несприятливі умови регуляторного середовища. Проведення якісних реформ з дерегуляції дозволить позбутися статусу пострадянської країни та створить найголовніше – сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу, а отже зміцнить середній клас і створить нові робочі місця [1].

Державну політику дерегуляції визначено пріоритетним напрямом «Стратегії реформ – 2020», Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди між основними політичними партіями України, що свідчить про високий суспільний консенсус у поліпшенні регуляторного середовища [4].

Задля проведення ефективної реформи з ініціативи Міністерства економічного розвитку та торгівлі України було створено незалежну неурядову організацію BRDO (Better Regulation Delivery Office). Мінекономрозвитку та Офіс ефективного регулювання (BRDO) розробили «онлайн АРВ» - унікальний інструмент, що дозволяє державним службовцям та бізнесу проводити аналіз регуляторного впливу нормативно-правових актів не лише якісно та ефективно, а й значно скорочує часові витрати на його проведення. Крім того, на платформі ефективного регулювання розміщені допоміжні інструменти: онлайн-калькулятори, М-Тест, методичні матеріали, каталоги з питань державного адміністрування, статистичні дані тощо [1].

Державна регуляторна політика має відкрити потенціал реалізації можливостей для сектору малого та середнього підприємництва (МСП) на основі:

- пріоритетного врахування інтересів та особливостей МСП в пакеті економічних реформ. Якщо у провідних економіках світу основна увага урядів фокусується на створенні умов для стимулювання розвитку й підвищення конкурентоспроможності МСП, то в Україні така спрямованість досі мала декларативний характер і зводилася до імітації поліпшення умов для підприємницького середовища;

- узгодження регуляторної політики з потребами та специфікою суб'єктів малого підприємництва. Пріоритет у політиці дерегуляції держав – членів ЄС надається малому бізнесу як найбільш вразливій складовій частині національного бізнес-середовища, враховуються розміри й потужності сектору суб'єктів малого бізнесу. У цьому контексті в Україні в межах регуляторної політики слід запровадити МСП-тести, що дозволить деталізувати для малого бізнесу особливості державного регулювання, визначити можливості скасування конкретного регулювання або запровадити необхідні компенсатори. На цій основі мають бути визначені спеціалізовані, а не універсальні інструменти стосовно різних підгруп малого підприємництва. У регуляторній політиці мають також бути враховані

соціальні ефекти забезпечення зайнятості та самозайнятості. Як наслідок, регуляторне спрощення має стати вагомим стимулом для створення робочих місць у регіонах України з високою концентрацією тимчасово переселених осіб [2];

- забезпечення європейських параметрів антикорупційного вектора регуляторної політики. Найбільший розрив розвитку МСП в Україні та державах-членах ЄС спостерігається у площині несприятливого бізнес-клімату, що зумовлено збереженням системної корупції, яка формує високі витрати на здійснення підприємницької діяльності. Це так звані інфраструктурні, інституційні та адміністративні податки. Водночас лише законодавчого скасування цих податків недостатньо. Має бути ліквідована спричинена тотальною корупцією практика системного невиконання органами державної влади всіх гілок та рівнів норм національного законодавства, що знижує результативність законодавчих змін. Кількісна оцінка стану виконавчої дисципліни в системі державної влади свідчить, що на задовільному рівні виконується лише третя частина нормативних вимог і регуляцій [3];

- запровадження кількісного аналізу досягнення цілей дерегуляції з метою реального здешевлення ведення бізнесу. Застосування кількісних критеріїв щодо політики дерегуляції та оцінювання фактичного здешевлення ведення бізнесу дозволить уникнути імітації процесу. Так, кількість відмінених нормативних документів (положення яких і до того не виконувалися органами державної влади) не може вважатися ознакою успіху дерегуляції. Механістичне скорочення кількості регуляторних процедур у спосіб їх агрегування не забезпечить зменшення витрат МСП, а в українських реаліях може призвести до протилежних результатів. Успішність політики дерегуляції має визначатися всеохоплюючим зменшенням витрат на ведення бізнесу для малого підприємництва. Важливо забезпечити ліквідацію надмірних повноважень держави, а не перекладати їх виконання на саморегульвні організації, що також не може вважатись успішною дерегуляцією;

- зміцнення державної та громадської платформи формування політики дерегуляції і контролю за її виконанням. Дерегуляція в Україні має передбачати постійний професійний діалог держави з бізнес-середовищем МСП. Розширення участі фахового експертного та бізнес-середовища, інституційне закріплення обов'язковості такого співробітництва є необхідним елементом формування регуляторної політики і засобом громадського контролю за її реалізацією.

Загалом, в Україні за останні роки була значно спрощена процедура відкриття бізнесу: на 40% скорочено кількість документів, які необхідно подати і кількість часу, який треба витратити для того, щоб відкрити бізнес в Україні. Скорочено зі ста сорока трьох до вісімдесяти чотирьох кількість дозволів. Це знайшло своє відображення в рейтингу Doing

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

Business, де Україна значно покращила свої показники. Також, втричі скорочено кількість перевірок Державною фіскальною службою, і це, в першу чергу, стосується малого та середнього бізнесу.

Кабінет міністрів України прийняв пакет рішень про скасування понад 300 регуляторних актів в рамках дерегуляції, а також поліпшення системи державного нагляду та контролю бізнесу в 2018 році. Зокрема, зміни дозволять підняти ліміти обов'язкового використання касових апаратів для видів діяльності, які не несуть значних ризиків, спростити процедуру обліку готівкових коштів, стимулювати внутрішнє виробництво хімічної продукції, спростити розмитнення товарів у портах, адміністративний супровід видобутку енергоресурсів, відмінити застарілі регулювання [2].

Крім того, для кожного виду бізнесу в 2018 році буде сформований єдиний перелік регуляторних вимог, а контролюючі органи повинні будуть протягом трьох місяців прийти до затвердженого урядом індивідуальним стандартам, що дозволить перевіряти бізнес всупереч мораторію [4].

Кабінет міністрів України нещодавно прийняв черговий пакет дерегуляції, який передбачає створення інтегрованої інформаційної бази перевірок бізнесу і зменшення їх кількості на 15-30%. Також, Кабінет міністрів України планує ввести «розумний» мораторій на перевірки бізнесу, який дозволить зберегти високий рівень безпеки для споживачів і водночас не дозволить здійснювати адміністративний тиск на бізнес. В рамках такого підходу контролюючі органи, які виконують затверджені урядом індивідуальні стандарти роботи, зможуть вийти з-під дії мораторію.

Процес дерегуляції економіки в Україні активно ведеться з 2014 року і передбачає скасування чи оновлення регуляторних рішень, що дозволить одночасно зберігати контроль за визначеними видами діяльності і не створювати додаткових бар'єрів для них. У 2015 році в Україні була прийнята за основу концепція так званої регуляторної гільйотини, яка передбачає пакетне ухвалення важливих регуляторних рішень. Результатом дерегуляції має стати якісне та стає поліпшення бізнес-клімату в Україні, його поступове наближення до найкращих практик зарубіжних країн. Об'єктивно, що лише дерегуляція не здатна виправити ситуацію – це лише елемент загального механізму необхідних перетворень в Україні. Треба чітко розуміти, що прогалини в одній сфері різко знижують, або навіть зводять нанівець всі добрі наміри в іншій – не можна ефективно дерегулювати бізнес без ефективної боротьби з корупцією та закритістю системи.

Список використаних джерел:

1. *Витяг з аналітичної доповіді до Щорічного Посилання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.drs.gov.ua/deregulation/deregulyatsiya-biznesu-v-ukrayini/>*
2. *Інформаційне агентство УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://economics.unian.ua/finance/2305084-vse-dlya-biznesu-kabmin-skasuvav-ponad-300-regulyatornih-aktiv.html>*
3. *Передумови та пріоритети реформування державної політики розвитку підприємництва в Україні / Я. В. Бережний, З. С. Варналій, Т. Г. Васильців та ін.// — Київ : НІСД, 2016. — 73 с.*
4. *Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.*

Хміль Соломія, магістр

Науковий керівник - к.е.н., доц. Татарин Н.Б. ЛНУ ім. Івана Франка

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Малий бізнес є фундаментом для сучасної держави. Він підвищує рівень ефективності економіки, забезпечує зайнятість населення та соціальну стабільність. Тому, рівень розвитку малих підприємств використовується в якості показника сталого економічного розвитку держави.

Мале приватне підприємство – організація, в якій зайнята мінімальна кількість співробітників. Для різних галузей законодавство встановлює різні норми: громадське харчування та роздрібна торгівля – 15 осіб; невиробнича сфера – 25; наука та її обслуговування – 100; будівництво та промисловість – 200; інші сфери діяльності – 50 [1]. Це можуть бути майстерні, магазини, ательє – будь-які підприємства, що відповідають нормам, встановленим законом.

Існує безліч факторів, що впливають на розвиток малого бізнесу в Україні, зокрема:

- брак попиту на продукцію;
- нестабільна політична ситуація;
- високі податки;
- низька доступність кредитів та високі ставки;
- низький рівень захищення прав власності, що спричиняє численні випадки рейдерства та утримує підприємців від збільшення масштабу бізнесу;

«Шляхи подолання проблем ведення бізнесу в Україні у часі економічних реформ»

- недосконалість законодавства, що дає можливість неоднозначного тлумачення правових норм, внаслідок чого прийняття судового рішення залежить від кваліфікації судді та його схильності до застосування тих чи інших норм;
- низький рівень технічного оснащення при суттєвому інноваційному потенціалі;
- слабкий управлінський рівень, недостатність знань, досвіду та культури у сфері ринкових відносин;
- складність пошуку фінансових ресурсів для інвестиційного розвитку;
- неспроможність залучення кваліфікованих фахівців та забезпечення їм гідної оплати праці;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- відсутність стимулів для інвестиційної діяльності;
- громізка система бухгалтерського обліку, фінансової та податкової звітності, що спричиняють додаткові витрати для підприємств;
- економічно необґрунтована система оподаткування;
- недосконала чинна нормативно-правова база [3].

Отож, існують такі шляхи вирішення вищенаведених проблем:

- посилення стимулів суб'єктів підприємництва до інвестиційно-інноваційної активності шляхом збільшення обсягів держзамовлення у інноваційно-активних малих підприємствах;
- запровадження механізму виділення частки надходжень від суб'єктів малого підприємства на фінансування грантів з розробки та запровадження виробництва інноваційної продукції (товарів, послуг);
- державна підтримка та фінансування створення регіональних та місцевих інвестиційно-інноваційних кластерів за участю суб'єктів малого підприємства у базових видах економічної діяльності та пріоритетних сферах економіки;
- зростання капіталізації системи фінансово-кредитного та інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності;
- розвиток інформаційного та консалтингового супроводу інвестиційно-інноваційної активності;
- надання населенню консультаційної підтримки щодо започаткування власного бізнесу;
- впровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств, а також розроблення єдиної системи реєстрації та легалізації суб'єктів підприємництва;

- формування та розвиток системи фінансової підтримки малого підприємництва;
- забезпечення надання малим підприємствам, що підпадають під державні цільові програми підтримки малого підприємництва, державних гарантій, у тому числі, у вигляді високоліквідних державних боргових зобов'язань;
- впровадження віднесених на собівартість витрат, пов'язаних з формуванням страхового фонду (резерву на покриття можливих витрат) під час кредитування малих підприємств;
- організація інформаційного, консультативного та кадрового забезпечення, насамперед відновлення щоквартальної статистичної звітності про діяльність суб'єктів малого підприємництва, а також організація підготовки та перепідготовки кадрів через систему бізнес-центрів, інкубаторів та технопарків [2].

Таким чином, вирішення цих проблем потребує удосконалення структури освітніх програм з питань підприємницької діяльності. Це суттєво допоможе залучити широкі верстви населення, зокрема дотримання практичних знань щодо започаткування та успішного ведення власного бізнесу. Важливим освітнім моментом для ведення малого підприємництва є поширення практики проведення конференцій, семінарів, круглих столів, форумів, міжнародних зустрічей тощо.

Беззаперечним є той факт, що сприяння розвитку малого підприємництва дозволяє стимулювати економічний, політичний та демократичний розвиток країни, формувати стабільний та платоспроможний середній клас, бізнес-еліту, дозволяє зменшити безробіття та дефіцит тих чи інших товарів, послуг на ринку.

Отже, зусилля державної політики, міжнародних інститутів, фіскальних служб, фінансового сектора, навчальних закладів, суспільства мають бути спрямовані на створення максимально комфортних умов ведення бізнесу в нашій країні.

Список використаних джерел:

1. Варналій З. С. *Тенденції становлення малого підприємництва в Україні.*
2. *Приватне підприємство (особливості, реєстрація, ліквідація).* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reestrator.kiev.ua/private-enterprise>. (дата звернення 18.01.2017 р). – Назва з екрана.
3. С. Варналій // *Ринкові перетворення*. – К. : Т-во “Знання” КОО, 2013. – С. 58–64.